Poštnina plačana v gotovini

Leto XVII., št. 25

Ljubljana, četrtek 1. februarja 1940

Cena 2 Din

Uprav.ništvo Ljubljana Knaflje.e - - Telefon štev 3122 3123 3124, 3125 3126

Inseratni oddelek Ljubljana Selenburgova ul - Tel 3492 in 3392

Podružnica Maribor Grajski trg št. 7 Telefon št 2455

Podružnica Celje Kocenova ulica 2 Telefon št 190

Račun pri poš tek zavodu Ljubljana št 17.749

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka Naročnino znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din

Uredništvo: Ljubljana Knaflje.o ulica 5, telefon 3122 3123, 3124 3125 3126, Maribor, Grajski trg štev 7 telefon štev 2455, Celje Strossmayerjeva ulica štev 1 telefon štev 65

Rokopisi se ne vračajo

Balkanski problemi

Jutri se sestane v Beogradu k rednemu letnemu zasedanju svet Balkanske zveze, ki tvori, kakor znano, že od leta 1934 dalje stalno diplomatsko ustanovo štirih balkanskih držav, Jugoslavije, Rumunije, Turčije in Grčije, združenih na osnovi skupne obrambe balkanskih meja proti poskusom njih nasilne spremembe s strani katere izmed balkanskih držav. V teh nekoliko tesnih mejah, ki jih je takrat narekovala kočljivost položaja, se je balkanski pakt do danes spopolnjeval in v njih je ohranil tudi svojo začetno vrednost kot sredstvo za zavarovanje miru na Balkanu, v kolikor bi ga mogli porušiti medbalkanski spori.

Na široko je seveda že od vsega početka ostalo odprto vprašanje stališča posameznih balkanskih držav za primer zapletljajev, ki bi mogli nastati na tem področju zaradi izvenbalkanskih akcij. Medtem ko se je po ustanovitvi Balkanske zveze področje diplomatske igre na Balkanu glede na same balkanske činitelje močno zožilo, je glede na izvenbalkanske činitelje ostalo več ali manj nespremenjeno. Zato so imela vprašanja, ki so tvorila predmet dosedanjih zasedanj Balkanske zveze, v diplomatski igri nasprotujočih si sil in interesov vedno dva izraza: notranjebalkansko na eni in izvenbalkansko na drugi strani.

V tem je bilo in je še danes jedro balkanskih problemov. Balkan je izmed vseh evropskih področij najbolj izpostavljen križajočim se interesom sil izven njega, ker tvori ravnovesni ježiček na tehtnici medsebojnega ravnotežja vseh glavnih činiteljev evropskega, posredno pa tudi svetovnega razvoja. Ako je to veljalo že v mirni dobi, velja seveda še posebej v vojni, ki je zajela Evropo. Trdno voljo balkanskih narodov, tudi onih, ki so še izven Balkanske zveze, da bi ostali izven sedanjega oboroženega konflikta, stalno križajo interesi izvenbalkanskih činiteljev, ki jo skušajo po svoje oblikovati in podrediti svojim načrtom. Ob takih prelomnicah interesov dobivajo seveda posamezni balkanski problemi svoje posebno lice, ki ga samo z balkanskih vidikov ni mogoče osvetliti.

Kaj pomeni Balkan za ostalo Evropo, zlasti v zvezi s sedanjo vojno, vidimo med drugim po zanimanju vseh večjih evropskih središč za vprašanja, ki bodo tvorila predmet sedanjega zasedanja sveta Balkanske zveze v Beogradu. Že nekaj tednov so evropski pogledi obrnjeni na to področje. V gledanju zunanjega sveta na naša vprašanja je še vedno ena izmed temeljnih osnov pravilnega razumevanja položaja na Balkanu, drugo oporišče naše presoje pa je v samem gledanju Balkana na svoje probleme.

Z balkanskega vidika se nam problemi, ki jih postavlja mirno sožitje balkanskih narodov v znamenju načel Balkanske zveze, ne zdijo nerešljivi. Ves dosedanji razvoj je namreč potrdil težnjo balkanskih narodov po sporazumni ureditvi vseh še neurejenih zadev in po postavitvi vseh medbalkanskih odnošajev na trdno prijateljsko podlago. Prav tako je razplet novega konflikta v Evropi vsmeril vse balkanske države v popolno nevtralnost. Težnja po izločitvi Balkana iz sfere sedanje vojne se še posebej kaže tudi v dobri volji vseh prizadetih, da se medsebojna trenja, v kolikor obstojajo, podrede v sedanjem trenutku skupnemu prizadevanju za ohranitev miru, v kolikor bi ta bil ogrožen od zunaj.

Znana so najnovejša prizadevanja vseh članic Balkanske zveze, da bi se našle zadovoljujoče rešitve medbalkanskih vprašanj v znamenju večje medsebojne povezanosti vseh balkanskih držav v obrambi skupnih interesov. V tem pogledu sta v zadnjem času izvršili veliko pomirjevalno delo zlasti naša država in Turčija s svojim posredovanjem pri Rumuniji, Bolgariji in Madžarski. Tako so bila z največjim razumevanjem za interese celote postavljena na tapet zlasti vprašanja dokončne ureditve odnošajev med Rumunijo in Madžarsko na eni ter Rumunijo in Bolgarijo na drugi strani. Ob teh razveseljivih pojavih stopnjujoče se balkanske konsolidacije, ki se razširja tudi na Podunavje, gotovo ni pretirano trditi, kakor čujemo ta priznanja tudi iz inozemstva, da ni danes nobenega balkanskega vprašanja, zaradi katerega bi po mnenju vlad balkanskih držav moralo priti do oboroženega konflikta. Čut balkanske solidarnosti se je že toliko okrepil, da si Balkan, v kolikor je to od njega odvisno, sam lahko zagotovi svoj mir.

V zvezi z novim evropskim položajem bodo zato vprašanja medbalkanskih odnošajev predmet posebno temeljite proučitve v Beogradu. Ne motimo se, ako mislimo, da bo beograjska konferenca prav v tem pogledu pomenila nov napredek na poti k ostvaritvi onih sporazumov med balkanskimi narodi, ki so najboljše jamstvo miru. V zvezi s splošnim položajem pa bo treba v interesu balkanske skupnosti najti tudi primerno ravnovesje med že obstoječimi vezmi balkanskih držav z izvenbalkanskimi silami in naravnimi potrebami Balkana kot celote.

Nevtralnost, za katero so se takoj ob izbruhu sedanje vojne tako nedvoumno izrekle vse balkanske države z Madžarsko vred, lahko tvori trdno osnovo za vzporeditev teh navidezno nasprotujočih si zvez. V položaju popolnega ravnovesja do posameznih izvenbalkanskih činiteljev je na primer zlasti naša država našla pot sporazuma z vsemi svojimi sosedi, ne da bi se sicer vezala na obstoječe bloke velesil. Rumunija in Grčija sta brez recipročnosti sprejeli angleško-francoska poroštva, medtem ko je Turčija sklenila z zapadnima velesilama znano trozvezno pogodbo. Vse te ločene zveze pa niso omajale duha balkanske solidarnosti in medsebojnih prijateljskih odnošajev, ker jih nobena balkanska država ne smatra za nasprotne paktu Balkanske zveze.

Vprašanja, ki zadevajo zunanje vplive na Balkanu, se seveda na beograjski konferenci ne bodo mogla dokončno rešiti, vendar pa bo že njih proučitev v duhu balkanske solidarnosti nedvomno doprinesla k razčiščenju položaja na Balkanu. To pa ne bo moglo ostati brez vpliva tudi na stališče izvenbalkanskih činiteljev do posameznih balkanskih problemov. Balkan z zadovoljstvom beleži ob beograjskem sestanku, da si danes vse velesile žele miru na tem področju, vendar pazljivo oko ne more prezreti razlik v teh stremljenjih, izvirajočih iz različnih interesov. V posebno močni luči se nam te razlike odkrivajo zlasti v tako zvani »petrolejski krizi«, ki se plete okoli Rumunije. Da bo zato ta kriza predmet posebnih proučevanj v Beogradu, je na dlani. Pretirano pa bi bilo pričakovati, da se bodo v tem pogledu izoblikovala kaka definitivna stališča, kajti nasprotja interesov, ki mečejo v tej zadevi svoje vplive na ves balkanski razvoj, so predvsem izvenbalkanskega izvora. Vendar se smemo nadejati, da bo naraščajoča balkanska solidarnost odvzela nevarnostim od zunaj sleherno ost, ki bi bila naperjena proti življenjskim interesom Balkanskega polotoka.

Državniki na potu v Beograd

Vedno večje zanimanje za sestanek Balkanske zveze — Konferenci bo vtisnil pečat skupni interes Balkana za ohranitev nevtralnosti

Beograd, 31. jan. x. (—bv—). Beograd je že nekaj tednov središče deplomat kega zanimanja ne le zaradi sestanka stalnega sveta Balkanske zveze, temveč tudi zaradi posebne diplomatske misije, ki jo Evropa pripisuje Italiji v teh težkih časih, ko se je na splošno in še posebej na Balkanu pojavilo toliko kočljivih vprašanj. Zato je razumljivo, če se povsod tako pozorno zasledujejo priprave za beograjsko konferenco in so tudi v samem Beogradu balkanski problemi središče vseh političnih razgovorov.

Veliko zanimanje inozemstva

Živahne notranje politične diskusije, ki so se prav zadnje dni sukale okrog zelo aktualnih notranjih vprašanj, so izgubile na svoji neposredni aktualnosti in se za hip umaknile zunanje-političnim razgovorom v zvezi z zasedanjem Balkanske zveze. Zanimanje inozemstva za beograjsko konferenco pa kaže predvsem naraščajoča udeležba tujih novinarjev, ki se jih je že do danes zbralo v Beogradu izredno veliko iz vseh glavnih evropskih središč. Zlasti evropske velesile so po svojih novinarjih močno zastopane. Že po tem se da sklepati, da so vprašanja, ki bodo predmet razgovorov na beograjski konferenci, tesno povezana s splošnim evropskim položajem.

Senzacij ne bo

Pri tem pa na vseh merodajnih in informiranih mestih s poudarkom opozarjajo na ozračje medsebojnega balkanskega pomirjenja, v katerem je bila beograjska konferenca pripravljena. To ozračje pa tudi izključuje možnost vsakega presenečenja in vsake senzacije v zvezi s konferenco. Odločno se odbija sleherno tolmačenje, kakor da bodo bližnji razgovori sveta Balkanske zveze morda v znamenju formiranja kakih novih blokov ali sprejetja kakih konkretnih odločitev.

Neposredni interes držav, ki so včlanjene v Balkanski zvezi, je ta, da se **sedanja atmosfera pomirjenja, ki se zrcali v vseh komentarjih o beograjski konferenci, v ničemer ne poslabša, marveč, kolikor le mogoče, še poboljša.** Proces notranje konsolidacije Balkana, ki se je prav v zadnjem času tako uspešno začel zaradi novih sličnih točk v zunanji politiki balkanskih držav in izvenbalkanskih sil, se z beograjsko konferenco ne le ne želi z ničemer zavreti, nego po možnosti še pospešiti.

Težišče bo na gospodarskih vprašanjih

Zasedanje sveta Balkanske zveze bo po vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu, **morda manj političnega kakor gospodarskega pomena. Vse kaže, da bodo gospodarski razgovori konkretnejši od političnih. V političnem pogledu se bodo države Balkanske zveze omejile na to, da poudarijo skupni interes za ohranitev miru in nevtralnosti v sedanji vojni, obenem pa da izrazijo željo, da se sedanja ugodna politična atmosfera porabi za nove akcije v duhu medsebojnih sporazumov vseh držav na evropskem jugovzhodu. V gospodarskem pogledu pa bi se utegnili izobličiti tudi konkretni predlogi bodisi z vidika trenutnega položaja in po potrebah, ki jih posameznim državam narekuje razvoj sedanje vojne, bodisi z vidika nadaljnjega razvoja v bližnji bodočnosti.**

Odhod Saradzogla v Beograd

Ankara, 31. januarja. a. Zunanji minister Saradzoglu je s turško delegacijo odpotoval iz Ankare v Beograd. V turški delegaciji so: generalni ravnatelj zunanjega ministrstva Džemal Erkin, šef kabineta Zeki Polar in načelnik prvega odseka Resad Erhan. Delegacijo spremlja tudi več zastopnikov tiska.

Zunanjega ministra Saradzogla so ob odhodu v Beograd spremili na postajo predsednik velike narodne skupščine Rende, več ministrov ter adjutant predsednika republike Ismet Inenija. Na postaji so bili tudi angleški in francoski poslanik, poslaniki balkanskih držav in več drugih članov diplomatskega zbora. Pred odhodom je Saradzoglu izjavil: Srečen sem, da se mi bo o priliki rednega zasedanja sveta Balkanskega sporazuma nudila prilika izmenjati misli z ministri za zunanje zadeve držav Balkanskega sporazuma. Trdno sem prepričan, da bo sedanje zasedanje ponovno pokazalo enakost stališč med nami in da bo solidarnost, ki se bo vsekakor manifestirala v Beogradu, ugodno vplivala na mir na Balkanskem polotoku.

Grški tisk o pomenu konference

Atene, 31. jan. a. Razpravljajoč o bližnjem sestanku stalnega sveta Balkanskega sporazuma v Beogradu, piše list »Katemerini«: Balkanske države, ki so združene v dobi miru, tudi v vojni dobi kažejo identičnost misli in političnih direktiv, ki jim omogočajo solidarno preživljati dobo sedanjih nemirov. Treba je smatrati kot srečno dejstvo da ti nemiri vsaj za sedaj ne pretijo balkanskim mejam. Države Balkanske zveze, nimajo nobenega posebnega interesa vmešavati se v vojno, dokler niso ogroženi njihovi življenski interesi. Ta ideal miru goji tudi Bolgarija. Beograjski sestanek se vrši v najboljšem znamenju. Odnošaji balkanskih držav z vojskujočimi se državami so najnormalnejši. Balkanske države smatrajo, če tudi niso ravnodušne napram vojni, ki vznemirja svet, da imajo pravico nadaljevati svoje miroljubno delo, ki je bilo doslej že tako plodno in ki zahteva še dolge in skrajne napore, da bi se zavaroval materialni napredek njihovih narodov.

»Messager d'Athenes« pravi: Mir in ohranitev sedanjega stanja na Balkanu predstavlja glavni steber grške zunanje politike. Želja vseh balkanskih držav je skupna in razumljiva. Po dolgih nesrečah, ki so jih preživele in potem, ko se jim je posrečilo pogasiti požare ter ustvariti dobre pogoje za mir, balkanske države ne bodo prenehale še dalje delati z vso silo in lojalnostjo na poti miru.

»Proia« naglaša željo grškega naroda, da bi zasedanje sveta Balkanskega sporazuma pripomoglo k ponovni afirmaciji odločnosti balkanskih narodov, da se na Balkanskem polotoku ohrani mir in ozko sodelovanje za skupno blagostanje. Balkanske države bodo lahko brez škode preživele sedanjo dobo izkušenj.

Želje Bukarešte

Bukarešta, 31 januarja. AA (Rador). Rumunski tisk posveča številne članke bližnji konferenci Balkanskega sporazuma v Beogradu. »Universul« objavlja članek Lugosana, v katerem opozarja na smernice Balkanskega sporazuma, ki je orodje miru. Članek nadalje poudarja potrebo po solidarnosti in pravi, da nalagajo trenutne razmere balkanskim državam, da zagotove mir tudi v tem delu Evrope. List meni, da beograjska konferenca ne bo rodila senzacionalnih sklepov, vendar pa bo ponovno potrdila solidarnost balkanskih držav in voljo za sporazum med vsemi sosedi. »Timpul« meni, da bodo sedanje razmere na svetu še bolj združile balkanske države, ki bodo pomnožile svoje napore in prizadevanja za ustalitev miru.

Cilji Bolgarije

Sofija, 31. januarja. AA. (DNB). Tukajšnji listi objavljajo naslednjo izjavo, ki jo je dal predsednik vlade Kjoseivanov carigrajskemu listu »Tan« o zunanjepolitičnih ciljih Bolgarije: brezpogojen mir, dobri odnošaji s sosednjimi državami, striktna nevtralnost, ki bi zagotovila tak mir ter pravično prijateljsko popravljanje nepravičnosti, ki so bile v nedavni minulosti napravljene Bolgariji. Bolgarija je trdno prepričana, da se lahko te štiri idealne točke uresničijo. Bolgarija nima želje spustiti se v vojne pustolovščine, temveč udeležiti se blagoslova miru. Ne obstoja nobeno vprašanje, ki se ne bi dalo urediti z obojestransko dobro voljo na prijateljski način.

CHAMBERLAIN O POLOŽAJU PO PETMESEČNI VOJNI

Včeraj je podal predsednik angleške vlade na banketu odbora za narodno obrambo pregled vojne na kopnem, na morju in v zraku

London, 31. jan. s. (Reuter). Na banketu v Londonu, ki ga je priredil komite za narodno obrambo, je govoril danes opoldne ministrski predsednik Chamberlain. Podal je pregled vojne na kopnem, na morju in v zraku ter objavil mnogo novih podatkov o angleški vojski in oboroževanju. Pri banketu so bili navzoči vsi poslaniki zavezniških in nevtralnih držav, vsi visoki komisarji dominionov, najuglednejši člani obeh zbornic, predstavniki cerkve in gospodarstva, kakor tudi najuglednejši zastopniki svetovnega časopisja.

Včerajšnjega Hitlerjevega govora se je dotaknil Chamberlain samo mimogrede, ko je omenil, da v nasprotju s tem govorom za njegov današnji govor ni bilo treba prikrivati javnosti niti kraja niti časa govora, nakar je nadaljeval:

Vloga angleške vojne mornarice

Včeraj je bila uničena zopet ena nemška podmornica, ko je poskusila napasti neki angleški konvoj. Uničena je bila od kombiniranega napada angleškega letalstva in edinic vojne mornarice. Angleži postopajo v takih primerih zelo različno od nemške prakse in tako je bilo včeraj mogoče rešiti večino posadke nemške podmornice.

Angleška vojna mornarica je, kakor vedno doslej v zgodovini, prva obrambna linija angleškega otočja. Ta mornarica se nahaja povsod, kjer plovejo angleške ladje po morjih in to sta dve tretjini površine zemlje. Ena sama angleška oklopnica je od izbruha vojne dalje v stalni službi preplula 34.000 milj. Posebno pozornost posveča mornarica coni približno 1000 milj, ki razteza od Škotske do Grönladije. Tu je stalna patrolna služba in sicer z vedno večjim uspehom. To pot namreč redno uporabljajo nemške ladje, kadar skušajo priti iz Nemčije na odprti Ocean ali obratno. Trditev nemške propagande, da je Nemčija dobila nadoblast nad morji, je smešna. Je to ena izmed najbolj drznih trditev nemške propagande.

Nemška letala sicer pri napadih na nezaščitene trgovske, ribiške in svetilne ladje takoj pohite nazaj domov, kakor hitro jih pričnemo obstreljevati s protiletalskimi topovi ali z lovskimi letali, vendar nam na ta način prizadevajo kljub temu gotove izgube na ladjah in življenjih. Izrekam posebno priznanje angleškim ribičem in mornarjem trgovinske mornarice, ki kljub takim nejunaškim napadom neustrašno nadaljujejo z izvrševanjem svoje dolžnosti. Angleška mornarica more varovati konvoje s takim uspehom, da jih vedno bolj uporabljajo tudi nevtralci. Mornarica igra veliko vlogo tudi v izvrševanju kontrole vojnega tihotapstva. Kar se tiče kopne vojske, javnost nima nima razloga za depresijo, ker dejstva ne kažejo vseh naših ogromnih prizadevanj. Uspehi pa so bili vendarle doseženi. Doma v Franciji, v Indiji in na drugih točkah preko morja, na naših življenjsko važnih prometnih linijah, imamo danes do 1.250.000 mož pod orožjem. Poslali smo v Francijo tudi več tisoč motornih vozil in skoro pol milijona ton municije in živil.

Ogromni vojni napori države

Doma se je vojna produkcija izredno pomnožila. Število delavcev v letalskih tovarnah je sedemkrat večje nego v letih 1935-36. Letal konstruiramo že sedaj več nego smo jih na višku v zadnji vojski. Osebje in stroji so na taki višini, da ne rabijo nobenega izboljšanja več.

Za vežbanje letalcev iz angleškega imperija bo ustanovljenih v Kanadi 67 šol z osebjem 40.000 mož. Zgrajenih ali povečanih bo v to svrho 80 letališč. Da si zasiguramo surovine, ki jih rabimo za opremo angleške vojske, smo sklenili dogovore, na podlagi katerih smo prevzeli celokupno produkcijo volne v imperiju za ves čas trajanja vojne in še eno leto pozneje. Nakupili smo za vojsko že za 85 milijonov funtov (14 milijard din) tekstilnih proizvodov in usnja. V septembru je izdelovalo uniforme za fronto samo 9 tovarn, danes jih je 1000. Čevljev za vojsko izdelujemo več v enem mesecu, kakor smo jih preje v enem letu. Produkcija topov vseh kalibrov se je podvojila od izbruha vojne dalje, ponekod pa se je celo pomnožila za osemkratno količino. Produkcija topovske municije se je istotako podvojila, ter znaša sedaj že 10 krat več nego v prvih petih mesecih svetovne vojne. Za topove, municijo itd. je vlada izdala od izbruha vojne dalje pa doslej naročil že za 200 milijonov funtov (36 milijard din).

Zaščita civilnega prebivalstva je v najvišji meri pripravljena za letalske napade, če bodo ti še prišli. Na nekaterih posebno občutljivih točkah so bile požarne brambe podesetorjene.

Anglija in nevtralci

O politiki angleške vlade do nevtralnih držav naj omenim: Niti ena izmed držav, ki niso v vojni, se ne čuti ogrožena od vsega ogromnega zbiranja naših sil. Niti za trenotek ne postavljamo vprašanje glede pravice nevtralnih držav, da se same odločijo, ali naj gredo v konflikt ali ostanejo izven njega. Če si to izberejo, imajo pa tudi pravico, da odločijo, kako uporabljajo svojo nevtralnost, ki so si jo izbrale. Želimo pa od nevtralcev, naj si bodo majhni in slabotni, ali veliki in mogočni, da upoštevajo naslednje: čeprav podvzamemo v izvrševanju svojih nedvomnih pravic, ki jih imamo kot vojujoča se država, akcije, ki jim povzročajo nevšečnosti ali celo izgube, vendar nikdar nismo potopili nobene nevtralne ladje in nikdar žrtvovali niti enega nevtralnega življenja. Na drugi strani sovražnik ogroža obstoj držav, ki so premajhne, ali ki so mu preblizu, da bi se mogle braniti. Vedno znova kaže sovražnik do njih največjo indiferenco ne samo gleed njihovih inteersov, temveč tudi do osnovnih zahtev splošnega človečanstva. Naj nihče ne misli, da smo indiferentni do izgub, ki bi jih mogli nevtralci pretrpeti.

Za obnovo mednarodne trgovine

Angleška vlada ima namen, da napravi po vojni konec škodljivi politiki ekonomske nacionalizacije in avtarkije, ki je tako zelo prizadela mirovno ureditev po zadnji vojni. Eden naših prvih ciljev je po vojni obnovitev mednarodne trgovine. Naš namen je, da se v tem oziru povrnemo k sporazumu, ki smo ga preteklo leto sklenili z Zedinjenimi državami.

Incident, ki se je primeril med nami ter nevtralno in prijateljsko japonsko vlado, zaradi ladje »Asama Maru« ne bi smel povzročiti razdora med obema državama. Brez dvoma je striktna interpretacija mednarodnih zakonov stvar, glede katere imata obe vladi lahko različne poglede. Zares nič ne bi bilo bolj neprijetno za nas, kakor, da bi japonski narod ali japonska vlada samo pomislila na to, da mi premišljeno ali namenoma drugače izvajamo svoje pravice, ki jih imamo kot vojujoča se država.

Chamberlain je zaključil izražajoč zaupanje v tako zmago zaveznikov, ki bo povrnila svobodo in omogočila, da bodo lahko zopet zavezniki in sovražniki sedeli za isto mizo.

Vse ladjedelstvo v delokrogu vlade

London, 31. jan. s. (Reuter). V spodnji zbornici je sporočil danes ministrski predsednik Chamberlain, da prevzame vlada z jutrišnjim dnem v svoj delokrog vso gradnjo in vsa popravila trgovinskih ladij v Angliji. Sličen ukrep je podvzela vlada že v svetovni vojni. Ukrep zasleduje namen, da osredotoči vse vire, kapaciteto in delovne sile ladjedelstva. Kot vrhovni nadzornik gradnje ladij je bil prideljen admiraliteti sir James Lithgow.

Finančni minister sir John Simon je izjavil, da so se življenjski stroški v Angliji od izbruha vojne do začetka decembra povečali za 10%. Bati se je bilo, da bi se bile cene, zlasti za živila, še bolj dvignile, če ne bi bila vlada prevzela kontrole nad prodajo. Med decembrom in januarjem so se res cene dvignile samo še minimalno. Finančni minister pa je tudi poudaril, da znašajo izdatki državne blagajne približno milijon funtov na teden in da bi bilo zato nespametno misliti, da bo mogoče ta ogromna bremena prenesti brez gotovega povišanja cen.

Finska ofenziva pri Rasti

Južno od Suomusalmija je v teku velika bitka

Helsinki, 31. jan. s. (Reuter) Po podatkih, ki jih je davi stavilo na razpolago finsko vrhovno poveljstvo, **je pri kraju Rasti v centralni Finski, nekako 30 km od sovjetske meje in južno od Suomusalmija, v teku velika bitka. Finci so prešli v ofenzivo proti 20.000 sovjetskim vojakom, ki so tamkaj zavzeli utrjene postojanke. Finci se nadejajo, da bodo ponovili svojo zmago pri Suomusalmiju.**

Po neoficielnih poročilih so Finci tudi na severu Ladoškega jezera prešli v ofenzivo in zavzeli mesto Pitkaeranta. S tem so sovjetske čete, ki stoje pri Kiteli, zopet izpostavljene nevarnosti, da bodo obkoljene.

Uradno finsko vojno poročilo omenja samo, da je bilo včeraj odbitih več novih napadov na severu Ladoškega jezera in da je bilo uničenih 9 sovjetskih tankov. Sovjetske čete so napadle tudi ob južno-zapadni obali jezer na Karelski zemeljski ožini.

Uradno poročilo navaja, da so bili sovjetski letalski napadi včeraj manj pogosti nego prejšnjega dne. V glavnem so se omejili na severno Finsko Pet sovjetskih letal je bilo sestreljeno.

Kritičen položaj 54. ruske divizije

Stockholm, 31. jan. j. (Havas) Vojni poročevalec švedskega lista »Swenska Dagbladet« poroča s finskega bojišča, da se že nekaj dni vrše ogorčene borbe na frontnem odseku pri Kuhmu. Tu je prišla 54. sovjetska divizija v izredno težak položaj in ji grozi nevarnost, da jo doleti ista usoda, kakor je doletela 44. sovjetsko divizijo pri Suomosalmiju. Da bi se otresli jeklenega finskega oklepa, ki jih vse bolj zajema in grozi uničiti celo divizijo, se poskušajo sovjetske čete s silnimi protinapadi prebiti iz finskega oklepa proti jugovzhodu. Finskim četam se je že posrečilo za sovjetskim hrbtom zasesti več strateško zelo važnih postojank, ki jih skušajo Rusi zadnje dni zaman iznova osvojiti. Pri napadih so imeli doslej že težke izgube. Finskim izvidniškim četam se je posrečilo dobiti zelo precizne informacije o sovjetskih pozicijah ter o njihovih oskrbovališčih in je sedaj akcija finskih čet usmerjena v prvi vrsti za tem, da odreže sovjetske čete od njihovih oskrbovališč. Finske izvidniške čete polagajo mine na vseh potih, po katerih se bo morala umikati sovjetska vojska. Neki finski patrulji se je posrečilo pognati v zrak sovjetski avtomobil, na katerem se je peljalo na fronto več višjih sovjetskih častnikov.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 31. jan. br. Vrhovno poveljstvo finske vojske je danes popoldne objavilo naslednje vojno poročilo:

Na kopnem Na Karelski ožini so finske čete tudi v teku včerajšnjega dneva odbile vrsto sovjetskih napadov ob reki Tajpali. Sovjeti so pri tem izgubili 60 mož. Sovjetske čete so izvršile včeraj in danes nove napade tudi na fronti severovzhodno od Ladoškega jezera, ki pa so bili prav tako vsi po vrsti odbiti. Pri tem je bilo včeraj tam uničenih 9 sovjetskih oklopnih avtomobilov. Na drugih sektorjih fronte je prišlo do običajnih akcij patrulj in topniškega streljanja.

Na morju: Nikakih omembe vrednejših dogodkov.

V zraku: Sovjetsko letalstvo je koncentriralo svoje akcije na fronto in njeno zaledje. Izvršilo je tudi nekaj poletov nad notranjimi predeli Finske. V noči od 29. na 30. januarja so finska letala izvršila več izvidniških in napadalnih poletov, ki so uspešno potekli. Po danes potrjenih vesteh so finska letala ter protiletalsko topništvo včeraj sestrelila 5 sovražnih letal.

Moskovsko vojno poročilo

Moskva, 31. jan. AA. (DNB). Poročilo generalnega štaba leningrajskega vojnega okrožja z dne 30. januarja se glasi: Nobenih važnejših dogodkov. Sovjetsko letalstvo je izvršilo več uspešnih napadov na sovražnikove rezerve in vojaške objekte.

Obstreljevanje finskih utrdb

Helsinki, 31. jan. AA. (Reuter). Sovjetska artilerija na Karelski ožini še dalje srdito obstreljuje finske utrdbe, dočim sovjetska pehota izvaja močne napade, pri čemer ima oporo v letalstvu. Sovjetske čete vseh vrst orožja so večkrat osredotočile svoj ogenj na posamezne točke Mannerheimove črte. Uspeh v nobenem primeru ni odgovarjal njihovim naporom.

643 bombnih napadov na finska mesta

Helsinki, 31. januarja. AA. (Havas) Poveljnik finske obrambe proti letalskim napadom, general Arne Sivo, je snoči dal zastopnikom časopisja poročilo, v katerem med drugim pravi:

Nikdar finski narod ni bil prisiljen, da vzdrži tako težko borbo kakor v zadnjih mesecih. Ta boj je dokazal na prepričevalen način, da Finsko navdaja duh požrtvovalnosti, predvsem kadar gre za njeno svobodo in neodvisnost. Ta boj je pokazal med drugim razliko, ki obstoji med načinom vojskovanja pri civiliziranem narodu in med tistim načinom vojskovanja, ki se ga poslužujejo barbari. Sovražnik se ni zadovoljil samo s tem, da izvaja napade na zaledje, na vojaške objekte, industrijska središča in prometne zveze. Ne. Sovražnik je poteptal vse človečanske zakone ter pobijal starčke, žene in otroke. Napadal je prav tako tudi cerkve in bolnišnice. Naj povedo številke, kakšno je bilo bombardiranje od 30. novembra dalje.

Okrožje Milad z glavnim mestom Helsinki in 46 manjšimi mesti je bilo bombardirano 167 krat. Vrženih je bilo 3541 bomb. Področje okoli Abo in Bjorgborga ter 31 mest v tej pokrajini je bilo bombardiranih v tem časovnem razdobju 97 krat in je bilo vsega skupaj vrženih 3174 bomb. Področje Vipurija: 46 krajev v tem predelu je bilo bombardiranih 156 krat in je sovražnik vrgel 3754 bomb. Pokrajina Hene: 16 mest v njej je bilo bombardiranih 47 krat in je padlo na to področje 2159 bomb. Okraj Semihel: 4 kraji na tem področju so bili bombardirani 7 krat in je nanje padlo 951 bomb. Področje Kuopijo: na 11 krajev v tej pokrajini je bilo pri 23 bombardiranjih vrženih 656 bomb. Pokrajina Vasa: na 11 krajev je bilo izvedenih 22 bombardiranj in vrženih 1169 bomb. Področje Uleborg in Laponija: na 38 mest je bilo vrženih 4963 bomb in je bilo izvedenih 116 bombardiranj. Otok Aaland na štiri kraje tega otoka je bilo vrženih 172 bomb. Letala so jih napadla osemkrat.

Na vso Finsko, na 207 krajev, **je bilo** vrženih v omenjenem razdobju 20.337 bomb in so te kraje sovjetski bombniki napadli 643 krat.

Moskva pošilja neprestano ojačenja

Stockholm, 31. jan. j. (Havas) Vojni dopisniki švedskih listov izjavljajo, **da se je** finskim izvidniškim četam na severu posrečilo prodreti prav do Belega morja, kjer so zažgali velike sovjetske municijske zaloge. Na drugi strani poročajo iz Talina, da je morala Estonska na sovjetski pritisk dvigniti stalež svoje armade od treh na štiri divizije. Javno mnenje na Estonskem je povečanje armade vzelo na znanje precej nepovoljno, na splošno pa vlada prepričanje, da pojačenje armade ne znači, da bi se morali Estonci na strani sovjetskih čet boriti proti Finski, marveč se bo pojačena armada uporabila v skrajnem slučaju za varnostno službo na mejah, s čimer bo del sovjetskih čet, stacioniranih na Estonskem, lahko odšel na finska bojišča. Potniki iz Sovjetske unije vedo povedati, da se na vsej železniški progi iz Moskve do Leningrada premikajo veliki vojaški transporti, namenjeni na Finsko.

Poslanica Vorošilova sovjetski vojski

Stockholm, 31. jan. o. (Exchange Telegraph) Po semkaj prispelih vesteh je sovjetski vojni komisar Vorošilov končal svoje inspekcijsko potovanje na finski fronti. Na sovjetske čete je naslovil poslanico, v kateri se jim zahvaljuje za njihovo hrabro zadržanje in naglaša, da bo rdeča vojska premagala vsakega sovražnika, dokler jo bo vodil tovariš Stalin. Od vas tovariši, zaključuje Vorošilov poslanico, je odvisna usoda finskega naroda. Vaša naloga je, da rešite finski narod iz sedanjega srednjeveškega barbarstva.

Sovjeti nameravajo napasti tudi norveške luke?

Berlin, 31. jan. s. (Associated Press). Neki v Varšavi izhajajoči nemški list govori o nadaljnjih načrtih Sovjetske Rusije in izraža domnevo, da bi mogla Sovjetska Rusija po dovršitvi finske kampanje udariti proti norveškim lukam ob obali Atlantskega oceana ali pa proti Perzijskemu zalivu.

Italijanski prostovoljci napadli Kronštat

Helsinki, 31. jan. s. (Associated Press) Pri bombnem napadu, ki so ga izvedla finska letala predvčerajšnjim na Kronštat, so zopet sodelovali predvsem italijanski prostovoljci v finski vojski. Baje je bilo zadetih več sovjetskih vojnih ladij in poškodovane so bile tudi pristaniške naprave.

Odklonjena ameriška pomoč

Washington, 31. jan. AA. (Reuter): Zunanji minister Hull je poslal parlamentarnemu odboru za zunanje zadeve pismo, v katerem navaja, da je dobil obvestilo, da so sovjetske oblasti odklonile pomoč ameriškega Rdečega križa, ki je bila poslana v one kraje Poljske, ki so jih zasedle sovjetske čete. Hull je v pismu dodal, da ameriški Rdeči križ še vedno sodeluje z nemškim Rdečim križem v onih poljskih krajih, ki jih je zasedla Nemčija.

Sodelovanje Finske na svetovni razstavi

New York, 31. jan. br. Finski komisar na svetovni razstavi je izjavil, da bo Finska sodelovala tudi pri obnovljeni svetovni razstavi, ki je napovedana za letošnje poletje. Naglasil je, da je Finska prva med vsemi tujimi državami, ki je že sklenila pogodbo z razstavnim odborom za nadaljnje sodelovanje v okviru svetovne razstave.

„Ajax" zopet v Angliji

Povratek angleške križarke, ki se je udeležila bitke z oklopnico „Admiral Spee", v vojno luko Plymouth

London, 31. jan. s. (Reuter). Angleška križarka »Ajax«, ki se je udeležila pomorske bitke z »Admiralom Graf Spee« v južnoameriških vodah, se je sedaj vrnila v angleško vojno luko Plymouth. Admiraliteta je poslala posadki posebno pozdravno brzojavko.

Letalski napadi na trgovske ladje

London, 31. jan. AA. Z uradne strani sporočajo, da se je včerajšnjih letalskih napadov na Anglijo in to od Aberdena na severu do kentske obale na jugu udeležilo okoli 20 nemških letal. Več trgovinskih ladij ter vojnih ladij v konvojih je bilo napadenih. Vojne ladje, ki so spremljale trgovinske ladje so s protiletalskimi topovi začele streljati na sovražna letala. Eno nemško letalo, ki je poskušalo potopiti neko ribiško ladjo na Severnem morju, je bilo uničeno. Angleška letala so sestrelila še neko drugo nemško letalo, smatra pa se, da je bilo zadetih več nemških bombnikov.

London, 31. jan. s. (Reuter) Nemško poročilo, da je bilo včeraj potopljenih od nemških bombnih letal 7 trgovinskih ladij, je popolnoma netočno. V resnici sta bili potopljeni največ ena ali dve manjši ribiški ladji, ki sta bili brez vsake zaščite.

Francozi zaplenili 502.000 ton blaga

Pariz, 31. jan. AA. (Havas): Rezultati blokade francoske mornarice v tednu od 21. do 28. t. m. so naslednji: zaplenjenih je bilo 12 ladij in 21.000 ton blaga. Od začetka vojne je bilo zaplenjenih 270 ladij s 502.000 tonami blaga.

Žrtve min in torpedov

London, 31. jan. s. (Reuter). V bližini Orknejskega otočja se je včeraj potopil 2000 tonski parnik »Eralda«. Posadka se je vkrcala v rešilni čoln, ki pa se je 400 m od obale prevrnil. Vsi člani posadke so utonili. Mnogo ljudi na obali je nesrečo opazovala, vendar zaradi slabega vremena niso mogli priti na pomoč.

Ob škotski obali se je potopil 4500 tonski parnik »Duncrec«. Enega člana posadke pogrešajo, druge je menda rešila neka ladja.

Kontrola v angleških lukah

London, 31. jan. j. (Reuter) Ministrstvo za vojno gospodarstvo objavlja, da je bilo včeraj podvrženih kontroli v raznih angleških mornariških bazah 29 raznih trgovinskih parnikov. V vsem minulem tednu pa je bilo od pomorske kontrole pregledanih 139 ladij. Pri 94 pregledih so kontrolna oblastva našla vse v redu in dovolila ladjam nadaljevati vožnjo. Med pregledanimi ladjami je bilo 49 holandskih, 25 norveških, 21 italijanskih, 8 belgijskih, 7 švedskih in 5 ameriških.

Zbiranje nemških trgovskih ladij v brazilskih vodah

Rim, 31. jan. o. »Mesaggero« poroča iz Rio de Janeira, da so se v neki brazilski luki zbrale vse one nemške trgovske ladje, ki jih je izbruh vojne zatekel v Južni Ameriki in ki doslej zaradi zavezniške blokade niso mogle nazaj v Nemčijo. Gre za nemške trgovske ladje s skupno tonažo okrog sto tisoč ton. Sedaj bodo te ladje v spremstvu nemških vojnih ladij, ki so v ta namen že prispele v brazilske vode, odplule domov. Že pa so se pojavile v južnoameriških vodah tudi angleške in francoske vojne ladje, da to preprečijo.

Amerika in kontrola pomorskega prometa

Washington, 31. jan. AA. (Reuter). V zvezi z zavezniško kontrolo pomorskega prometa, ki se nanaša tudi na ladje Zedinjenih držav, sta imela ameriški zunanji minister Hull in angleški veleposlanik v Washingtonu Lothian sestanek, ki je trajal 33 minut. Po sestanku je angleški veleposlanik izjavil novinarjem, da je bilo na sestanku govora o tem, da se najde možnost, da se ameriške ladje oprostijo kontrole ter da jim ne bi bilo treba pluti v angleške kontrolne luke. Hull je zahteval to osvoboditev na osnovi ameriškega prava o nevtralnosti. Angleški veleposlanik je dodal, da se ta predmet proučuje in da je v načrtu tudi ustanovitev kontrolne luke v Kanadi. Ves razgovor je tekel v zelo prijateljskem tonu.

Papežev govor za Novo Zelandijo

Wellington, 31. jan. s. (Reuter). Pri svečanem sprejemu papeškega legata za evharistični kongres v Novi Zelandiji je izrazil ministrski predsednik Frazer v svojem nagovoru upanje, da bodo stiki med Vatikanom in predsednikom Roosseveltom rodili dobre sadove. Poudaril je, da se Vatikan zaveda, kje tiči zlo v sedanjem položaju ter da bi bila s porazom zaveznikov uničena dostojnost in kulturno ter duhovno življenje na svetu.

Jutri dopoldne ob 10. bo imel papež Pij XII. po radiu poseben nagovor v angleščini za Novo Zelandijo. Oddajo bodo poleg vatikanskih postaj prenašale vse kratkovalovne angleške postaje.

Italijanske izgube v Španiji in Abesiniji

Rim, 31. jan. br. Danes so bili objavljeni zaključni podatki o legionarjih, ki so padli in umrli v Abesiniji in Španiji. Legionarji so vsi pripadali fašistični stranki. V Afriki je znašalo njihovo skupno število 2.612, v Španiji pa 6.966.

Dviganje »Ljubljane«

Šibenik, 31. jan. o. Dela za dvig potopljenega rušilca »Ljubljane« uspešno napredujejo. Potapljači že demontirajo posamezne dele zunanje opreme kakor topove, strojnice, priprave za lansiranje torpedov in podobno. Potapljači delajo nepretrgoma noč in dan in se vsakih 6 ur menjavajo. Ko bo to demontiranje končano, bodo zadelali razpokline in razpoke, ki so nastale pri trčenju rušilca na skale, nakar bo iz onih predelov ladijskega trupa, ki se dajo hermetično zapreti, izčrpana voda. Ko bo vse to končano, bo sledilo dviganje samega trupa potopljenega rašilca.

Pomočnik generalnega direktorja železnic

Beograd, 31. jan. AA. Imenovana sta z ukazom kr. namestnikov za pomočnika generalnega ravnatelja državnih železnic v 3/I pri generalni direkciji Dušan Ličina, ravnatelj direkcije državnih železnic v Sarajevu v p.; za načelnika v 3/2 prometnokomercialnega oddelka železniškega ravnateljstva v Sarajevu inž. Miloš Stakić, višji svetnik gradbenega oddelka v 4/1.

80-letnica prof. Rešetarja

Zagreb, 31. jan. o. Znani jezikoslovec in bivši profesor slovanske filologije na dunajski in zagrebški univerzi dr. Milan Rešetar slavi jutri svoj 80. rojstni dan. Slavljenec je prejel številne čestitke iz domovine in inozemstva.

Iz državne službe

Beograd, 31. jan. p. V kmetijski službi je napredoval za višjega pristava v 6. pol. skupini inž. Rudolf Gaberščik v ministrstvu za gozdove in rudnike. V poštni službi je bil reaktiviran poštno hranilniški uradnik Zvonimir Roš, ki je bil kot uradnik 8. pol. skupine dodeljen zagrebški Poštni hranilnici. Priznala se mu je dosedanja službena doba 11 let, 4 mesecev in 15 dni.

Skrbi Slovaške

Vedno ostrejša časopisna kampanja proti Madžarski

Bratislava, 31. jan. j. (Havas) V dobro informiranih krogih izražajo bojazen, da ne bi Nemčija, ki je s čedalje strožjo blokado vedno bolj ovirana v nabavah poljedelskih proizvodov in industrijskih surovin, skušala zagotoviti si možnosti, ki jih ji lahko nudi Madžarska. Ako bi Nemčija hotela uresničiti kake načrte v tej smeri, potem je verjetno, da bi se skušala kot izhodiščne točke poslužiti Slovaške. V istih krogih navajajo neke zanimive detajle, ki kažejo v to smer. V prvi vrsti opozarjajo na vznemirjivo dejstvo, da je začel slovaški tisk voditi čedalje bolj ostro kampanjo proti Madžarski, ter da se v tej kampanji čedalje češče pojavljajo tudi glasovi po teritorialnih zahtevah, ki jih ima Slovaška do Madžarske. Značilno je tudi dejstvo, da so dala slovaška oblastva zadnji čas aretirati približno sto oseb, pripadajočih madžarski narodni manjšini na Slovaškem in sicer z utemeljitvijo, da so bili »agenti angleške tajne službe«. V dobro poučenih krogih trdijo, da tako slovaški tisk, kakor tudi slovaška oblastva ravnajo pri tem po nekih instrukcijah od zunaj in da so ti dogodki v neposredni zvezi z raznimi vojaškimi ukrepi, ki so bili zadnji čas storjeni na Slovaškem in za katere bi bilo težko trditi, da za njimi ne stoji vpliv iz Wilhelmstrasse.

Slovaško-madžarska pogajanja

Bratislava, 31. jan. AA. (DNB). Zadnje dni so odpotovale tri slovaške delegacije v Budimpešto, kjer bodo pogajanja s predstavniki madžarske vlade o vprašanju državljanstva, o repatriaciji in o amnestiji obojestranskega manjšinskega življa za dejanja, izvršena iz političnih nagibov.

Dva odbita napada na francoske postojanke

sicer nobenih pomembnejših dogodkov

Pariz, 31. jan. s. (Reuter). Na zapadni fronti je letalska aktivnost zaradi neugodnega vremena skoro popolnoma ponehala. Eno samo nemško letalo je podvzelo večji izvidniški polet nad vzhodno in severno Francijo. Kakor domnevajo, je na povratku letelo preko belgijskega ozemlja.

Nemška pehota je zapadno od Saare izvedla dva dobro pripravljena napada na francoske postojanke. Oba sta bila odbita. Nemško topništvo je pred napadom obstreljevalo francoske postojanke in dajalo zaporni ogenj na vse točke, od koder bi bilo napade mogoče preprečiti. Nato šele sta napadli dve nemški skupini v medsebojni razdalji približno 3 km. Ena skupina je štela 50 mož, druga 25. Francozi so napada odbili brez težave z ognjem topništva in avtomatičnega strelskega orožja.

Nemško in francosko vojno poročilo

Berlin, 31 jan. br. Vojno poročilo, ki ga je davi izdalo vrhovno poveljstvo nemške vojske, pravi:

Na zapadu le nekoliko vojnih akcij.

Vojna mornarica je v poslednjem času ojačila svojo obrambo proti podmornicam v Nemškem zalivu, tako, da je bilo povečano število ladij za borbo proti podmornicam in da so bile ojačene tudi druge naprave za obrambo proti podmornicam.

Nemške letalske formacije so bile tudi 30. januarja na izvidniških poletih nad Severnim morjem ter nad angleško obalo od Orknejskih otokov do izliva Temze. Pri tem je bilo, kakor je bilo javljeno že v posebni vesti, znova potopljeno 7 oboroženih trgovinskih ladij, ena je bila težje poškodovana, več drugih pa lažje poškodovanih. Razen tega sta bili potopljeni dve angleški stražni ladji. Kljub izredno hudemu obstreljevanju iz protiletalskih topov z vseh napadenih ladij in kljub protinapadom številnih sovražnih lovskih letal, je bilo pri tem izgubljeno le eno nemško letalo.

Pariz, 31. jan. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je izdalo davi 299. vojno poročilo, ki pravi:

Nikakih pomembnejših dogodkov.

Belgijsko notranje posojilo

Bruselj, 13. jan. br. V Belgiji je bilo danes emitirano tako zvano posojilo za belgijsko neodvisnost. Ob tej priliki je imel finančni minister govor, v katerem je med drugim omenil, da so znašali izdatki za belgijsko vojsko ob pričetku sedanje vojne 11 milijonov, doslej pa so narastli že na 17 milijonov frankov na dan.

Izgube angleške vojske

London, 31 jan. s. (Reuter). Danes je bila objavljena prva lista žrtev v angleški kopni vojski, ki velja za čas od izbruha vojne do 31. decembra. Lista obsega 758 imen, med njimi tri ženske in sicer 2 članici pomožne teritorialne službe in ena bolniška strežnica. Samo 40 žrtev odpade na ekspedicijsko vojsko na fronti sami. Vsi drugi smrtni primeri gredo na račun nesreč in bolezni tako v Angliji kakor tudi v Franciji. 8 oficirjev je bilo ubitih na ladji »Yorshire«, ko je bila pred meseci torpedirana na Atlantskem Oceanu od nemške podmornice. Procent žrtev v splošnem ni večji kakor je normalni procent smrtnih primerov pri približno enem milijonu, kolikor sedaj po neuradnih cenitvah šteje angleška vojska.

Knez Starhemberg prostovoljec v Franciji

Pariz, 31. jan. AA. (Havas) Poročajo, da je bivši avstrijski podkancelar knez Starhemberg stopil kot prostovoljec v francosko vojsko.

Hitlerjev govor v luči evropskega tiska

Obsežni varnostni ukrepi v Berlinu o priliki torkovega kancelarjevega javnega nastopa

Bern, 31. jan. j. (Havas) »Neue Zürcher Zeitung« piše, da so bile včeraj o priliki Hitlerjevega govora na sedmo obletnico prevzema oblasti v Nemčiji storjeni dalekosežni varnostni ukrepi, da ne bi prišlo morda do sličnega incidenta, kakor pri zadnjem Hitlerjevem govoru v Münchenu. »Neue Zürcher Zeitung« pravi, da je nemško ljudstvo zvedelo za Hitlerjev govor šele včeraj popoldne po objavah v časopisju in po razglasu v radiu, da pa hkrati do zadnje minute ni bil najavljen kraj, kjer bo Hitler govoril. Poslušalci, ki jih je bilo kakih 10.000, so bili skrbno izbrani. Iz večine so bili to stari bojevniki nacionalno socialističnega gibanja ter člani organizacije SA in SS ter drugih organizacij stranke. Dopisniki tujih listov so bili najprvo pozvani v nemško notranje ministrstvo, nakar so jih funkcionarji ministrstva spremili v Sportno palačo, ne da bi jim prej povedali, kje bo imel Hitler govor. Na govorniškem odru so bili zbrani okrog Hitlerja Göbbels, policijski minister Himmler, organizacijski minister Ley in minister Rust, dočim na veliko iznenadenje prisotnih Göringa to pot ni bilo v Hitlerjevem spremstvu.

Korespondent švicarskega lista poudarja, da je bil Hitlerjev govor namenjen izključno Nemčiji in da so tuji opazovalci v njem predvsem pogrešili Hitlerjevih opozoril na »boljševiško nevarnost«, ki jih je v sedanjem govoru nadomestila zgolj rahla aluzija na »neke nihilistične elemente.«

Pariz: Nobenih novih momentov

Pariz, 31. jan. j. (Havas). Sodba francoskih političnih krogov o včerajšnjem Hitlerjevem govoru je, da ni prinesel v sedanji položaj nobenega novega momenta. V istih krogih naglašajo, kako je vodja rajha pred sedmimi leti obljubil nemškemu narodu miru in kruha in kako težko mu je bilo v sedanjem govoru iskati opravičila za vojno, ki je nemškemu narodu naložila tolikšne omejitve. Dejstvo je, da je Hitler priboril nemškemu narodu serijo zmag brez vojne, kar je nemalo dvignilo njegov ugled med nemškim ljudstvom, toda težko se bo ta ugled sedaj ohranil, ako zvrača krivdo za sedanjo vojno in odgovornost zanjo na zapadni zavezniški državi. V tem opravičevanju je bil njegov včerajšnji govor zelo šibek. Hitler je tudi neprestano poudarjal svojo dobro voljo in dolžil zapadni državi, da nikoli nista hoteli poslušati njegovih besed in predlogov.

V tej zvezi pripominjajo francoski politični krogi, kako veliko žrtev sta doprinesli Anglija in Francija v Münchenu, da bi ohranili mir verujoč v Hitlerjeve besede, da se bo zadovoljil z inkorporacijo Sudetov Nemčiji in se je izkazala njuna žrtev zastonj, ko je Hitler zasedel Prago. Prav tako se francoski politični krogi v zvezi s Hitlerjevim govorom spominjajo na njegovo svečano zagotovilo, s katerim je v začetku leta 1939 Poljski priznal pravico do življenja, a je vendar nato Poljsko strl in se celo ponašal, da je v 18 dnevih zlomil njen odpor. Francoski politični krogi vidijo v vsem njegovem delu, da ni nič ostalo od Hitlerjevih zagotovil in njegove dobre volje nasproti svojim sosedom, ki jim tudi ne more iti v račun včerajšnje Hitlerjevo zatrjevanje, da se Nemčija zanaša samo na svojo lastno silo. Mnogi njegovi sosedje se boje, da bi jim s to silo ne skušal vsiliti svoje volje bodisi z ustrahovanjem ali morda celo z vojno.

London: Stari napadi na Anglijo

London, 31. januarja. AA. (Havas). Angleško časopisje je zelo nezadovoljno s snočnjim Hitlerjevim govorom. »Times« objavlja članek izpod peresa svojega diplomatskega urednika, ki trdi, da v političnih krogih prevladuje vtis, da je Hitler samo ponovil svoje stare napade proti Veliki Britaniji. Isti vtis prevladuje tudi v časopisju. Nemčija se pritožuje, da ji zavezniki groze z uničenjem. Angleški časopisi so si edini v tem, da zavezniki hočejo narediti konec metodam, ki se jih poslužuje Nemčija ter uvesti nov moralni in politični red v Evropi. Nemčija, ki se je združila s sovjetsko Rusijo, nima pravice, da bi se sklicevala na božjo pomoč, ker je zaveznica brezbožnikov. »Daily Sketch« piše: Že vnaprej se je moglo reči, da govor voditelja nemškega rajha ne bo niti malo zanimiv. Hitler je samo ponovil svoje prejšnje zahteve. »Daily Telegraph« pravi, da se je vodja rajha in državni kancelar Hitler v svojem govoru o priliki sedemletnice, odkar je prišel na oblast narodni socializem, prizadeval, da bi opravičil dela, ki jih je Nemčija v času teh sedmih let izvedla, toda ta dela so takšna, da so prisilila Francijo in Veliko Britanijo, prijeti za orožje z namenom, da odstranita narodno socialistični režim v Nemčiji.

Vremenska napoved

Zemunska: Oblačno s snegom po vsej državi. V primorju dež. Veter vedno močnejši. Temperatura brez znatne spremembe na severni polovici države, dočim bo v južnih krajih narasla.

Naši kraji in ljudje

Poklicne svetovalnice majhnega naroda

Skrajni čas, da pričnemo varčevati s skromnimi silami

Ljubljana, 31. januarja

Kuratorij banovinske poklicne svetovalnice in posredovalnice je priredil v torek zvečer predavanje o gospodarskem in kulturnem pomenu poklicnega svetovanja pri Slovencih. Predavanja so se udeležili številni predstavniki našega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja.

Predsednik kuratorija, načelnik VIII. oddelka banske uprave g. Dragotin Trstenjak je za uvod očrtal zgodovino ustanovitve slovenske prve poklicne svetovalnice, nenadomestljive kulturno civilizacijske ustanove našega stoletja, ki se je v zadnjih treh desetletjih uveljavila pa vsem svetu; danes skoraj ni večjega mesta, ki bi ne imelo poklicne svetovalnice in psihotehničnega zavoda. Poklicna svetovalnica v Ljubljani je bila ustanovljena pred dvema letoma. Njen vodja je dr. Vlado Schmidt.

Nato je povzel besedo predavatelj, poklicni svetovalec prof. Francè Brenk. V uvodu je omenjal razmere, ki so privedle do potrebe in do ustanovitev prvih poklicnih svetovalnic. Ugotovil je naslednja dejstva: poklicne svetovalnice povzroča nenavadni razvoj omike in industrije zadnjih desetletij, ki ima za nasledek: 1. da je danes na svetu nad 40.000 različnih poklicev; 2. da so najširše ljudske plasti zavoljo golega življenjskega obstanka prisiljene izvrševati kakršno koli poklicno delo; 3. da more v vsakem poklicu uspevati le, kdor je zmožen konkurence, tekmovanja z vrstniki; 4. da po današnjih delovnih uredbah preživi povprečen človek dobro polovico svojega zavestnega življenja pri poklicnem delu; izbira poklica je tako izbira življenja; zgrešen poklic pomenja v večini primerov zgrešeno in zapravljeno življenje.

Obstanek tolikega števila poklicnih svetovalnic opravičujejo uspehi, ki jih te ustanove dosezajo po vsem svetu. V časih pred poklicnimi svetovalnicami si je le polovica ljudi izbrala svoj poklic prav, druga polovica pa nápak. Poklicna svetovalnica v Pragi svetuje z 82% gotovostjo, ljubljanska poklicna svetovalnica s 85%. Pri praških električnih podjetjih se je odstotek nesreč znižal za 60%, odkar imajo podjetja svoj psihotehnični laboratorij. Podatki pomenijajo milijonske dobičke pa višji kulturni in gospodarski standard. Poklicno svetovanje in znanstveno raziskavanje problema poklicne izbire sloni na psihotehniki, na medicini, na narodni ekonomiji in na sociologiji.

Geslo, ki usmerja delo vseh poklicnih svetovalnic, je: »Pravi človek na pravo mesto«. Vsakdo naj bi izvrševal poklic, ki je njegovim duševnim in telesnim zmožnostim najbolj prikladen. Izvajanje tega gesla, ki predstavlja osnovno zahtevo ekonomije narodnih sil, je mnogo važnejše za poldrugomilijonski narod, kakor za narode, ki štejejo nekaj milijonov ljudi. Za Slovence, ki doslej nismo znali gospodariti s svojimi močmi, ki smo pogosto hodili mimo svojih najzmožnejših in največjih ljudi, ki smo svoje energije zapravljali na vseh področjih, kakor da bi bili najbogatejši narod, je skrajni čas, da pričnemo varčevati s skromnimi silami. To pa v interesu višje slovenske kulturne in gospodarske ravni in v interesu kakih 35.000 slovenskih otrok, ki si pri nas vsako leto izbirajo poklic.

V zvezi s svojimi izvajanji je poklicni svetovalec g. Brenk razvil vzoren načrt organizacije poklicnih svetovalnic po Sloveniji: gospodarsko bolj razgibana mesta, Maribor, Celje, Trbovlje, Kranj in Jesenice, naj bi dobila podružnice banovinske poklicne svetovalnice. Poleg tega naj bi bil vsakemu sreskemu načelstvu prideljen po en psiholog, ki bi z okrajnim zdravnikom obhodil vsako leto vse šole v svojem okraju, s psihotehničnimi metodami preizkušal otroke, zasledoval tako njihovo rast in jim ob izstopu iz šole svetoval najprimernejšo nadaljnjo šolo ali poklic. Od dobre volje in uvidevnosti odgovornih činiteljev zavisi, kdaj in kako bo ta načrt uresničen, kdaj bodo poklicne svetovalnice s svojim delom mogle koristiti otroku zadnje slovenske vasi.

Zavetišče v Trnovem bo danes blagoslovljeno

V njem bo prostora za 200 oskrbovancev

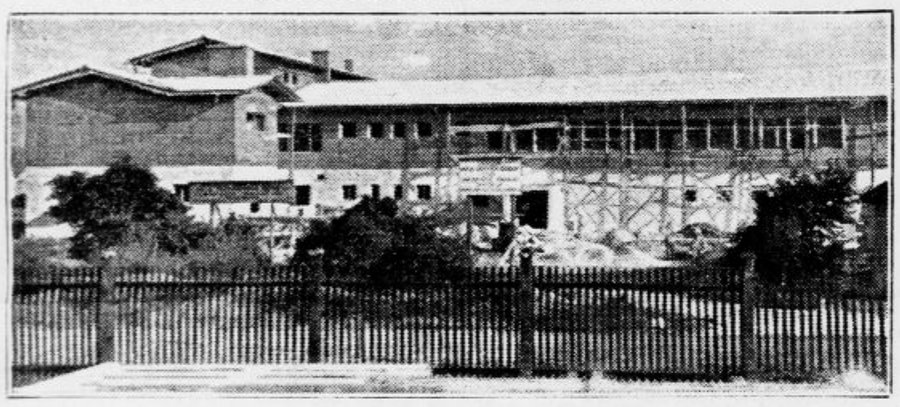

Pogled na zavetišče, ko je bilo še v zidavi

Danes ob 16. bo v Trnovem izročeno svojemu namenu novo mestno otroško zavetišče z internatom, dnevnim zavetiščem in otroškim vrtcem. Novo poslopje stoji na zemljišču, ki meri nekaj nad 12.000 m². Na severu meji zemljišče na Devinsko ulico in na rondó, ki bo nastal ob iztoku Rihajeve v Devinsko ulico. Na vzhodu bo tekla mimo vrta velika Jadranska cesta iz Ljubljane na Sušak, na jugu se pa zemljišče dotika Ceste na Loko, a na zapadu mej na posestvo sosedov in na mestno drevesnico.

Takoj ob poslopju bo s peskom posuto igrišče, ob njem pa velika trata za igranje. Na zapadu ob vhodu v otroški vrtec bo posebno igrišče za majhne otroke z gugalnicami, vrtiljaki in bazenom. Na jugu bodo večji otroci lahko igrali odbojko. Na severni strani bo zrasel majhen park, ki bo varoval pred mrzlimi vetrovi. Pri zavetišču bo tudi velik vrt, da bodo otroci spoznali obdelovanje zemlje in se navezali nanjo. Zavetišče je bilo zgrajeno po prvonagrajenem osnutku arhitekt. inž. Otona Gasparija in inž. Tomaža Struklja. S sodelovanjem socialno-političnega odbora je tehnični oddelek prilagodil osnutek svojim podrobnim načrtom ter ga zlasti izpopolnil s centralno kurjavo in z otroškim vrtcem. Poslopje ima dva trakta. V prvem ob bodoči Jadranski cesti so večinoma gospodarski in stanovanjski prostori ter je deloma dvonadstropno. V drugem, enonadstropnem traktu so pa dnevni prostori z učilnicami in rajalnicami. V jedilnici bo prostora za sto otrok. Celotna stavba je železobetonski skelet s prevesnimi polji, ki omogočajo velike okenske stene na južni strani. V zavodu bo prostora za 200 oskrbovancev.

Gradbeno podjetje Emil Tomažič je pričelo s pripravami za zidanje 19. julija 1938 in oktobra je bila stavba pod streho. Tesarska dela je napravila Prva produktivna tesarska zadruga, ostala dela pa drugi ljubljanski podjetniki in obrtniki. Gradbeni stroški znašajo 3,420.000 din.

Slava pekovske čete

Ljubljana, 31. januarja

V prostorih intendantskega skladišča dravske divizije na Kodeljevem se je danes vršila krstna slava najbolj popularne izmed čet naše garnizije — pekovske čete, ki si je bila za svojega patrona izbrala sv. Atanasa. Pekovska četa je že po svoji osnovni funkciji predstavnica gostoljubnosti in postrežbe v naši armadi, pa ni čuda, da so njene krstne slave že od nekdaj v vojski in v civilni javnosti slovele po svoji prisrčnosti, a zlasti še, odkar je pred leti prevzel poveljstvo čete kapetan I. razreda Peter Marković, ki je tudi letos založil vso svojo požrtvovalnost in širokogrudnost, da je organizacija slavja čim lepše uspela.

Pred postrojeno četo in zbranimi gosti, med katerimi so bili komandant divizije divizijski general Stefanović, zastopnik bana načelnik Kosi, zastopnik škofa stolni župnik dr. Klinar, zastopnik predsednika mestne občine mestni svetnik Andrejka, zastopnik predsednika apelacije dr. Vičar, zastopnik upravnika policije višji svetnik Gerzinič in zastopnik komandant žandarmerije kapetan Nagode, je tradicionalno rezanje kolača opravil vojaški pravoslavni duhovnik, nato pa je major Cokan v kratkih besedah obrazložil pomen krstne slave. Nato so se oficirji in gostje odpravili v mešalnico, ki je bila spremenjena v okusno dekorirano slavnostno dvorano. Okna so bila zavešena z zavesami v narodnih barvah, stene so krasile dragocene preproge, a poleg slike Nj. Vel. kralja Petra II je bil izpostavljen tudi kip blagopokojnega Viteškega kralja in slika sv. Atanasa, pred katero je gorela daritvena sveča. Orkester godbe 40. pešpolka je ves čas sodeloval z izbranimi komadi in prisrčno, razigrano razpoloženje je vnovič združilo zastopnike vojske in naroda. Oficirji, vojaki in gostje so se nekajkrat zavrteli v lepem bratskem kolu.

Med obedom so bile prečitane tudi brzojavne čestitke, ki so bile prispele od vseh strani. Med drugimi so četi čestitali slavo Nj. Vis. knez namestnik Pavle v svojem in v kraljevem imenu, minister vojske in mornarice general Nedić in vršilec dolžnosti komandanta IV. armije divizijski general Nedeljković. Veselo razpoloženje je trajalo še pozno v noč.

Smrt dveh delavcev pod plastjo zemlje

Žalosten dogodek v opekarni na Zgornji Ložnici

Celje, 31. januarja

V ponedeljek popoldne se je dogodila pri delu v opekarni inž. Unger-Ullmanna na Zg. Ložnici pri Žalcu huda nesreča, ki je terjala dvoje človeških življenj. V ponedeljek okrog 13.30 sta opekarniška delavca Franc Verdev s Plevne pri Žalcu in Pavel Maloprav s Polzele kopala blizu opekarne zemljo za izdelovanje opeke. Verdev je podkopaval zemljo v dolžini 6 m in je podkopal že en meter. Nad njim je bila poldrugi meter debela plast zemlje. Poleg njega je Maloprav odmetaval zemljo iz jarka. Verdev je presekal zemljo tako globoko, do koder je bila mrzla. Ker se pa zemlja ni hotela zrušiti, jo je šel še dalje podkopavat. V bližini Verdeva in Maloprava sta dva delavca sekala na vrhu zemljo. Očividno se je zaradi stresljajev teh udarcev zrahljala debela plast zemlje nad Verdevom in Malopravom. Zemlja se je vsula na oba delavca in ju pokopala pod seboj. Ostali delavci so takoj prihiteli na pomoč in so začeli odkopavati zasuto zemljo. Ko so Verdeva in Maloprava eno uro pozneje odkopali, sta bila že mrtva. Na kraj nesreče so poklicali banovinskega zdravnika dr. Ločniškarja iz Žalca, ki je ugotovil, da sta delavca umrla zaradi zadušitve.

Trupli Verdeva in Maloprava so prepeljali v Žalec. Oba ponesrečenca so pokopali danes na žalskem pokopališču. Verdev zapušča ženo in 2 in pol leta starega sinčka. Maloprav pa ženo in 5 nepreskrbljenih otrok.

V zvezi z nesrečo so orožniki ovadili državnemu tožilstvu ravnatelja opekarne Bruna Fischerja, ki je nemški državljan. Fischer pravi, da kritičnega dne ni pregledoval zemlje in da morajo pri presekavanju zemlje zapustiti rov.

Huda nesreča je prebivalstvo globoko pretresla in vzbudila splošno sočutje s kruto prizadetima rodbinama.

Pod vlak je položil glavo

Anton Javornik je bil mizarski pomočnik, star 23 let in doma iz vasi Spodnjih Selc v občini Sv. Vid pri Grobelnem. V ponedeljek se je pripeljal s popoldanskim vlakom z doma v Grobelno. Ves obupan se je vlegel na tračnico pod zadnji voz tega vlaka, ki je čakal na odvoz v Celje. Še prej je v naglici odvrgel suknjo. Položil je glavo prav na tir. Vlak, ki se je medtem začel premikati, mu je glavo dobesedno odrezal. Ljudje so bili priče groznega prizora, ko je na progi ostalo truplo brez glave. Poiskali so pri pokojniku listine. Našli so pri njem različne civilne in vojaške dokumente, zraven pa tudi oprostilno pismo, ki ga je bil nesrečni fant v slovo napisal staršem bratom in sestram. V pismu je potožil, da so ga gnale v smrt družinske razmere in pa nesrečna ljubezen. Prosi jih oproščenja in pa molitve za njegovo dušo. Novica o tragični smrti se je hitro razvedela naokrog in je vzbudila mnogo obžalovanja, ker je bil Javornikov Tone pošten in dober fant.

Dosedanje nesreče v šibenskem prelivu

Kljub čerem, ožini in strujam jih je bilo doslej le malo

Šibenik, 31. januarja

Nesreča »Ljubljane« je zbudila zanimanje za šibeniški kanal, prav tako pa spomine na dosedanje nesreče. Šibeniški kanal sv. Ane je dolg 2500 m, širok pa ni povsod enako. Najširši je pri 350 m, najožji pa 170 m. Kdorkoli se je kdaj vozil po morju v Šibenik, ga je presenetila ta soteska, kjer na eni strani padajo stene gladko kakor obrov v morje. Kanal je precej globok. Povprečna globina je 40 m. V kanalu sta dve struji. Prva z morske gladine po desni obali kanala v šibeniško luko. Iz luke pa se vrača struja nazaj v kanal po levi obali proti odprtemu morju. Ladje morajo zatorej pri vožnji v luko ali iz nje pluti po sredi kanala, kadarkoli je to le mogoče. Vedno je potrebna pozornost. Seveda pa izkušenim kapitanom in krmarjem, ki so zlasti na našem Jadranu med številnimi otoki, zatoki in prelivi vajeni težkih izkušenj, to ne dela prehudih preglavic. V šibensko luko lahko prihajajo tudi veliki parniki do 10.000 ton. Pogosto pa kapitani tujih ladij zaprosijo v naprej za naše pilote in pomorščake z otoka Zlarina, ki leži nedaleč pred vhodom v šibeniški kanal. Zlarinskim pomorščakom je vožnja skozi kanal igrača.

Kljub vsemu se v šibenskem kanalu le redko primerijo nezgode. Maja 1935 je plul domači parnik »Carmen« s 4000 tonami različnega tovora v šibensko luko. Nedaleč od svetilnika pa se je pred parnikom naenkrat pojavil manjši parnik obalne plovbe, ki je bil nedavno prej zapustil šibensko luko. Da prepreči trčenje, je »Carmen« naglo zavil na desno, vendar se manever ni obnesel. »Carmen« je trčil ob desni breg in se hudo poškodoval. Ko je kapitan videl, da vdira voda, je s polno paro pognal v šibensko luko in je rešil brod na ta način, da je parnik spravil v plitvo vodo. Po nekaj dnevih je bil parnik spet popravljen in je lahko zapustil pristanišče.

Lani v aprilu je nizozemski parnik »Rosenberg« s premogom iz Cardifa ponoči plul skozi kanal. Držeč se desne obale je zadel v bližini svetilnika ob podvodno čer in dobil precej hudo rano. Tudi v tem primeru je kapitan, videvši vdiranje vode, zapovedal naglo plovbo v pristanišče. Ladja je srečno prispela do obale in sedla na dno. — Ko je francoska vojna mornarica nekoč obiskala Jadran, se je veliki francoski rušilec »Tiger« s spretnim manevriranjem komaj izvil, da ni zadel ob podvodne grebene v šibenskem prelivu. Naše vojne ladje pa doslej še niso imele nesreč pri plovbi skozi šibenski kanal. Nesreča »Ljubljane«, o kateri je bilo ugotovljeno, da se je primerila v silni burji, je najhujša pomorska nezgoda, ki jo je doslej utrpela naša vojna mornarica v tem romantičnem, a vedno nevarnem prelivu.

SCHICHTOV RADION
pere temeljito
S kuhanjem perila v raztopini Schichtovega Radiona odpravite prav vso, tudi najtrdovratnejšo nesnago. Perilo bo zunaj in znotraj popolnoma čisto in snežnobelo.
RADION BELINA!
Schicht RADION pere sam!

Tudi ribe zmrzujejo

Split, 31. januarja.

Mraz, kakršnega v Dalmaciji ne pomnijo, je napravil po vrtovih in sadovnjakih veliko škodo. Na Braču je uničenih na tisoče oljk. Drevesa so od mraza popokala in letos ni pričakovati nikakega plodu. Od oljke žive tisoči kmečkih družin, ki zdaj s skrbjo gledajo v bodočnost. Po planinah je zmrznilo mnogo drobnice, po gozdovih pa mnogo divjadi. Nenavaden pojav je, da je mraz letos dosegel celo ribe v morju. Na posameznih mestih zlasti v Kanalu pod Velebitom, kjer pada led s hribovja v morje, so začele ribe zmrzovati. V Ljubačkem prolazu pri otoku Pagu nalove ljudje dnevno po 50 stotov sipe, ki omamljena od mraza plava na površini vode. Ribe love kar z roko, ker je morje pokrito z debelo plastjo teh rib, da se ne morejo gibati. V mnogih krajih so se pojavili tudi zobatci in kanjci.

Sopranistka gdč. Vanda Ziherlova zapoje na akademiji »Doma visokošolk« dne 4. t. m. arijo Rusalke »Mesečev sij« in Škerjančevo »Vizijo«.

Danes premiera ob 21. uri
Jarmila Kšírova
nova zvezda na filmskem nebu! Sijajna češka operetna diva, ki je z ogromnim uspehom gostovala po vseh večjih operetnih odrih prvič v filmu!
V ostalih vlogah: HANA VITOVA, A. NOVOTNY, J. KREUZMANN in drugi.
Režija: M. CIKAN. Glasba: STELIBSKY.
VESELA, ZABAVNA in DUHOVITA češka filmska opereta
Veseli bohemi
VESELA BIDA — VESELO SIROMAŠTVO
Film je last: Emona Film — Ljubljana.
KINO UNION Tel. 22-21.
Ob 16. in 19. uri Premiera Madame Butterfly

Kulturni pregled

Dva zvezka Zofke Kvedrove

Po zvezku **Izbranega dela Zofke Kvedrove**, ki je prinesel v slovenski izdaji njen značilni roman »Hanka«, ta v bojazni in upih vojne 1914—1918 dozoreli plod pisateljičine tvorne domišljije, smo dobili nedavno dva nova zvezka. Sta to prvi in drugi zvezek kronološko urejene izdaje Izbranega dela. Ženska založba **Belo-modra knjižnica v Ljubljani** potemtakem kljub vsem nevšečnostim sedanjega časa nadaljuje hvale vredno nalogo, ki si jo je zastavila pred nekaj leti. Slovensko ženstvo je v zadnjih dveh, treh desetletjih doprineslo mnogo prepričljivih dokazov svoje sposobnosti in trdne volje po uveljavljanju ženskih stremljenj v našem kulturnem in socialnem življenju. Zaradi tega je umljiva njegova težnja, da se nasloni pri svojem javnem delu tudi na kulturne tradicije slovenske žene. **»Zbirka slovenskih književ nic«**, ki jo je ustanovila navedena ženska založba je namenjena temu smotru in v nji bo Izbrano delo Zofke Kvedrove nedvomno najlepša vez med preteklostjo in sedanjostjo.

Dve mladi intelektualki, dr. Marja Boršnik in Eleonora Kernc, sta prevzeli izbor in prireditev dela Zofke Kvedrove, najplodovitejše, najboljše in človeško najzanimivejše slovenske pisateljice. Njeno delo je bilo doslej tako razmetano po slovenskih, hrvatskih, nemških in čeških revijah in listih, da naloga izbire in uvrstitve v táko reprezentativno izdajo ni lahka. Če ne posežejo vmes usodni zgodovinski dogodki, bomo imeli v doglednem času osem zvezkov Izbranega dela v lično opremljenih knjigah (po načrtu Gizele Šuklje) in kot deveti zvezek monografijo s kronološkim in abecednim pregledom vsega Zofkinega dela.

Prva dva zvezka nas vodita k samim začetkom literarnega delovanja Kvedrove, v leta, ko je začela njena literarna nadarjenost opozarjati nase s spisi, ki v dotedanjem literarnem deležu slovenske žene niso imeli nič enakovrednega. V teh zgodnjih delih se izraža pisateljičina močno čuvstvena narava, njen ognjeviti temperament, ki je našel v vzorih realistične in naturalistične literature dovolj netiva svoji želji po strastnosti do življenja in iskrenosti izpovedovanja. Že s prvimi deli prihaja pisateljica navzkriž ne samo z onimi, ki so si vedno prisvajali pravico do moralnega razsodništva in duhovnega varuštva nad slovensko kulturo, marveč celo s tistimi, ki so v svojem naivideznem naprednjaštvu presojali literaturo in umetnost s stališča malomeščanske utilitarnosti in filistrske samovšečnosti. Zofka Kvedrova je bila menda prva žena v slovenski literaturi, ki je šla z nekakim bolj možatim kakor ženskim ponosom preko in mimo vseh slovenskih konvencij in predsodkov našega kmetsko-malomestnega okolja. Njena pisateljska plodovitost pa je že v tej dobi kazala značilne nedostatke, predvsem — pomanjkljivo tvorno disciplino, površnost gledanja in vnanjo narejenost na škodo

prave pripovedne umetnosti in formalne dovršenosti njenih novel in črtic.

Prva dva zvezka Izbranega dela obsegata povesti in črtice, torej ono slovstveno zvrst, v kateri je bila Kvedrova najmočnejša in najznačilnejša. V prvem zvezku je zbranih osem in dvajset krajših in daljših proz, v drugem pa so tri daljše povesti. Črtice kažejo pisateljičino prilagodljivost podlistkarskemu prostoru v dnevnikih. Začela je pisati v času, ko je bila drugod, zlasti v dunajskih listih »kratka povest« najbolj v cvetu. Tudi Cankar je imel rad tako drobno prozo, ki zahteva, če jo merimo z visokimi merili, zelo mnogo tvorne discipline in stilistične dognanosti. Medtem ko je Cankar ostal od »Vinjet« tja do »Podob iz sanj« skoraj vedno v istem spoštljivem odnosu do črtice kot precizne umetniške drobnorisbe, je Kvedrova delala z njeno idejo in formo razne kompromise, ki so dostikrat ostali na ravni navadnega podlistkarsko-žurnalističnega pripovedovanja. Vzlic temu je v teh osem in dvajsetih črticah in povestih, izmed katerih je »Vaški roman« ena najdaljših in najboljših, marsikaj zanimivega in značilnega ne le glede na Kvedrovo, marveč na tedanjo slovensko prozo sploh.

Medtem ko so v prvi knjigi sestavki, ki so bili najprej spisani v tujem jeziku in jih je delno prevedla sama pisateljica, delno pa so izšli v tej knjigi prvič v slovenskem prevodu obeh prirediteljic (v tem je primer Kvedrove kar edinstven v slovenski literaturi), so v drugi knjigi samo slovenski spisane povesti. V prvi z naslovom »Na kmetih« slika pisateljica propadanje kmeta Pavlovca, ki ga nesreče v gospodarstvu zapeljejo k pijančevanju in v odvisnost od tujerodnega bogataša, ki se naposled polasti tudi njegove žene. Novela »Študentke« je vzbujala nekoč največ »pohujšanja«, ker je odraz avtoričinih pozitivnih nazorov o svobodni ljubezni. Povest »Moja prijateljica« ima mnogo avtobiografskega in odpira zanimiv pogled v duševnost mladega, strastnega dekleta.

V podrobno ocenjevanje tega dela se ne kaže spuščati, kajti danes ne gre več za to, koliko je vreden ta ali oni spis Zofke Kvedrove, marveč za to, kakšen literarnokvalitetni ali časovno-dokumentarni prispevek v našo literaturo pomeni njeno celotno delo. In prav to bo najbolj pokazala izdaja Izbranih spisov, ko bo v celoti pred nami. Ob posameznih spisih ugotavljamo kajkrati, kako oddaljen, starodobno idiličen je svet, ki ga Kvedrova opisuje in kako nesodobna so še nekatera vprašanja, ki vznemirjajo domišljijo te najtemperamentnejše slovenske pisateljice. To pa ne jemlje njenim spisom neke mikavnosti in nekega, četudi bolj rahlega dokumentarnega pomena. Vsekako pa vidimo v izdajanju Izbranega dela Zofke Kvedrove odplačevanje nedvomnega moralnega dolga nasproti največji slovenski pisateljici do osvobojenja. —o.

Portugalska glasba in Slovenci

Lani 9. februarja ob 10. zvečer je portugalska postaja »Radiodifundido dos Estuidos da« »Radio-Renascenca« priredila uro slovenske glasbe. Na sporedu je bilo predavanje prof. Lucijana M. Škerjanca o slovenski glasbi, nato je pa sledil okusno izbraz spored. Osemglasni »a capella« zbor je zapel Galusov Ubi Plato?, pevka gdč. Raul Santos je zapela Osterčevo »Pesem o devici Peregrini« in Lajovčevo »Več ne šumi, rž ob spremljavi« prof. Julija Silve, nato pa je pianistka ga. Albertina Sauger zaigrala Ravnikov »Valse melancolique« in sedem Škerjančevih »Nocturnov«. Na kraju je ga. Aida Caldeira zaigrala na goslih Kogojev »Andante«.

Prejšnji teden se je ljubljanska radijska postaja oddolžila svoji portugalski posestrimi z uro portugalske klavirske glasbe. Tudi topot je spregovoril za uvod prof. Škerjanc. V svojem jedrnatem in zaokroženem referatu je po splošni sliki o Portugalcih, portugalski deželi in njenem duhovnem obrazu govoril o posameznih portugalskih skladateljih, njih delu in uspehu. Po tem uvodu je predavatelj sam sedel k glasovirju in zaigral najznačilnejše umotvore sodobne portugalske klavirske produkcije. Na sporedu so bili: Ruy Colho s Portugalsko suito (Danca portguesa, Fado in Chula), Joao Arroyo s Histoire simple op. 3, Tomas de Lima s Ca-

PREMIERA!
ERROL FLYNN „IN NASTALO JE NOVO CARSTVO"
v največjem in najnovejšem barvanem filmu znani junak iz filma »ROBIN HOOD« in lepa OLIVIA DE HAVILLAND
Epopeja svobode in junaštva.
Režija: MIHAEL KERTEZ
Warner Bros. film
Kino Matica, tel. 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri

Domače vesti

Dogodek ob meji

V ponedeljskem »Jutru« je bilo poročilo o veliki nesreči, ki je zadela družino obmejnega posestnika Josipa Ranerja pri Sv. Urbanu nad Mariborom. Z ženo sta šla oratt sneg, pa ju je zajel plaz in so ju šele po treh dneh izkopali iz ogromnega snežnega groba, da ju ob joku otrok in pogrebcev poneso v zemski grob. Medtem ko so nesrečna zakonca položili k večnemu počitku in ko je občina sklepala, kako bo poskrbela za nadaljnjo vzgojo otročičev, se je pa na kraju, kjer se je primerila nesreča, odigral prizor, o katerem nam pišejo iz Maribora:

— Povsod vlada danes siromaštvo, nobena država ni izvzeta. In tako se občuti beda tudi marsikod ob naši meji na Kozjaku. V zvezi s trpko usodo posestnika Ranerja in njegove žene je bil podan precej drastičen dokaz siromaštva nekaterih družin. Čim so namreč siromašni ljudje iz bližnje okolice zvedeli, da sta obležala pod velikim plazom tudi dva vola, so se odpravili na kraj nesreče. Razdelili so si posamezne kose obeh volov. Minilo je le malo časa in ohranjeni sta ostali le obe volovski koži, ki ju bodo prodali v prid štirim sirotam pokojnih Ranerjev. Siromašni ljudje, ki so si privoščili kosilo z mesom, so rekli: »Ali ne bi bilo škoda, da bi kar tako šla v nič dva vola, ko je vendar pod snegom ohranjeno meso bilo tako dobro kakor pri nobenem mesarju!«

— Se bo kajpa brž kdo obregnil, čemu obešati take reči na veliki zvon, bo lahko tuja propaganda izkoristila to reč. Je še oni dan nekdo rekel, da ni prav, če se opiše izdatna kmečka obcet na Gorenjskem, češ, smo tako blizu meje, pa se bodo bogve komu kar sline cedile. Mi pa sodimo, da je treba to reč omeniti. In sicer v zvezi z ono »akcijo«, ki se je pred božičnimi prazniki tako bujno razvijala. Dan za dnem smo čitali poročila, da gre na tisoče zavojev z dobrinami iz raznih krajev Jugoslavije? Kam? Na našo mejo? med one naše siromašne viničarje in drvarje, ki so podpore potrebni kakor bolnik zdravja? Kje neki! Vsi tisti zavoji po pet kil so šli — čez mejo. Mast se je cedila iz zavojev, skladišča onkraj meje so bila prepolna, treba je bilo posebnih navodil, kako naj se odpošiljajo dobrodelni paketi. Razume se, vsakdo se rad spomni ožjega sorodnika, če živi težke dni v tujini. Naj bo. A koliko je pri nas tistih slivarjev, ki si radi olajšajo srce s tem, da se s paketom komurkoli na tujem primažejo k srcu! Milijonske vrednosti so šle iz Jugoslavije kar tako za božji lon. Kadar se bo pa kje čula tuja propaganda, da stradajo naši ljudje ob meji — ej, enkrat bodo pa pravi tisti ljudje, ki tako radi kažejo dobro srce s paketi, imeli spet polna usta o tem, da smo v Jugoslaviji še napol divjaki.

30 vrst kolonjske vode, odlično parfumiranih — toči v vsaki količini in po nizkih cenah
Parfumerija »VENUS«, Tyrševa 9

• **Banski svet dravske banovine** se sestane dne 12. februarja 1940 ob 10. dopoldne v Ljubljani. Predmet zasedanja bo: obravnavanje banovinskega proračuna za leto 1940/41 s pripadajočimi pravilniki v smislu člena 11. »Pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov.«

• **»Službeni list« dravske banovine** objavlja v 9. številki od 31. januarja: Uredbo o ustroju in službi čuvajsko-logarskega osebja pri upravi državnih gozdov uredbo o ustanovitvi sklada za podeljevanje nagrad finančnim organom za uspešno delo pri odmeri in izterjavi davkov odredbo o spremembi odredbe o minimalnih mezdah v dravski banovini, odredbo o določitvi minimalnih mezd za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje in razne objave iz »Službenih novin«.

• **Svečanosti v Kotoru.** Ko je v torek zvon stare kotorske katedrale oznanjal poldne, so se pričele v Kotoru svečanosti v čast Sv. Trifunu, zaščitniku mesta Kotora in Bokeljske mornarice, naše najstarejše pomorske ustanove. Na terasi starodavne katedrale se je pojavil letošnji mali admiral Joško Osredkar in začel zvonko izgovarjati »ponavlo« Kotoranom in ostalim Bokeljanom, starinske besede, ki se že skozi stoletja isti dan in isto uro ponavljajo s stare katedrale. Na visoko kopje s pozlačenim križem se je dvignila bela zastava Sv. Trifuna med zvonjenjem in igranjem Bokeljske mornarice. Ko je mali admiral z adjutanti stopal s terase pred katedralo, je muzika zaigrala državno himno. Podadmiral Rudi Giunio je stopil malemu admiralu naproti, mu segel v desnico in ga poljubil na čelo. Mali admiral je nato sprejel čestitke številnih predstavnikov. Velik sprevod je krenil v prostore Bokeljske mornarice, kjer je imel podadmiral Rudi Giunio lep govor o pomenu rodov, ki so se skozi stoletja oklepali svoje Bokeljske mornarice. Zaključil je z vzklikom kralju. Svečanost se bo nadaljevala na Svečnico, glavni dan pa bo 3. februarja, ko se bo zbralo vse prebivalstvo Boke k zanimivim obredom kotorskega slavja, pri katerem bo bokeljska mornarica nastopila v krasnih starinskih opravah z orožjem in zastavami. Zaključek svečanosti bo v nedeljo.

• **Poroka.** V župni cerkvi v. Blaža v Zagrebu se je poročil 30. januarja g. Albert Prodan iz Celja z gdč. prof. Zlato Baričevo, hčerko zdravnika g. dr. V. Barića. Za priči sta bili g. dr. A. Debeljak in g. D. Šesto, posestnik iz Zagreba. Čestitamo!

— Pri korpulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katera se uporablja brez posebne diete. »Franz-Josefova« grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.
Ogl reg. S. br. 30474-32.

• **Zagreb in Budimpešta za vzajemni tujski promet.** Kakor smo kratko beležili, bo v začetku februarja obiskalo Zagreb madžarsko tujsko-prometno odposlanstvo s peštanskim županom dr. Jonöjem Karafiatom na čelu. V letošnji sezoni se obetajo živahni tujsko-prometni stiki med Jugoslavijo in Madžarsko. Na zadnjih konferencah v Zagrebu se je zlasti poudarjal pomen tujsko prometne vzajemnosti med Madžarsko in banovino Hrvatsko. Zato se bodo že pred glavno sezono dogovorili, da bi bilo sodelovanje čim živahnejše in koristnejše. Madžarska delegacija bo gost zagrebške mestne občine.

• **Društvo Narodni dom v Zagrebu** priredi svojo vsakoletno pustno veselico v soboto 3. februarja v železničarski dvorani v Crnatkovi ulici (pri Zboru). Ples, maske, srečolov, bar, itd. Pričetek ob pol 21.

• **V Zagrebu želijo obnoviti plemiški konvikt.** Društvo Zagrebčanov je poslalo banu dr. Šubašiću posebno predstavko, v kateri navaja: Jezuiti so že leta 1622 ustanovili v Zagrebu plemiški konvikt in to z ustanovami katoliške duhovščine in hrvatskega plemstva, z zapuščinami meščanov ter z darili mest in županij. Plemiški konvikt je odlično vršil nalogo pri vzgoji hrvatskega katoliškega naraščaja ne glede na potomstvo in rod, vse to pa pod vodstvom posvetnih duhovnikov od druge polovice 18. stoletja do pričetka svetovne vojne, ko so ga zaprli. Tedaj je a. o. vojska porabila zgradbe za kasarne, premičnine pa so bile shranjene v posebne prostore, odkoder so izginile. In tako so gojenci ustanovnikov ostali 25 let prikrajšani na svojih stipendialnih pravicah. Po prevratu je bilo določeno, da se obnovi konvikt kot internat za srednješolsko mladino, kar pa je ostalo na papirju. »Verujoč v novi duh, ki veje po hrvatski banovini«, je društvo Zagrebčanov prepričano, da bo ban čimprej obnovil kraljevski plemiški konvikt v Zagrebu.

• **Posadka »Vidovdana« se vrača.** V Split so prispeli trije člani posadke parnika »Vidovdan«, last društva Jugoslovenski Lloyd. »Vidovdan« je zadela nesreča lani 17. decembra v bližini Bornea, ko je bil na poti z Japonskega proti Javi. Mornarji pripovedujejo, da je nastal strahovit orkan, ladja se je nekaj dni borila z valovi. 17. decembra ob 4. zjutraj so jo valovi treščili ob čer, kjer je obtičala. Posadka se je trudila, da reši ladjo, toda po treh dneh napornega truda je izgubila vsako nado in je ladjo zapustila. Vsi člani posadke so se rešili in se 31. decembra vkrcali v singapurski luki na italijansko ladjo »Conte Biancamano«, s katerim so odpotovali v domovino. Spotoma je parnik »Biancamano« moral hiteti na pomoč parniku »Orazio«, ki ga je zajel požar ne daleč od francoske luke Toulon. Z »Orazionom« je potoval v Peru tudi zakonski par Mrdjenovićev iz Dubrovnika, o katerem smo tudi v »Jutru« že poročali. Mrdjenovića je rešil parnik »Biancamano«, njegovo soprogo Nino, po rodu Doršnerjevo, pa drugi italijanski parnik »Colombo«.

• **Netopir skuhan za ljubavni napoj.** V vasi Jarugah, nedaleč od Djakova v Slavoniji, se je kmečko dekle Stana Stivićeva zaljubila v Marjana Taradjića, ki je eden izmed najbogatejših kmečkih sinov v tamošnjih krajih. Stana je siromašno dekle in Marjan ji je sicer obljubljal, da jo še letos poroči, toda vaške klepetulje so vedele povedati, da si bo izbral katero bogatejšo, saj jih toliko za njim obrača oči. V zdvojenosti je Stana naprosila nekega fantiča, da ji je na pokopališču vlovil netopirja, ker je bila čula, da je treba skuhati netopirja za ljubavni čaj, a če je netopir s pokopališča, bo zaljubljenec prav gotovo ostal zvest do groba. Stana je netopirja razsekala na drobno in ga skuhala v čaju. Ko jo je zvečer obiskal Marijan, je Stana prilila v čaj dosti ruma in citronovega soka, da se ne bi čutil neprijeten vonj. Marijan je vesel izpil čaj in je bil dobro razpoložen. Naenkrat pa so ga začeli zvijati silni želodčni krči. Ko se je odpravil domov, so ga prijele tako hude bolečine, da se je zgrudil. Sosedje so prenesli Marjana nezavestnega domov. Brž so poslali po zdravnika, ki je mladeniču izčistil želodec. Marijan je sicer ostal živ, vendar je še vedno v smrtni nevarnosti. Stana je jokaje priznala svojo kuharijo. Ni imela namena, da bi fanta zastrupila marveč, da bi ga čimbolj navzela nase. In tako se bo ta tragikomična zadeva končala ali pred sodiščem ali pred oltarjem.

• **Obsojen, ker ni hotel prodati petroleja.** V Zagrebu je nekdo prijavil trgovca Rudolfa Ožboltа na Maksimirski cesti, ker ni hotel prodajati petroleja, čeprav ga je imel nedaleč od vrat v trgovini dve kanti, v kateri ga je bilo gotovo še 5 do 7 litrov. Trgovčeva žena, ki je bila takrat v trgovini, je priznala, da je v kanti res bilo še kakih 5 litrov petroleja, toda to je bil sam ostanek, s katerim ni hotela kvariti slovesa trgovine. Sodišče je obsodilo trgovca Ožboltа na 10 dni zapora in na 200 din globe, v korist sklada za zagrebško revno deco. Razen tega mora plačati 160 din za stroške objave v »Narodnih Novinah«. Trgovec se je pritožil.

• **Brezveštno početje vaškega padarja.** V vasi Gornji Tramošnici, nedaleč od Bosanskega Šamca, se je zadnji čas pojavila kožna bolezen, podobna garjem. Ljudje so siromašni in se niso obrnili na zdravnika. Pa se je padarstva lotil 83letni Ivo Brkić, ki že 50 let na različne načine nudi pomoč ljudem in živini. Pri dveh družinah, kjer je bolehalo 21 oseb, je zahteval 150 dinarjev za nabavo žita in drugih primesi, da napravi žavbo zoper garje. V nekaj dneh je bila mast gotova in kmetje so začeli mazati otroke in sebe. Uspeh pa je bil žalosten. Vsi namazani so začeli krvaveti, zastrupljenje je bilo očitno. V družini Antona Čakića, ki je imel ženo in 9 otrok, je še tisti dan, ko se je družina namazala, umrlo v strašnem trpljenju dvoje otrok. V družini Mateja Novića je takisto en dan umrlo dvoje. Ostali otroci se zvijajo v bolečinah in se bore s smrtjo. Dogodek je razburil vso okolico. Orožniki so prijeli starca, ki se zagovarja, da je že več ko stokrat napravil slično žavbo, pa mu ni še nihče umrl. Sojen bo v Derventu.

• **Obsojena na smrtno ječo gre v svobodo.** Pred tremi leti je bil 16. jan. 1937. ponoči bil med Kaštelom Starim in Kaštelom Sučurcem s kamenjem in nožem umorjen Ivan Britvić. Precej časa so ugibali, kdo je zločinec. Naposled sta prišla pred sodišče 22-letni Marko Matas, ki je pokojnika ubil, in pokojnikova žena, ki je Matasa najela za 200 din. Razprava v maju 1937. je zbujala mnogo pozornosti. Senat je v Splitu obsodil Marka Matasa na 20 let ječe, Marijo Britvićevo pa na dosmrtno ječo. Sodba je šla pred kasacijsko sodišče. Marija Britvićeva je bila medtem zaradi zmedenega zadržanja v zaporu oddana na nevrološki oddelek v Šibeniku, kjer so psihiatri ugotovili, da je že dolgo duševno bolna, česar pa laik ne more na prvi pogled opaziti. V času umora ni bila prištevita. Te dni je splitski kazenski senat sprejel predlog, da se obnovi postopek zoper Marijo Britvićevo. Vse kaže, da bo izpuščena.

• **Ponovno opozarjamo** in vabimo na veliko maškarado »Vse okroglo« ki bo na pustno soboto 3. februarja v Sokolskem domu v Litiji. Sodeluje orkester »Swing Rythem«. V baru in kabaretu posebna godba. Okusna in od enem originalna dekoracija bo gotovo presenetila vsakogar. (—)

• **Planica vabi.** Letos so se smučarjem naklonjeni bogovi vendarle enkrat izkazali, oddolžili so se za vso svojo skopost prejšnjih zim. Spet se nam ponuja nova naklada snega, vsa Gorenjska se blesti v beli odeji. Planica, ena najlepših smučarskih postojank, je v »polni formi« Snežne prilike so zadnje dni uprav idealne. Temperatura je stalno pod ničlo, pršič. Drsalci bodo uživali na drsališču pri domu Ilirije, ki je v odličnem stanju. Velika novost je nova vzpenjača na skakalnico — zopet korak naprej! Smučarji — zveze z vlaki so nadvse ugodne — bodo gotovo izkoristili prihodnje proste dni in pohiteli v belo opojnost. V domu Ilirije so sobe še na razpolago, za vse je poskrbljeno — zato: adijo mestne sence — smuk v Planico!

3. FEBRUARJA PUSTNA SOBOTA
Slavčeva maskerada
Hotel Metropol Miličič Vstopnina din 10.—

Iz Ljubljane

u— **Planinci imajo priliko,** da gredo v zimsko naravo za tri dni. Jutri je Svečnica, v soboto si izposlujete dopust in v nedeljo se vrnete. Železniška uprava je odobrila ugodnosti za izletniške vozovnice z vlakom danes ob 15.40 iz Ljubljane in jutri ob 5.40 iz Ljubljane proti Jesenicam, kjer so nadaljnje zveze proti Bohinju in Ratečam-Planici. Z izletniškimi vozovnicami za navedena dva vlaka se more izletnik vrniti v petek z vlakom ki pripelje iz Jesenic v Ljubljano ob 20.33. Člani SPD pa imajo itak ugodnost polovične vozne cene v skupini štirih oseb ter morejo končati svoje ture šele v nedeljo zvečer. Snežne razmere so ugodne: Bohinj ima 95 cm prša, Komna 180 cm, Erjavčeva koča 100 cm, Krvavec 100 cm, Velika Planina 90 cm, Kamniška Bistrica 75 cm povsod sam pršič. Izbrati si je treba primerno postojanko, kjer bodo planinci smučarji v prijetnem razpoloženju preživili proste dni in uživali planinsko smučanje.

DANES
ob 20. uri
PLANINSKI PLES
S.P.D.
v sokolskem domu na TABORU

u— **V visoki starosti** 88 let je umrla gospa Ivana Rebekova, vdova po višjem davčnem upravitelju. Ugledno pokojnico bodo jutri ob 14 spremili izpred mrtvašnice na Poljanski cesti 17. k Sv. Križu. — Nadalje je umrla v Ljubljani gospa Ivanka Škofova zasebnica. Pogreb bo danes ob 16. izpred mrliške veže na Vidovdanski cesti. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

A. ŽIBERT, trgovina s čevlji. Prešernova ulica — opozarja cenj. občinstvo, da je dospela nova pošiljka snežk in dežnih čevljev znamke »Tretorn«.

u— **XIV. koncert Ljubljanske filharmonije,** ki bo v petek 9. t. m. v Unionu, bo dirigiral g. Krešimir Baranović, ki se bo s tem koncertom prvič predstavil ljubljanskemu kulturnemu občinstvu. Priznani hrvatski umetnik, ki se udejstvuje kot skladatelj in dirigent je markantna umetniška osebnost, čigar ime je znano doma in v tujini. Dirigiral je nebroj koncertov med drugim tudi v Pragi in v Varšavi. Bil je leto dni dirigent slavne ruske baletne skupine Ane Pavlove, s katero je prepotoval vso Evropo in žel nedeljena priznanja. Poleg Čajkovskega, Smetane in Bravničarja bo dirigiral tudi svoje mojstrsko delo »Srce iz lecta«.

u— **Violinistka Lilija D'Albore je velika** umetnica izredne muzikalnosti, odlična v tehniki do vse podrobnosti, skratka violinistka izredne veljave. Tako pišejo o njej vsi veliki kritiki srednje Evrope. Prvič bo nastopila v Ljubljani v ponedeljek 5. t. m. v mali Filharmonični dvorani. Podrobni spored in vstopnice dobite v knjigarni Glasbene Matice. Začetek koncerta bo ob 20. uri prihodnji ponedeljek. (—)

Šaljivi predmeti
NOVOSTI l. 1940.
v veliki izbiri v drogeriji KANC, Ljubljana, Židovska 1.
Novi ilustrirani cenik dobite brezplačno.

u— **Nekaj vprašanj.** Ali veste, da vzdržuje Atena Ortopedski zavod, kjer se zdravi pod zdravniškim vodstvom mladina s slabo držo in raznimi defekti? Ali veste, da ima Atena lepo urejeno knjižnico in čitalnico za mladino v Prečni ulici štev. 2, ki dnevno izposoja po najnižji ceni knjige na dom? Ali veste, da vodi Atena s strokovnim učiteljstvom tečaje za moderno telovadbo za dekleta in žene ter začetne plesne tečaje za same deklice? Ali veste, da ima Atena žensko založbo Belo-modro knjižnico, ki zalaga predvsem izvirna dela slovenske književnice? Če vsega tega ne veste, se pozanimajte za delo Atene, da jo z razumevanjem podprete pri njenih akcijah. Ne pozabite tudi, da bo jutri, na Svečnico ob pol 16. uri v Kazini njena tradicionalna prireditev: Otroški ringaraja!

VELIKI
SOKOLSKI PLES
DOLENJI LOGATEC
3. II. 1940.

u— **Za visokošolski podporni sklad »Jadrana«** je daroval g. vseučiliški profesor dr. Josip Plemelj 200 din namesto venca na krsto svojega prijatelja dr. Pavla Grošlja.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice.** Drevi vaje izjemoma ne bo. Prihodnja vaja bo v ponedeljek, 5. februarja, ob 20. uri. — Odbor.

Gg. rezervni oficirji!
Vse kar potrebujete za vašo uniformo — dobite najceneje pri tvrdki A. KASSIG, Miklošičeva c. 17, blizu glav. kolodvora.

u— **Glasbena Matica ljubljanska** bo imela svoj redni letni občni zbor v soboto, 17. februarja, ob 18. uri v Hubadovi pevski dvorani posloja Glasbene Matice v Vegovi ulici. Dnevni red običajni. (—)

u— **Zveza gospodinj** sporoča, da izostane jutrišnji sestanek koline in se preloži na kasnejši čas. (—)

3. februarja
PLES
Doma jugoslovanskih obrtnikov v KAZINI. Maske dobrodošle.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljal danes od 20. do sobote do 8. ure zjutraj mestni višji zdravnik dr. Fran Ciber, Srbska ul. št 7/I. telefon št. 36-41. V soboto od 20. do ponedeljka do 8. zjutraj pa mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Knezova ul. št. 34, telefon št. 41-52.

LEPO DARILO
za dijaka ali vojaka:
smo izpopolnili s i šivalnim priborom s ogledalom in poleg dobite še:
1 kom toiletnega mila;
1 aparat za britje,
1 čopič za britje,
10 britvic,
1 milo za britje,
1 zobno ščetko,
1 zobno pasto,
1 steklenico kolonjske vode
vse to za Din 30.— ako želite, da Vam pošljemo po pošti vplačajte gornji znesek plus din 4.— za priporočnino na ček. rač. 13285 ali v znamkah na naslov:
Foto Tourist — Lojze Šmuc,
LJUBLJANA, Aleksandrova cesta 8.

u— **Ogromen transparent na palači Bate na Aleksandrovi cesti** zbuja občo pozornost šetalcev, ki ga občudujejo, saj je dolg 14 m in vabi cenjeno občinstvo na veliko pustno zabavo Sokola Vič pod devizo »V belem carstvu«, ki bo v soboto 3. t. m. ob 20. v Sokolskem domu. Za zabavo in postrežbo bo vsestransko poskrbljeno. Tudi pri plesu bodo prišli vsi ob izvrstnem igranju Falcton-jazza na svoj račun. Vsi in vse vljudno vabljeni na viško sokolsko maškarado! (—)

u— **Bohemski večer** gledaliških igralcev na pustni torek pr. Mikliču bo kakor običajno pri pogrnjenih mizah. Za zabavo bo skrbel izbrani spored, ki ga bodo izvajali gledališki umetniki pod vodstvom konferansjeja g. Daneša. Točila se bodo dobra vina, iz lastnega bifeja pa bodo prireditelji nudili vse mogoče priboljške. Mize za štiri osebe in za večje družbe za šest oseb kakor tudi posamezni redeži se prodajajo pri dnevni blagajni v operi.

u— **V petek na Kurešček,** v nedeljo na Polževo. Prijave Putnik. (—)

u— **»V belem carstvu«, maškarada Sokola Vič,** bo tudi letos v razkošno okrašeni dvorani Sokolskega doma na pustno soboto, 3. februarja ob 20. uri. Maškarade viškega Sokola so znane po svoji originalnosti in neprisiljeni zabavi, zato smo prepričani, da bodo tudi letos prišli posetniki na svoj račun. Igral bo pri plesu prvovrsten Falcton-jazz, v baru, dancingu in buffetu pa bodo na razpolago vse dobrote po najnižjih cenah. Geslo vseh, ki se bodo hoteli imenitno zabavati na pustno soboto bo: Vsi pojdemo v sokolski dom na Viča!

minheiro saudoso do Lar op. 30 št. 2, Claudio Carneyro s Fabulas, Luiz de Freitas s Branco Danca in Alexandre Rey s Colaco Bailarico.

Spored je sestavila zaslužna mentorica sodobne portugalske glasbe v Lizboni ga. Ema Romero Santos da Camara Reys, ki v domači prestolnici posreduje svojim rojakom glasbeno tvornost naprednih narodov vsega sveta. Tako smo tudi mi Slovenci zašli v njene salone in se predstavili najuglednejšemu občinstvu portugalske prestolnice. Sodeč po skladbah, ki smo jih slišali v našem radiu po prof. Škerjancu, je sodobna portugalska glasba na zavidni višini. Tematično in tvorno se giblje v smeri iberske glasbe vobče. Odtod njena sorodnost s španskim glasbo in pa naslon na narodno pesem, njeno plesno ritmiko, tako nedosežno po svoji življenjski sili in pristnosti ter, da ne pozabim, izvirnosti. Južnjaški dojem odseva s slehernega takta te opojne glasbe, ki jo vzljubimo že po prvih zvokih, ker nam ni vsakdanja.

Omenjam, da je ljubljanska postaja prva v Jugoslaviji predvajala koncertno portugalsko klavirsko glasbo in da je tako prva zorala ledino na vsem balkanskem jugu. Vsaj v naši državi so pomenile vse te skladbe prvo, krstno izvedbo.

Prof. Škerjanc je zapopadel duha te glasbe, s svojim pianističnim znanjem pa je mogel predočiti svoje portugalske tovariše s finim čutom in mehko zasanjanostjo tam, kjer je ritmični in plesni južni element prihajal do besede, pa s primerno živahnostjo.

Želim, naj bi ta izmenjava ne zamrla in naj bi s svojimi portugalskimi glasbenimi prijatelji v prihodnje izmenjali tudi večja zborovska in orkestralna dela, kjer šele prihaja bistvo in duša obeh narodov v glasbi do najpopolnejšega izraza. **Dr. B.**

Zapiski

SPLITSKA STAGNJA

»Stagnja« je položaj v Velem Varošu, zapadnem predmestju Splita. V središču mesta se razprostira, tvoreč križišče petih ulic. Na »Stagnji« ali tik nje stoji cerkvica sv. Nikole iz XI—XII. stoletja. Dr. Ivan Bulić je v dnevniku **Nova doba** priobčil o tem pojmu razpravico, tiskano v božični št. 1939. Nihče pa mu ni znal povedati, kaj prav za prav ta izraz pomeni. Neki sobesedniki so ugibali o lat. »stagnum« (močvirje), članek pa je slutil slovansko podstavo in nestrokovnjaško dalje vrtal. Tako je zasačil v mestecu Visu na istoimenskem otoku, kjer se govori najstarejše čakavsko narečje: »Stagnà« razkrižje štirih ulic, shajališče. Sličnost splitske »stàgnje« in viške »stagnè« ga je potrdila v mnenju, da gre za star hrvatski naziv. Zatem je ugotovil, da se beseda »stogna« ali »stagna« uporablja v starejši ruski književnosti. Tako Gnjedič prevaja v Iliadi, VI. spev, da je »Hektor odletel po lepo urejenih ulicah« (po krasno ustroenim stognam). Tudi Puškin ima izraz stogna v pesmi Mednij Sadnik in opombo pod črto, da je to staroslovanska beseda, s pomenom ploščad . . . Temu izvajanju bi dodal jaz, da bi se pisec lahko zatekel v Pleteršnikov slovar (1894), ki ga je takrat kritika spoznala za najboljši slovanski besednjak. Tako je na pr. storil dr. P. Skok v razpravi »Bôl« (Etnolog, Ljubljana, 1939) in v Pleteršniku našel n. pl. stagnà in f. pl. stagnè (tam vidiš še: stàgna in stàgne). Govoreč o županovem dvoru na Braču, pristavlja, da tja vodi Stagnà, torej ulica. Besedo stagna pozna samo Vrančić v pomenu »platea« (trg). Žumberški etimolog se je potrudil še v Miklošičev EtW., ki navaja dva pomena pri tem korenu: a) ulica, b) trg. Prvi pomen moramo šteti za najstarejši, saj je ta koren soroden s stezda-steza, po Klugeju še s Steg Steig (brv, pešpot), steigen (iti, stopiti hoditi), gršk. steicho, lat. ve-stigium, sled (ve-veia, via »pot«), sh stignuti stići stizati (doiti, dohajati). Ne tržišče ali sejmišče, pač pa: tir, gonje, ulice, živinogon, klanec pomenijo slovenska stegnà, podobno pri Kašubih. — Ob kratkem: dr Bulić bi si bil prihranil menda obilo truda, ko bi se bil z dopisnico obrnil na kakega slavista v Zagrebu, na pr. Skoka, ali v Ljubljani, na pr. Ramovša, ki bi mu bila gotova šla na roke pri njegovem narodopisnem raziskavanju. **A. D.**

Francoska knjiga o Balkanu. V Parizu je izšla v obsegu 189 strani knjiga Pierre Andreiu-Guitrancourta »Balkans d'hier et d'aujourd'hui.

Italijanska antologija svetovne poezije. Massimo Spiritini je izdal zbirko »Poeti del mondo« ki je edinstvena v Italiji. V nji so zbrani prevodi tri sto liričnih, pesmi iz tridesetih literatur. Med njimi smo zastopani tudi Jugoslovani. Knjiga je izšla pri Garzantiju v Milanu.

Med knjigami, ki se najbolj čitajo v Italiji, navaja »Meridiano di Roma« Bompianijev »Almanaco Letterario«, Manacordov »Bolsevismo«, Pascolijeve »Poesie« (izdaja v eni knjigi), P. Bargellinijev »Ritratto virile«, Trilussijevo »La sincerità«, nov natisk prvih dveh knjig znane Ojettijeve zbirke »Cose viste«, Moscove »Ricordi di scuola« in Zeppijevo »Antologia della letteratura italiana«.

u— **»Pomladansko veselje«** bo letos že na pustno soboto dne 3. februarja na Taboru s pričetkom ob 21. uri. Vse se že pripravlja na ta večer, ko bodo taborski prostori razcveteli v najlepšem cvetju. To bo najboljša prilika ob majhni vstopnini pozabiti na mraz in zimo. (—)

u— **Če se še niste odločili,** kam boste šli praznovat letošnjo pustno soboto, potem se odločite že sedaj za Tabor, kjer ste se dosedaj še vsako leto prav izvrstno zabavali in vsakokrat uživali drugačno okrasje, torej vedno novo. (—)

u— **V Šentjakobskem gledališču bodo** trimajstič ponovili zabavno in duhovito Nusičevo veseloigro »Uježa«. Predstave bodo na svečnico, v soboto ob 20.15 ter v nedeljo ob 15.15. Ker so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane in je ostalo mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že v naprej. Na popoldansko nedeljsko predstavo opozarjamo zlasti okoliško občinstvo. Vstopnice rezervirate lahko tudi pismeno na naslov: Šentjakobsko gledališče, Mestni dom.

a— **Največji tehnikolor film »In nastalo je novo carstvo«** se od danes dalje vrti v kinu Matici. Zopet si je svetovna filmska družba Warner Bros. izbrala za to monumentalno delo prvega ameriškega režiserja Mihaela Kerteza, stvaritelja filma »Robin Hood« in pa ljubljenca vse filmskega občinstva znanega junaka Errola Flynna. Film »In nastalo je novo carstvo« je v letošnji seziji največji in najlepši barvani film, ki je stal celo premoženje, v našem denarju 125 milijonov dinarjev. To je največja vsota, ki jo je zadnje čase zahteval kateri film. Ni čuda: dela za ta film so trajala nad leto dni. Za film so preizkusili vse dosedanje izume na področju barvanega filma ter so se odločili za najdražji, toda najdovršenejši sistem. V Ameriki se je premiera filma »In nastalo je novo carstvo« predvajala v največjem razburjenju in doživetju. V mesto je lepega jutra privozil iz Hollywooda poseben vlak, s katerim se je pripeljalo nič manj in nič več ko 200 filmskih zvezd in zvezdnikov. Hkrati je nad mesto prigrmelo 50 velikih letal, ki so ves dan krožila nad mestom, ga zavijala v besen hrušč in trušč, ter opozarjala občinstvo na premiero največjega tehnikolor-filma. Naš znani in splošno priljubljeni junak Errol Flynn se nam ponovno predstavi v svoji neprekosljivi vlogi velikega borca za pravico, zaščitnika ubogih in legendarnega junaka naših sanj. Kakor je pred letom dni v kinu Matici vžigal in navduševal film »Robin Hood«, prav tako bo tudi film »In nastalo je novo carstvo« ugajal in zabaval najširšo množico občinstva. Opozarjamo torej na današnjo premiero tega filma v kinu Matici! (—)

u— **Češka opereta »Veseli bohemi« v kinu Unionu.** V tej filmski operети so nam Čehi predstavili eno svojih najboljših operetnih pevk Jarmilo Kširovo. Ta izvrstna subreta, ki je z velikim uspehom gostovala po vseh večjih evropskih operetnih odrih, ima izredno simpatičen glas, lepo postavo, odlično igro, skratka vse to, kar zahteva oder ali film od dobrega igralca! Jarmila Kširova si je še na vsakem odru pridobila naklonjenost občinstva in si jo bo tudi v filmu »Veseli bohemi«. Češki naziv filma je »Vesela bida« (Veselo siromaštvo) ter je prav zabavna glasbena veseloigra, ki nudi gledalcem mnogo prijetnega razvedrila. Ne samo v Pragi in na Češkem, temveč tudi v inozemstvu je imel film prav velik uspeh. Poleg Kširove igra v filmu Hana Vitova, ki jo že poznamo iz nekaterih dobrih čeških filmov (Županikov križev pot) in simpatični A. Novotny, znan iz »Vražjih študentov«. Čehi so v to filmsko operето vložili mnogo poštenega truda, odlično igro in režijo, mnogo razkošja, lepo glasbo, zato je tudi uspeh operete popoln ter je film vsepovsod ugajal. Za pustni čas bodo tedaj obiskovalci kina Uniona, našli pri »Veselih bohemih« dovolj prilike za smeh, zabavo in razvedrilo. (—)

Iz Maribora

a— **Celo pirometri niso varni** pred tatinskimi rokami. Tako je izginil iz lokomotive v tukajšnji kurilnici državnih železnic pirometer. Policija se zanima za tatinskega zlikovca.

a— **Vlomilci v notarjevem stanovanju.** S ponarejenimi ključi so se splazili vlomilci v stanovanje notarja Marka Pušnika v Aškerčevi ulici 19. Niso pa imeli sreče, kar je njihov ropot opozoril domačine na nevarnost. Ob bližajočih se korakih so jo zlikovci odkurili v noč. Policija zasleduje pobegle vlomilce.

a— **Iz gledališke pisarne.** Drevi »Neopravičena ura«, jutri popoldne »Vse za šalo« (zadnjič, zvečer »Via Mala«, v nedeljo popoldne »Prodana nevesta«, v nedeljo zvečer »Konto X«, v soboto zvečer »Othello«. Vse predstave izvzemši »Othella« so ob znižanih cenah.

a— **Napredni akademski starešine** »Jadrana« in »Triglava« v Mariboru so zbrali v počastitev spomina pokojnega dr. Pavla Grošlja na zadnjem mesečnem družabnem sestanku din 600 v prid dijaški kuhinji v Mariboru.

a— **Nikdo ni videl, da gori.** V Razborju pri Slovenjem Gradcu je zgorela cementna delavnica Ivana Glasenčnika, ki je oškodovan za 30.000 din. Zanimivo je, da ni nihče opazil požara delavnice, ki je bila v samotnem jarku.

Iz Celja

e— **Dve gostovanji v celjskem gledališču.** Narodno gledališče v Mariboru je zaradi tehničnih zaprek preložilo uprizoritev Straussove operete »Cigan baron« v celjskem gledališču od petka 9. t. m. na sredo 14. t. m. V petek 23. t. m. pa bo gostovalo z veseloigro »Konto X«. Obe predstavi sta za abonma.

DANES VSI NA II. MAŠKARADO
Sokola Celje I — Sokolski dom — Gaberje

e— **Sokolsko društvo Celje-matica** bo priredilo v nedeljo ob 15. v veliki dvorani Narodnega doma pustno rajanje za deco. Sodeloval bo društveni orkester. Deca bo nudila s svojim ljubkim nastopom prijetno razvedrilo. Vabimo naše občinstvo, da v čim večjem številu poseti prireditev naših najmlajših in se z njimi poveseli.

e— **Letos bo praznoval Celjski šahovski klub** 20-letnico svojega obstoja. V sedanjem poslovnem letu si je poleg zmag v raznih mestih doma in v inozemstvu tudi priboril prvenstvo Slovenske šahovske zveze ter je vedno in povsod častno zastopal celjske barve. Poleg predvidenega nacionalnega šahovskega turnirja in drugih medklubskih tekem bo priredil ČŠK v soboto 3. t. m. ob 20. s pomočjo dobrotnikov in prijateljev kluba družabni večer pri »Belem volu«. Ob tej priliki bodo tudi razdeljene nagrade za splošni turnir. Vabljeni so vsi člani in dobrotniki kluba.

e— **Zdravniško dežurno službo** za člane OUZD bo imel jutri zdravnik dr. Drago Hočevar v Kolenčevi ulici, v nedeljo 4. t. m. pa zdravnik dr. Premšak na Cankarjevi cesti.

Iz Ptuja

t— **Zvočni kino** bo predvajal danes ob 20. in jutri ob pol 16., pol 19. in pol 21. uri najrazkošnejši film v ustanovitvi Antante »Edvard VII. in njegova doba«.

j— **N. šim naročnikom.** Ker je ukinjen jutrnji brzovlak, s katerim je doslej prihajalo »Jutro« v Ptuj in bo odslej dnevnike pripeljal osebni vsak ob pol 7., v kolikor ne bo imel zamude, bodo naši naročniki dobivali dnevnik nekaj kasneje in jih prosimo malce potrpljenja, dokler ne bo spet uveden jutrnji brzovlak.

★

BLED. Zvočni kino bo predvajal danes in jutri pevsko in plesno velefilmsko revijo z Edyjem Nelsonom »Rosalie« in običajne predigre. (—)

RADIO

Četrtek 1. januarja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Veseli godci (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.2: Mandoline in balalajke (plošče) — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pisan večer za »debeli četrtek«. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plesna muzika.

Beograd 18.30: Orkester. — 19.40: Havajski kvartet. — 20: Ura humorja. — 21: Narodne pesmi. — 21.15: Operne arije. — **Zagreb** 17.15: Koncert orkestra. — 20: Pevski in orkestralni koncert. — 22.20: Plesna muzika. — **Praga:** 19.25: Lahka glasba. — 21: Orkestralni in zborovski koncert. — 22.20: Lahka glasba. — 23: Češka glasba — **Sofija** 18.45: Mali orkester. — 20: Instrumentalni koncert. — 20.30: Petje. — 21.30: Lahka glasba. — 22: Ples. — **Dunaj** 16: Velik orkester. — 19.15: Petje. — 20.15: Lahka godba. — 23: Nočni koncert.

Gospodarstvo

Pred novimi trgovinskimi pogajanji z Nemčijo in Italijo

Iz Beograda poročajo, da se bo sredi februarja **sestal jugoslovensko-nemški stalni gospodarski odbor** k novemu zasedanju. Kakor je znano, se ta odbor sestaja vsako leto dvakrat, in to spomladi in jeseni, da razpravlja o vseh tekočih vprašanjih medsebojnega trgovinskega in plačilnega prometa in da določi tudi kontingente. Zadnje zasedanje odbora je bilo sredi lanskega oktobra v Beogradu. Letošnji pomladni sestanek se bo vršil torej prej nego običajno, in sicer predvsem zaradi tega, **ker bo s 1. aprilom vključen češko-moravski protektorat v nemško carinsko območje,** kar bo imelo za posledico, da od tega dne Češko-Moravska ne bo imela več posebnih kontingentov, niti posebnega klirinškega računa. Pred vključitvijo Češko-Moravske v nemško carinsko področje bo treba torej urediti vse formalnosti, tako da bo lahko izvršen prehod na novi režim brez zastoja v medsebojnem blagovnem prometu. Vprašanja, ki so v zvezi z vključitvijo protektorata v nemško carinsko področje, bodo glavni predmet pogajanj na novem zasedanju stalnega gospodarskega odbora. Ostale točke dnevnega reda uradno še niso znane, verjetno pa je, da se bo na zasedanju razpravljalo tudi o cenah naših izvoznih predmetov v Nemčijo in o klirinškem plačilnem prometu.

Poročali smo že, da se bo 10. februarja sestal tudi **jugoslovensko-nemški lesni odbor** in da bo sestanek najbrže na Dunaju. Po najnovejših informacijah iz Beograda, pa bo tudi sestanek lesnega odbora v Jugoslaviji, in sicer **v Zagrebu ali pa v Ljubljani.** Naloga tega odbora bo, določiti nove cene za naš izvoz lesa. Odbor pa bo razpravljal tudi o prevozu, tako o prevozu po vodni poti, to je po Savi in Dunavu, kakor tudi o prevozu po železnicah in o zavarovanju potrebnega števila vagonov ter vlačilcev.

Pred dnevi je prispela v Beograd posebna nemška delegacija, ki ji načeljuje svetnik nemškega zunanjega ministrstva dr. Schiffner. Gre za nadaljevanje decembrskih pogajanj o vprašanju ureditve naših **predvojnih dolgov v Nemčiji.** Pri pogajanjih v decembru niso bila rešena vsa vprašanja, ki se nanašajo na naše predvojne dolgove v Nemčiji in je bil določen predvsem način plačila, odnosno je bila ugotovljena višina dolga. Nemška vlada je medtem pozvala vse lastnike predvojnih obveznic, da te obveznice prijavijo. Kakor zatrjujejo v Beogradu, se bo pri novih pogajanjih razpravljalo o predvojnih posojilih nekaterih vicinalnih železnic, nadalje o obrestni meri in načinu odplačevanja odnosno o zamenjavi starih obveznic za nove. Pri pogajanjih sodeluje tudi Narodna banka, ker gre tudi za vprašanje transfera anuitet. V smislu decembrskega sporazuma bo naša država dogovorjene anuitete polagala na poseben račun nemške države pri Narodni banki. Predvideno je, da se bo transfer teh zneskov izvršil z izvozom naših proizvodov, odnosno se bodo nemška dobroimetja na tem računu porabila za poravnavo nemških obveznosti iz blagovnega prometa.

Pred sestankom jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora

Po beograjskih informacijah bo v kratkem prišlo tudi do sestanka jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora, ki bo prav tako sklican v mescu februarju in se bo vršil najbrže v Rimu. To bo izreden sestanek, na katerem se bo odbor pečal **s tehnično revizijo predvidenih kontingentov za izvoz našega blaga v Italijo in o kontingentiranju italijanskega blaga za uvoz v našo državo.** Sedanji kontingenti za izvoz našega blaga v Italijo so bili določeni v avgustu lanskega leta in so bili v oktobru še dopolnjeni. Ti kontingenti so predvideni samo po vrednosti. Glede na izredne razmere, ki so zaradi vojne nastale na svetovnem trgu, so cene mnogim izvoznim predmetom narasle. Da pa se vzdrži ravnotežje v medsebojni trgovini, bo odbor razpravljal o tem, **da se kontingenti določijo po količini in ne po vrednosti.** Predlog gre za tem, da se pretvoritev kontingentov izvrši na ta način, da se vzamejo za osnovo cene, ki so veljale lani v avgustu, in se na podlagi teh cen določijo kontingenti po količini. Isti princip bo postavljen tudi glede pretvoritev kontingentov za uvoz italijanskega blaga v našo državo. To je važno zlasti za naš uvoz bombažne preje, ki se je podražila za preko 60%. Ker pa so kontingenti določeni po vrednosti, bi se celoten uvoz občutno zmanjšal, če se ne določi nov kontingent po količini.

Končno poročajo iz Beograda, da bo še pred sestankom jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora odpotovala v Italijo **posebna delegacija zaradi pogajanj o tehničnih vprašanjih dobave nekaterih surovin,** predvsem bombažne preje. Ta delegacija se bo pogajala tudi o uvozu drugih surovin in polizdelkov, ki nam jih lahko dobavi Italija. Delegacija potuje najprej v Milan, odtod pa v Rim. Vodi jo predstavnik oddelka za zunanjo trgovino v trgovinskem ministrstvu, v delegaciji so tudi predstavniki naše industrije, zlasti tekstilne.

Povišanje minimalnih mezd v dravski banovini

V »Službenem listu dravske banovine« od 31. januarja t. l. je objavljena odredba bana dravske banovine, s katero se spreminja odredba o minimalnih mezdah v dravski banovini z dne 31. julija 1937.

Ko je leta 1937. na podlagi ministrske uredbe o določanju minimalnih mezd ban s posebno odredbo predpisal minimalne mezde za ozemlje dravske banovine, so bile s to banovo naredbo posamezne stroke razdeljene v tri skupine a, b in c. Za vsako skupino so bile določene minimalne mezde. Z novo odredbo bana se spreminja predvsem lestvica minimalnih mezd.

Po novi odredbi, ki bo stopila v veljavo 60 dni po dnevu objave v »Službenem listu«, to je s 1. aprilom, znaša odslej minimalna mezda v skupini »a« (rudarstvo, cementarne, topilnice, livarne in valjarne železa in drugih kovin, izdelovanje armatur, aparatov in strojev, kemičnih izdelkov, barv, firneža, destiliranje lesa, svečarne, plinarne, električne centrale, pivovarne, izdelovanje špirita in kvasa, tiskarne, dimnikarji itd.) **za delavce v industriji, ne glede na kraj ter v trgovini in obrti v krajih, ki imajo preko 5000 prebivalcev, 3 din na uro (doslej 3 din) v trgovini in obrti v krajih, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, 3 din (doslej 2.75 din) in za mladostne delavce izpod 18 let 3 din (doslej 2.50).**

Po novi odredbi znaša nadalje minimalna mezda v skupini «b» (klesarstvo, izdelovanje cementnih izdelkov, mlinskih kamnov, steklarne, obdelovanje stekla, obdelovanje litega, železnega in kovinskega blaga, kovačnice orodja, srpov in kos, pilarne, izdelovanje vijakov, žebljev, verig, kovači, kolarji, kotlarji, ključavničarstvo, instalaterji kurjav, sanitetnih naprav, vodovoda, plina in električnih napeljav, predelovanje pločevine, pocinkanje in emajliranje pločevine, izdelovanje elektrotehničnih instalacijskih predmetov, akumulatorjev, galvanoplastika, puškarji, mehaniki, strugarji, fini mehaniki, izdelovanje glasbil, izdelovanje prevoznih sredstev, izdelovanje farmacevtskih, kozmetičnih in podobnih izdelkov, medičarji, predilnice, tkalnice, barvarne, izdelovanje papirja in lepenke, kartonaže, knjigoveznice, izdelovanje usnja, čevljev, jermenarskih in usnjenih galanterijskih predmetov, tapetniki, tesarji, izdelovanje pohištva, mizarji, izdelovanje ščetk, košar in glavnikov, pekarne, slaščičarne, izdelovanje surogatov za kavo, praženje kave, izdelovanje konzerv, predelovanje mesa, klavnice, mesarji, predelovanje mleka, izdelov likerjev, sodavice in octa, zdravilišča, krznarji, kemično čiščenje, pralnice, gradnja cest in železnic, tlakovanje, gradnja nad zemljo, gradbeno tesarstvo, studenčarstvo, krovstvo, slikarstvo, polaganje podov in zidnih oblog, brivci, frizerji, trgovine, denarni zavodi, trgovinske pisarne, kinematografi itd.) **za delavce v industriji, ne glede na kraj, ter v trgovini in obrti v krajih, ki imajo preko 5000 prebivalcev, 3 din na uro (doslej 2.75), v trgovini in obrti v krajih, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, 3 din (doslej 2.50) in za mladostne delavce v starosti pod 18 let 2.75 din (doslej 2.25).**

V skupini »c« (vrtnarstvo, opekarne, vrvarne, izdelovanje pletenin na tvorniški način, izdelovanje čipk in vezenin, gozdna dela, žage, rezanje in cepljenje drv, sodarji, izdelovanje parketov, lesenih rolojev, palic, lesenih klincev in predmetov iz plutovine, mlini, izdelovanje testenin, biskvita, čokolade in kanditov, izdelovanje marmelade, izdelovanje perila, kravat, obleke, klobukov in slamnikov, modistke, izdelovanje rokavic itd.) **pa znaša odslej minimalna mezda za delavce v industriji, ne glede na kraj, ter v trgovini in obrti v krajih, ki imajo nad 5000 prebivalcev, 3 din (doslej 2.50 din), v trgovini in obrti v krajih, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, 2.75 din (doslej 2.25) in za mladostne delavce v starosti izpod 18 let 2.50 din (doslej 2 din).**

Končno se zvišajo najnižje minimalne mezde, ki so bile posebej določene za izdelovanje pletenin na netovarniški način, za izdelovanje kopit in podpetnikov, za struženje lesa in izdelovanje drobnih in galanterijskih lesenih predmetov, za izdelovanje upognjenega pohištva, vrtnih stolov ter za izdelovanje in popravljanje dežnikov, in sicer za delavce od 2 na 2.50 din in za mladostne delavce izpod 18 let od 1.80 na 2.25 din na uro.

Minimalne plače za trgovsko in višje pomožno osebje

Na osnovi čl. 2. (odstavka 1. in 2.) ministrske uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu od 13. febr. 1937 je ban dravske banovine izdal odredbo, s katero se določijo **minimalne mezde za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje na ozemlju dravske banovine.** Ta odredba je objavljena v »Službenem listu« od 31. januarja in stopi v veljavo **z istim dnem.**

Določbe te odredbe veljajo za vsa **industrijska, obrtna, trgovinska, prometna, rudarska, gozdna, bančna, zavarovalna in podobna podjetja, kakor tudi za gradbene in elektrotehnične obrate;** ne veljajo pa za pomožno osebje državnih in samoupravnih podjetij, ki mu je službeno razmerje urejeno s statutom. S to odredbo določene minimalne mezde veljajo za pomožno osebje, ki opravlja pretežno trgovske ali višje netrgovske ali pisarniške posle, in mu je ta zaposlitev glavni poklic. Izvzeti pa so vajenci, volonterji, praktikanti, pomožno osebje izpod 18 let in pomožno osebje, ki se mu samo izjemno poveri opravljanje trgovskih, višjih netrgovskih ali pisarniških poslov, in ki opravljajo pretežno podrejene posle. Za volonterja se smatra oseba, ki je zaposlena pretežno zaradi izučitve, za praktikanta pa oseba, ki je zaposlena v času prvih 3 mesecev zaradi strokovne izpopolnitve in priprave za nadaljnje službovanje pri dotičnem delodajalcu. Pomožno osebje, za katerega ne veljajo določbe te odredbe, mora dobivati minimalno mezdo, kakor je določena za nekvalificirane delavce ustrezajoče stroke.

Minimalna mesečna plača 900 odn. 1000 din

Minimalna mesečna plača za trgovske pomočnike znaša 900 din, za ostalo pomožno sebje, pa 1000 din. Če opravlja pomožno osebje pa 1000 din. Če opravlja pomožnega časa, se minimalna mezda zviša sorazmerno s številom opravljenih nadur in za 50 odstotni pribitek za nadure. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane z 240 din mesečno in vrednost stanovanja s 60 din mesečno.

Prizad naj postane uvozna centrala za surovine

Iz Beograda poročajo, da bodo v kratkem poverjene Prizadu nove naloge, med katerimi je omeniti zlasti tudi uvoz važnih surovin. Na seji koordinacijskega odbora je bilo te dni sklenjeno, da se poveri Prizadu uvoz določene količine **riža iz Italije, kakor tudi uvoz kositra,** in sicer z namenom, da se izvrši pravična razdelitev uvoza med domače interesente.

Doslej se Prizad ni bavil z uvoznimi posli. Ustanovljen je bil zaradi intervencije na žitnem trgu, pozneje pa so Prizadu poverili še nakup suhih češpelj in opija ter izvoz suhih češpelj in opija, sodelovanje pri izvozu svežega sadja v zvezi s preferenčnimi kontingenti in končno posredovanje pri nakupu oljnatega semenja in bombaža. Sedaj naj postane Prizad državna gospodarska centrala, preko katere naj se izvrši tudi centraliziran uvoz važnih uvoznih predmetov. Prizad naj torej postane neke vrste centrala za oskrbo našega gospodarstva s surovinami.

Gospodarske vesti

= **Preseljevanje industrije v Beograd.** Iz Beograda poročajo, da je bila tam ustanovljena delniška družba za predelavo živinske dlake z glavnico 1 milijon din. Pri tem gre za pretvoritev že obstoječe družbe z omejeno zavezo za predelavo živinske dlake v Stražišču pri Kranju. Ta družba je imela doslej 400.000 din glavnice, sedaj pa se pretvori v delniško družbo s sedežem v Beogradu in se bo obenem glavnica povečala na 1 milijon din. Družba se bavi predvsem s predelovanjem žime.

= **Vizum za obiskovalce lipskega pomladnega velesejma 1940.** Za potovanje v Nemčijo bo letos potreben vizum, ki ga bodo obiskovalci lipskega velesejma dobili brezplačno. Pogoj pa je, da zastopnik lipskega velesejmskega urada stavi predlog s fotografijami za izdajo vizuma za obisk lipskega velesejma 1940 od 3. do 8. marca. Glede na pričakovano veliko število predlogov je zajamčena pravočasna izdaja vizuma za obisk velesejma le tedaj, če se interesent najkasneje do 13. februarja 1940 javi inozemskemu zastopstvu lipskega velesejmskega urada. Pri poznejših prijavah je računati z zakasnitvijo in morda tudi s posebnimi stroški. Zato naproša lipski velesejmski urad obiskovalce, da v lastnem interesu po možnosti pravočasno stopijo v stik z zastopnikom lipskega velesejmskega urada, ki je pristojen za njihov okoliš.

Borze

31. januarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kliriški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 32, v Beogradu pa je bil promet po nižjem tečaju 40.50. Bolgarski kliriški čeki so bili v Beogradu zaključeni po 95. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri mlačnejši tendenci trgovala po 420 — 421 (v Beogradu je bil zabeležen tečaj 422.50 — 423.50). Promet je bil še v 8% Blairovem posojilu po 96 in v delnicah Trboveljske po 245 — 247.50.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 176.40 — 179.60, Pariz 99.70 — 102, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 751 — 763. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 217.90 — 221.10, Pariz 123.21 — 125.51, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55—2938.55, Bruselj 927.51 — 939.51.

Curih. Beograd 10, Pariz 10.0850, London 17.80, New York 446, Bruselj 75.70, Milan 22.51, Amsterdam 236.75, Berlin 178.75, Stockholm 106.1750, Oslo 101.35, Köbenhavn 86.10, Sofija 5.30, Budimpešta 87, Atene 3.30, Bukarešta 3.30.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 420 — 422.50 (420 — 421), 4% agrarne 50 — 53.50, 4% severne agrarne 50—52.50 6% begluške 73.50 — 75.50, 6% dalm. agrarne 68 — 69, 6% šumske 66 — 68.50, 7% invest. 98.50 den., 7% Blair 87.50 den., 8% Blair 96 — 97 (96); delnice: PAB 190 den., Trboveljska 245 — 250 (245 — 247.50), Gutman 50 — 60, Šečerana Osijek 140 den., Osiječka ljevaonica 160 bl.

Beograd. Vojna škoda 422.50 — 423.50, 4% severne agrarne 50 den., 6% begluške 76.50 — 77, 6% dalm. agrarne 70.50 den., 6% šumske 67.75 — 69, 7% invest. 98.50 den., 7% Seligman 101 den., 7% Blair 88 den., 8% Blair 95.25 den., Narodna banka 7400 den. (7450), PAB 194 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago, 31. januarja.** Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 97, za julij 94.50, za sept. 94; **koruza:** za maj 56.375, za julij 56.25, za sept. 56.75.

+ **Winnipeg, 31. januarja.** Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 84.625, za julij 85.50, za okt. 86.50.

+ **Novosadska blagovna borza** (31. t. m.) Tendenca stalna. — **Pšenica:** baška okol. Novi Sad 196—198; gor b. 197—199; srem. 195—197; slavonska 195—197; ladja Tisa 200 — 202. **Rž:** baška 155 — 157.50. **Oves:** baški, sremski in slavonski 150 do 152. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 167.50 — 172.50. **Koruza:** baška nova 221 do 122; nova pariteta Indijia 120 — 121. **Moka:** baška in banatska »Og« in »Ogg« 300—310; »2« 280 do 290; »5« 260—270, »6« 250—260; »7« 210—220; »8« 135 do 140. **Fižol:** baški sremski beli brez vreč: 390—400. **Otrobi:** baški in sremski 123 do 125; ban. 120—121.

Usoda zagrebške radijske postaje

Kakor smo že poročali, je poštno ministrstvo sklenilo s 1. januarjem prevzeti v svojo last in upravo zagrebško radijsko postajo ter se dogovorilo z dotedanjim njenim lastnikom, delniško družbo »Radio Zagreb«, da bo izplačalo odškodnino din 1,900.000. Vmes pa je prišla glavna kontrola, ki ni hotela dati pristanka na izplačilo dogovorjene kupnine. Zato se tudi prevzem radijske postaje ni izvedel.

Sedaj javljajo iz Beograda, da je glavna kontrola končno le pristala na izplačilo kupnine, ki bo v kratkem nakazana »Radiu Zagreb d. d.«, nakar bo prevzela upravo postaje posebna komisija zagrebške poštne direkcije. Zagrebški listi pravijo, da bo poštno ministrstvo zagrebško radijsko postajo odstopilo banski oblasti v Zagrebu in da bo uredba o tem že v kratkem objavljena.

Mariborski mestni proračun

Maribor 31. januarja

Mariborski mestni proračun za leto 1940-1941, in sicer proračun mestnega zaklada s podjetji, regulacijski sklad in zaklad ustanov, je izgotovljen. Novi proračun je bilo letos precej težko sestaviti. Na eni strani zahteva država velike dajatve za zaščito otrok, za zakloniščа, za pasivno obrambo in za rezervna živila, na drugi pa je trošarina na vino maksimir. na 1 din, medtem ko so doslej pobirali po 1.50 din od litra, tako da bo mestna občina oškodovana za 600.000 din. Davščin, zlasti na hišno posest, ni mogoče zvišati, ker so davkoplačevalci že itak precej visoko obremenjeni. Kljub vsemu temu se je posrečilo mestni občini, da je dosegla ravnovesje tudi za novi proračun. Uspelo ji je pogoditi se z denarnimi zavodi o ugodnem aranžmaju glede odplačevanja dolgov.

Novi proračun določa posebne izdatke za dokončno dograditev mestnega gradu, za gradnjo zakloniščа, za nabavo rezervnih živil, za pasivno obrambo, za zaščito otrok, za pričetek gradnje nove mestne tržnice in posebej tudi še za nakup potrebnih nepremičnin. Novi proračun omogoča tudi povišanje uradniških in delavskih plač, v primeru, da bi draginja še nadalje naraščala. Proračun izkazuje 62,630.620 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Potemtakem je za 352.180 din višji kakor proračun za tekočo poslovno dobo. Če pa se upoštevajo še postavke regulacijskega sklada v znesku 1,800.000 din, bo novi proračun dejansko znašal 64,450.620 din dohodkov, odnosno izdatkov.

Izdatki so bili v novem proračunu takole razdeljeni: osebne zadeve 9,132.130 din (lani 7,820.360), tako da bo letos ta postavka za 1,311.770 večja od lanske. Splošna mestna uprava 2,045.960 (lani 2,973.840), osebna ter imovinska varnost (gasilstvo, policija) 815.010 (lani 761.670), anuitetna služba 7,522.330 (8,181.810), tehniška služba 1,438.980 (1,185.980), zdravstvi 2,332.100 (2,315.100), socialno skrbstvo 4.589.650 (4,573.490), šolstvo 1,442.170 (1,443.860), znanost in prosveta 343.100 (293.400), obrt, trgovina in turizem 300.000 (330.000), mestni veterinarski sklad 195.750 (166.000), razno 200.000 (550.000), na prehodne izdatke 600.000 din, a na mestna podjetja 31,658.440 (31,422.930) din.

Dohodki pa so po novem proračunu naslednji: splošna mestna uprava 53.590 (lani 43.590), mest. davščine 19,297.720 (19,229.030), anuitetna služba 5,568.200 (5,542.410), tehniška služba 520.000 (625.000), socialno skrbstvo 60.600 (70.000), mestni veterinarski sklad 195.750 (166.000), razno 550.000 (1,750.000) prehodni izdatki 600.000 in mestna podjetja 35,784.760 (lani 34,861.810) dinarjev.

Oborožena trgovinska mornarica

Anglija se je odločila, da bo vse svoje trgovinske ladje oborožila s topovi, da se bodo lahko same branile napadov nemških podmornic in letal. Admiraliteta je v ta namen osnovala organizacijo, ki naj to oborožitev izvede. Slika nam kaže pravkar montirani 12-centimetrski top na krovu britskega trgovinskega parnika. Moštvo se vežba v ravnanju s tem topom

Brez strupov ni življenja

Bor, živo srebro, baker, arzen in drugi strupi so življenju prav tako neobhodno potrebni kakor vitamini

Neki stari zdravnik je dejal, da strupov samih na sebi ni in moderna znanost mu je dala prav.

Bor je po splošnem mnenju n. pr. strupena prvina. Zdravniki svarijo ljudi, da bi ga jemali notranje, in v ognjeniških ozemljih, kjer se usedajo večje količine bora z vodnimi parami in pepelom na tla, se rastlinska rast uničuje.

Nasprotno pa pravi gojitelj rastlin, da prične pesa v zemljah, ki imajo nezadostno količino ali sploh nič bora, gniti, a krompirjevi listi se zavijajo in venejo. Nasprotno pospešuje dodatek bora kalitev, cvetenje in razmnožitev mnogih rastlin.

Ta dejstva potrjujejo stavek, da strupov samih na sebi ni. Napravili so poskuse z rdečo deteljo in so ugotovili, da je zanjo najbolje, če rase v zemlji, ki vsebuje na vsakih 57 milijonov kilogramov kilogram čistega bora ali ustrezajočo količino borove kisline. Pri globini 40 cm mora biti na hektar zemlje razdeljenih 175 g bora.

Takšne neznatne količine določenih prvin pospešujejo v zemlji življenje in so mu neobhodno potrebne. Res pa je, da pričenjajo strupeno učinkovati, če njih količine presežejo določene meje. Kar velja za bor, velja isto tako za živo srebro, baker ali arzen, a z organskimi spojinami ni nič drugače. Strup naprstca uporablja zdravnik, da odpravi določene srčne slabosti. Strup rešuje tu bolniku življenje, zdravemu človeku pa bi škodoval.

Tudi težki strupi iz vrste naprstčevega strupa nam pokažejo v skladu s stavkom, da strupov samih na sebi ni, prijaznejši obraz, če jim spremenimo koncentracijo. Naravni digitalini, kakor se imenujejo, učinkujejo zelo razredčeni podobno kakor vitamini v primerih bolezni, ki izvirajo iz pomanjkanja vitaminov. Človek z oslabelim srcem si krije tako rekoč s temi izredno razredčinimi snovmi neko pomanjkanje. Kemična sorodnost med vitamini, hormoni, in digitalnimi snovmi samo potrjujejo domnevo, da imajo šibke količine teh snovi vitaminom podoben učinek na človeka in tudi na — rastlino, kakor se je izkazalo. Rastline, ki so jih obravnavali z zelo razredčenimi raztopinami digitalnih snovi, so postale krepkejše in pogostoma višje ter so dajale več sadu nego kontrolne rastline, ki jih niso obravnavali na isti način.

Takšni poskusi in spoznanja so dala znanosti povod za trditev, da bi življenja brez snovi, ki se jih bojimo kot strupene, sploh ne bilo. Vsaka teh snovi mu je potrebna v določenih koncentracijah, a v prevelikih dozah škoduje življenju lahko vsaka snov, ki je niti v sanjah ne smatramo za strup.

Požar v francoski tovarni čevljev

Na Francoskem so v zadnjem času pogosti požari v velikih tovarnah, ki proizvajajo za vojsko. Tako je sedaj v Rochochouartu iz doslej neznanega vzroka v tamkajšnji tovarni čevljev nastal požar, ki ga je vihar v nekoliko trenutkih prenesel na vse tovarniške zgradbe. Gasilci so bili brez moči, ogenj je vso tovarno uničil v manj nego pol ure. Zgorele so ogromne zaloge čevljev, ki so jih pripravili za vojsko, škoda znaša mnogo milijonov frankov, 500 delavcev je ostalo na cesti.

Železniška proga iz Karagande v Magnitogorsk

Te dni je odšel na poskusno vožnjo prvi vlak na novi, 800 km dolgi progi, ki vodi iz Karagande v Kazakstanu do Magnitogorska. S tem so otvorili prvo neposredno zvezo med pomembnimi premogovnimi ležišči okrog Karagande in enim najvažnejših sovjetskih revirjev za železno in drugo kovinsko rudo okrog Magnitogorska.

Ogromno žrelo smrti

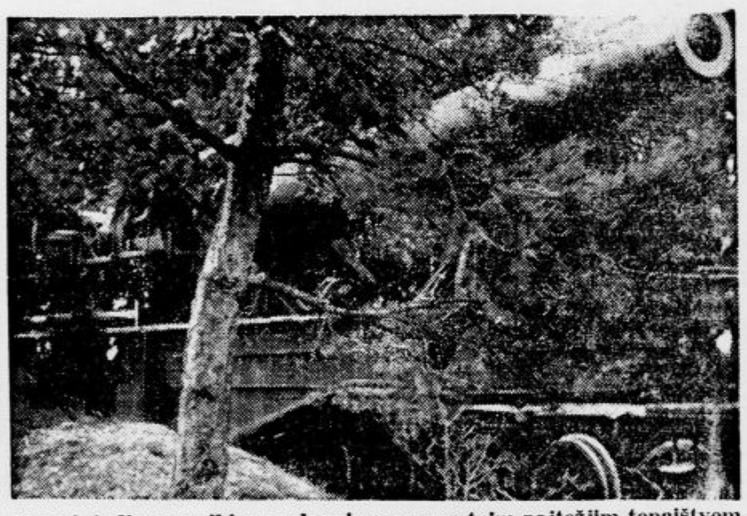

Ne samo Nemci, tudi zavezniki razpolagajo s prvovrstnim najtežjim topništvom, ki ga s posebnimi vlaki lahko hitro prevažajo v frontne odseke, kjer ga trenutno potrebujejo. Na sliki 400-milimetrski francoski železniški top

»Potresni žarki« v Italiji

Nekaj časa sem opazujejo v Faenzi v Italiji nenavadne naravne pojave, zaradi katerih si učenjaki zaman belijo glave. Nekoliko ur pred sončnim vzhodom se zasveti nebo mahoma v neobičajnem soju, potem pa svetloba izgine in nebo je temno kakor prej. Tega svita ne spremljajo nobeni drugi pojavi in šumi. Znani italijanski seizmolog Bendandi poroča, da se je čudni svit pokazal prvič v jutru 14. januarja. Po njegovem mnenju gre bržkone za učinek zemeljsko električnih tokov, ki se pogostoma pojavljajo v dobi potresov.

Nenavadni avtomobilski tatovi

V Budimpešti je bilo v zadnjih časih nenavadno mnogo primerov, da so izginjali avtomobili tipa »Fiat 1500«. V vsakem takšnem primeru so ukradeni avto nekoliko dni pozneje našli dobro ohranjen na kakšni oddaljeni cesti, a na njegovem hladilniku je bil vedno napis: »Pozor! Vodo smo zaradi nevarnosti mraza izpustili!« Policija se je zelo trudila, da bi ujela te čudne, tako uvidevne tatove in končno ji je uspelo, da je prijela tri fante v starosti 15 do 16 let. Priznali so, da so kradli avtomobile. Njih vodja je 15letni avtomobilski monter, ki ima ključ od avtomobilov omenjenega tipa. Mladi zlikovci so se z ukradenimi avtomobili in s svojimi »flirti« vozili na izlete.

Pariška modna kreacija za čas med zimo in pomladjo

Kroj iz črne volne, obšit z astrahanom, ter kroju primerna čepica

Velbloди z mamili

Iz Egipta poročajo o novi metodi tihotapstva mamil. Trgovci polnijo strup v majhne cinaste cevke in prisilijo velblode, da jih požrejo. Te velblode prejemniki potem zakoljejo in jim cevke poberejo iz želodca. Ob neki priliki je egiptska policija v zadnjih tednih odkrila znatne količine mamilnega strupa. V devetih velbloдih je bilo 248 cevk z več nego 44 kg opija, v želodcih treh živali pa je bilo 75 cevk z več nego 15 kg hašiša.

Poletni čas — že v zimskem času

Britski notranji minister je sporočil, da se bo poletni čas uvedel na Angleškem že 25. februarja. Tega dne bodo ure pomaknili za eno uro naprej. Po vsej priliki bo tudi Francija istega dne uvedla poletni čas.

Mož, ki je 400 krat preplezal Mount Everest"

Pol stoletja je stari amsterdamski pismonoša Jan Gulden dostavljal strankam pošto, sedaj ko je stopil v zasluženi pokoj, je izračunal, da je s svojimi potmi preplezal okrogio 400-krat najvišji vrh na zemlji. Če računamo, da je dostavljal pošto samo 300 dni na leto in je vsak dan opravil najmanj 250 m stopnic, pridemo do višine 3750 km v 50 letih. Ni nič čudnega, da se je pri tem delu tako utrdil, da stanuje lahko še danes v četrtem nadstropju in igraje zmaguje po večkrat na dan to višino.

V odmorih med zračnimi bitkami

Letala imajo doslej še največ dela na zapadni fronti. V odmorih med zračnimi bitkami in izvidniškimi poleti se zbirajo francoski letalci v posebnih domovih blizu fronte, vsak čas pripravljeni, da jim nove naloge prekinejo te trenutke odpočitka. Slika nam kaže notranjost takšnega letalskega doma

Francoske ženske v moških poklicih

Nad dva milijona žensk v oboroževalni industriji Kakšne bodo po vojni posledice množestvene uporabe žensk v doslej izključno moških strokah?

Ko so na Francoskem moške vpoklicali, so jih ženske nadomestile v delu in poklicu. Tu je n. pr. ena izmed novih državnih letalskih tovarn, daleč od ogroženih ozemelj v notranjosti Francije. V svetlih, modernih dvoranah delajo ženske v belih plaščih, montirajo kovinske plošče na napol izgotovljena letalska ogrodja, privijajo propelerje, pritrjujejo krila in krmila, opravljajo svoje delo z izvijači, pilami in kladivi, spajalnimi svetilkami in lonci z barvo. Tu pa tam je med njimi kakšen moški, bodisi kakšen starejši delavec za težja dela, ali vodilni inženjer ali risar iz laboratorija. Vse drugo so ženske, inženjerke, strojnice, strugarke, kovačice, monterke, mehaničarke, električarke do neizšolanih pomožnih delavk. Tisoč osem sto jih je.

Potem je tovarna za strelivo v okolici Pariza, kjer izdelujejo možnarje in granate raznih kalibrov. Delavstva je 3000 oseb, znatno več nego pred vojno, a tretjino predstavljajo ženske, med tem ko jih je bilo pred šestimi meseci komaj nekoliko tucatov. Čeprav so morali moške nadomestiti z neizšolanimi ženskami, ki jih je bilo treba najprvo še izvežbati, se je proizvodnja v tej tovarni v primeri z lanskim letom podvojila, in sicer brez vsakih težav. Vodstvo tovarne izjavlja navdušeno, da so se ženske presenetljivo hitro uživele v svoje nove uloge in da je njih zmogljivost nepričakovana.

In tretji primer: velika delavnica, isto tako v nekem pariškem predmestju, ki izdeluje radijske cevi. Pred tremi meseci je iz nje odšel zadnji moški delavec in od tedaj opravljajo vsa dela ženske, večinoma mlada dekleta. Odtlej proizvodnja tega predmeta, ki je tako važen za vojsko in njeno poročevalsko službo, neprestano narašča.

Ko so možje na dan mobilizacije odložili svoje orodje, je stala vlada pred dvojnim vprašanjem: kako naj v delavnicah oboroževalne industrije v najširšem pomenu te besede, ki so jih moški razen redkih specialistov zapustili, obdrži proizvodnjo in jo celo še poveča, in drugič, kako naj sto tisoče žensk, ki so delale v luksuzni industriji, modi, konfekciji, hotelski in gostilniški obrti, in so postale nenadno nezaposlene, pritegne v produkcijski proces. Več milijonov žensk se je javilo novemu uradu, ki naj bi izvedel prilagoditev k novim prilikam. Zdravniški pregled je poskrbel za prvi izbor. Izmed sto kandidatk so našli 35, ki so bile telesno sposobne za delo v kovinski industriji, druge so odvedli v nežete stranske veje oboroževalne industrije: v konfekcijo uniform, v sedlarske delavnice, v delavnice za fino mehaniko in elektrotehniko. V vseh tovarnah Francije in celo v nekaterih kolonijah so se pojavile ženske v belih delovnih plaščih, le najtežja dela so pridržali kakor prej moškim: dela v rudnikih, v plavžih, livarnah itd.

Povsod so pripravili za zaščito žensk posebne ukrepe socialno političnega in higienskega značaja. Kjer so bili nočni posadi neizogibni, so uredili kuhinje za kavo, toda te nočne posade so med tem na intervencijo socialnega ministrstva za ženske kolikor mogoče odpravili. Kjer so moški stoje opravljali svoje delo, so dali ženskam možnost za sedenje. Kjer so moške roke dvigale tovore, so postavili majhne žerjave ali nosilne trake. Storili so vse, kar je bilo mogoče, da bi olajšali spremembo, ki jo je bilo treba izvršiti. Ženske so se prilogodile v nekoliko tednih. Odtlej jih dela že več nego milijon v tovarnah za orožje, strelivo, letala, tanke, drug milijon ali pa še več jih dela v stranskih panogah oboroževalne industrije.

Med svetovno vojno je znašalo število žensk v službi deželne obrambe komaj pol milijona in se te je bila le manjšina zaposlena v tovarnah. Večina jih je bila v prometni stroki, pisarnah, delavnicah za popravila, bolnišnicah i. t. d. Danes je samo v oboroževalni industriji ženska delavska armada štirikrat večja. Francozinje so vsekako podale dokaz, da so sposobne za vsako delo in na poti do socialne in gospodarske enakopravnosti z moškimi so napravile velikanski korak naprej. Treba se je pa zavedati, da ta korak ni posledica zdravega, naravnega razvoja, temveč le posledica vojne. Ko bo vojne konec, bodo nastali kot nadaljnja posledica siloviti pretresi, to si lahko vsak trezen človek izračuna na prste.

Kolajne za pomoč Finski

Znani danski fizik Niels Bohr je izročil danski zbirki za pomoč Finski veliko zlato kolajno, ki jo je prejel l. 1922. obenem z Nobelovo nagrado.

Tudi danski nagrajenec z Nobelovo nagrado prof. Krogh je tej zbirki izročil svojo kolajno s prošnjo, da bi jo prodali na javni dražbi in izkupiček poslali Finski.

Smrt italijanskega mojstra v sabljanju

V Rimu je nenadno umrl večkratni italijanski prvak v sabljanju Nedo Nadi. Učakal je komaj 45 let. Nadi je dosegel prvenstvo v sabljanju pri olimpijskih igrah v Stockholmu in v Antwerpnu.

ANEKDOTA

Neka dama je sedela po prvih Napoleonovih zmagovitih pohodih v Italiji s Korzom v neki družbi in ga je nadlegovala s svojim pretiranim hvalisavim tonom. »Kaj bi mogel biti še človek, da bi lahko prekosil Napoleona!« je vzkliknila med drugim. »Dobra gospodinja!« je odvrnil Napoleon suho.

VSAK DAN ENA

»Tako je dobro, Peter! Le pihaj krepko, potem se bodo moji lasje kmalu posušili!« (Judge)

MICHEL ZEVACO: 26

Don Juan

ROMAN.

»Ne,« je rekel don Juan. »Častno sobo. Tisto, ki ima balkon na ulico.«

»Namreč... prosim za zamero... sobe v prvem nadstropju je treba plačati naprej!«

»Viš ga!« je mrmral Corentin. »Ali mu nisem rekel?... Kaj le misli!...«

Don Juan je ta čas prijel gostilničarja za uho ter ga smehljaje se uščenil do krvi. Mojster Fairéol se je naglo izmaknil, odskočil in od ogorčenja prebledel.

Vrli gostilničar je lagal: perigordski namestnik ni bil še nikoli prestopil njegovega praga. Ustil se je le tako, da bi pripravil objestnega plemiča v beg.

»Gospod,« je rekel »takšnih navad pri nas ne trpimo! Izginite odtod, ali pa pokličem hlapce, da vas vržejo iz hiše... se pravi, ne! Nikamor ne pojdete! Še ta mah stopim in se pritožim gospodu de Montpezanu, da, namestniku, ki me skoraj sleherni dan počasti s svojim obiskom!«

»Jakomin,« je milo velel Tenorio, »skoči k mojemu prijatelju Montpezanu, naznani mu moj prihod, ki ga vsako uro pričakuje, in povej, da ne sedem za mizo, dokler njega ne bo. Reci, da prinašam novice o tisti zadevi, že ve, o čem.«

»Grem,« je dejal osupli Corentin. »Svet ne pomni takega lažnivca,« je dodal sam pri sebi.

Preden pa je storil tri korake navzdol, je mojster Fairéol planil za njim in ga prijel za komolec:

»Ne trudite se, prijatelj: gospod de Montpezan je na uradnem potovanju! Mar bi mi bili takoj povedali, da ste prijatelj gospoda de Montepezana! Ali mu bo žal, da ga niste našli doma!«

Spet je lagal: namestnik je bil v Perigueuxu. Don Juan se je muzal...

»Izvolite vstopiti,« je končal gostilničar.

In je odprl vrata v častno sobo, ki je bila zelo lepa in nič podobna gostilniški.

»Ni napačna!« je ponovil don Juan. »Nekaj ur se bo že prebilo v nji.«

Spet je buhnil v smeh.

»Ta smeh!« je pomislil Corentin. »Smeh je pri njem najhujše. Ko bi se samo lagal — ne, pa se mora še rezgetati po vrhu!.. Vsemu se smeje: Bogu, vragu, svojim ljubicam, sebi in meni!«

»Ali smem zdaj vprašati vašo svetlost, kaj želi za večerjo?« je nadaljeval mojster Fairéol.

Don Juan ga je krivo pogledal.

»Pošljite mi kletarja in višjega kuharja,« je dejal nato. »Pa hitro; lačen sem in žejen.«

Mojster Fairéol se je skrivil do tal. Bil je ugnan.

»Kako se človek zmoti!« je osuplo in poparjeno mrmral, ko je odhajal. »Prisegel bi bil, da je kakšno niče ničasto; pa mi zasoli, da pogajanje o večerji ni moj posel! In mi navije uro kakor vojvoda Onegá in knez Tistitaki... Vrag naj vzame njihova žlahtna imena, ki mi uhlji zarde od njih, samo da jih slišim!«

»Gospod,« je ta čas govoril Corentin, »rad bi vedel...«

»Molči, ako nočeš, da ti izrujem jezik in ga vržem psom!«

»Seveda!« je dejal Corentin. »Če jaz ne bom imel jezika, kdo vam bo še kdaj povedal resnico?«

Nato je strahovito zaškilil po svojem nosu in se globoko zamislil.

Posvet z važnima osebama, ki ju je bil dal poklicati don Juan, je trajal deset minut in je očitno zalegel, kajti v kuhinji je nastal silen trušč in glasno rožljanje s kozicami in lonci; kuharski vajenci še niso pomnili takega poplaha zaradi dveh ljudi in ene večerje.

»Zdaj smeš govoriti,« je reekl don Juan. »Trdnjava je zavzeta.«

»Gospod,« je neutegoma začel Corentin, »en srebrnjak je vse najino premoženje. Sama soba bo stala tri. Kakor da niste mogli večerjati v izbi! Knežje večerje, ki ste si jo naročili, niti ne štejem, in konj in sebe takisto ne. Kurja polt me obliva... Marsikatero nespametno ste že ugnali, a nocojšnja je vrhunec! Kako mislite plačati?«

»Kaj vem, kako...«

»Torej jo kanite popihati, ne da bi poravnali račun?«

»Jaz? Za koga me imaš?... Da bi ociganil gostilničarja?... Fej, Corentino!«

»Aha! To se pravi, da imate skrito zalogo, ki mi je niste nikoli omenili?... Ali nemara kak demant?...«

»Ti hraniš vse, kar imam, verjemi mi!«

»Torej... s čim...«

»Saj pravim, da ne vem!«

»Če je tako, vas bo dal gostilničar zapreti. Sveta nebesa! Ko bi don Luis Tenorio...«

»Gostilničar mi bo osebno prinesel požirek za slovo.«

»Znorel bi, gospod! Zbesnel bi!«

»O! Kaj se bojiš, da te ne bi zaprli?«

»Ne, gospod! Bojim se sramote, ki čaka vas. Bog nebeški! Sin Luisa Tenoria v ječi! Oh, ko bi se mogel dati zapreti namesto vas! Smejete se? Mar ne verjamete?«

Don Juan se je vrgel v naslanjač in rekel:

»Zakaj naj bi ti verjel, človek božji?«

»Če ne verjamete vdanosti Jakomina Corentina, gospod, potem mi, prosim, razložite, zakaj vztrajam pri vas? Zakaj vam služim, ko vem, da bo to moja poguba?«

»Prvič zato, ker te dobro plačujem; drugič zato, ker sem do tebe prizanesljivejši kakor ti do mene in gledam skozi prste, kadar mi kradeš iz desnega in levega žepa; in končno zato, ker trpim, da si nad menoj otresaš jezik, kolikor te je volja... Nehaj že, nehaj! Mar stopi pogledat, kdaj bo kaj z večerjo!«

»Gospod,« je vprašal Jakomin Corentin, »ali poznate Pariz?«

„Petrolejska vojna“ v rimski osvetlitvi

Rumunski petrolej, nevarnost za mir na jugovzhodu

Rim, 27. januarja.

Alarmi iz Londona in Pariza glede nemške akcije v vzhodni Galiciji in zlasti »petrolejska vojna«, ki je vzplamtela v Rumuniji, so po glasanju iz Rima opozorili balkanske narode na permanentno nevarnost, ki jim grozi od gospodarskega tekmovanja med zapadnima velesilama in Nemčijo na jugovzhodu Evrope. Zavezniška blokada celokupne nemške zunanje trgovine, v kolikor gre po morju, je zelo uspešna in je Nemčija odrezana od vseh za njo prepotrebnih surovin; ruske dobave pa so zaenkrat zaradi finske vojne in splošnega nereda, ki po lastnem priznanju vlada v vsem sovjetskem gospodarstvu in prometu, več ko skromne, tako da je razen nekaterih drugih virov ostal prav za prav še jugovzhod prost za dobavo izredno važnih surovin in življenjskih potrebščin. To velja v prvi vrsti za petrolej, ker jn Nemčija zaradi blokade popolnoma odrezana od vsake možnosti dobavljanja ameriškega ali prednjeazijskega petroleja in so tudi ruske obljube v tem pogledu samo pesem bodočnosti. Nemčija je ostala tako rekoč navezana le na rumunski in gališki petrolej. Zato je svojo tozadevno akcijo morala vsmeriti ravno v tem pravcu. To nam razlaga tudi vznemirjajoče alarme iz obeh zapadnih prestolnic.

Angleški minister za blokado je pred kratkim opozoril na posebno važnost gospodarske vojne in ni izključeno, da bo zaradi pozicijske vojne na zapadu gospodarska vojna, ki je po Mussolinijevih besedah že zajela ves svet, v veliki meri odločala o končnem zmagovalcu. Alarmi z zapada so prihajali istočasno s pomembnim govorom Churchilla, ki je naravnost pozval vse male nevtralne države, da se brez obotavljanja priključijo zaveznikom, češ da so edino oni v stanju ohraniti njihovo svobodo in neodvisnost. Iz vseh nevtralnih držav so prišli zelo odločni protesti proti tem predlogom, ki ne prikrivajo načrtov zaveznikov, da najdejo s tem nova bojišča, na katerih bi bolj uspešno obračunali z Nemčijo. Nasprotno pa želijo vse male države še nadalje čuvati svojo nevtralnost proti vsakomur, ker ne želijo sodelovati v tej borbi med velesilami kot žrtve njihovih interesov.

Po rimskih informacijah se dogodki v vzhodni Galiciji ne zdijo več tako tajinstveni in usodepolni, kakor so jih hotele prikazati vesti iz zapadnih prestolnic. Vesti o izpremembi meje in o nemško-ruskem kondominiju so močno pretirane. Poleg rumunskega je seveda tudi galiciški petrolej velikega pomena za Nemčijo. Kakor je znano, so Poljaki pri umiku marsikaj uničili, česar sovjeti niso bili v stanju hitro popraviti spričo svoje izredno slabe organizacije, deloma pa tudi zaradi pasivnega odpora in sabotaže, tako da tudi javna varnost ni bila na posebni višini. Nemški tehniki in tehniške trupe, ki se sedaj nahajajo v velikem številu v zapadni Ukrajini, imajo očividno nalogo spraviti petrolejske vrelce zopet v red in zvišati njihovo produkcijo na najvišjo stopnjo. To se po italijanskih informacijah vrši na temelju pogodb, ki so bile že prej sklenjene med obema državama.

Seveda pa ni dvoma, da vrše te nemške trupe v vzhodni Galiciji mimogrede tudi sporedni pritisk na Rumunijo, da bi bila bolj dostopna za nemške gospodarske zahteve. Na drugi strani ne smemo pozabiti, da je ravno prisotnost teh trup poroštvo za Rumunijo in tudi za Madžarsko, da sovjeti ne pripravljajo ničesar proti njim, dokler se bo nemška vojska nahajala v tem področju. Ravno v zvezi s Churchillovim pozivom je ves nemški tisk ponovno odločno poudarjal, da si Nemčija želi miru na Balkanu in da se v tem pogledu popolnoma strinja z Italijo, kajti vojno na jugovzhodu lahko želijo samo tisti, ki hočejo Nemčijo odrezati od tega važnega vira njenih potrebščin. To stališče Nemčije je po italijanski sodbi tako prepričevalno, da ne more nihče več dvomiti v dobro voljo Berlina, a res je tudi, da Italija s svojo balkansko politiko posredno močno gospodarsko podpira Nemčijo. V zvezi s temi dejstvi dobiva tudi sovjetska nevarnost veliko milejši izgled.

Po sklenitvi nemško-ruske zveze je bilo jasno, da je Rumunija postala v gospodarskem pogledu skoro popolnoma odvisna od Nemčije, ki lahko vedno drži zelo uspešno v rokah ruski adut. Zato je bilo takoj tudi jasno, da bo Rumunija kljub zavezniškim garancijam morala popustiti. Medtem pa je Rumunija sklenila pogodbe glede dobave petroleja tako z zavezniki kakor tudi z Nemčijo. V Bukarešti so se trudili vsaj deloma izpolniti vse te pogodbe in držati med njimi neko ravnovesje, dobavljajoč enkrat več eni, drugič pa nasprotni strani. Rumunija se je po italijanskem mnenju znašla v »plesu na jajcih«, v katerem je bilo pač zelo težko dolgo vzdržati. Angleška blokada je postajala vedno ostrejša, s tem pa vedno večje tudi nemške potrebe in zahteve po rumunskem petroleju. Bukarešta se je zaenkrat rešila iz zagate z upravnim ukrepom, s katerim je ustanovila generalni komisariat za petrolej. Vrh tega je ustanovljena še posebna nemško-rumunska družba z nalogo, da pospešuje petrolejski izvoz. Po rimskih informacijah znaša v zadnjem času rumunski izvoz petroleja v Nemčijo več ko štiri tisoč ton dnevno, odnosno krog 130 tisoč ton mesečno. Po zatrjevanju prodajalcev je tudi to šele dve tretjini tega, kar so morali Nemcem obljubiti. Zaradi ustanovitve petrolejskega komisariata je nastalo na zapadu veliko razburjenje in niso redki glasovi, da je treba Rumuniji odpovedati poroštvo in sploh vse gospodarsko-finančne sporazume. Toda Rumunija kljub vsem simpatijam za zaveznike ni v položaju, da bi se mogla uspešno upreti nemškemu pritisku. Trudila se bo zato še nadalje igrati svoj težavni »ples na jajcih«. Zaenkrat najbrže kampanja okoli rumunskega petroleja ne bo imela težjih posledic, toda kako se bo vse to steklo ob prihodnji napetosti, je popolnoma nemogoče reči.

Gospodarska vojna se nadaljuje in se bo še zaostrila. Kako dolgo se bodo lahko države na jugovzhodu, v prvi vrsti Rumunija, uspešno upirale temu dvojnemu pritisku, ne da bi izzivale nejevoljo ene ali druge stranke in še hujše zapletljaje? Tu tiči največja nevarnost za mir na Balkanu. Morda ni brez podlage domneva rimske »Tribune«, da se zaradi teh stalnih trenj nekega dne ne razlije rumunski petrolej po vsem Balkanu...

D. O. A.

Beležke

Proslava dr. Antona Radića v hrvatskih šolah

Ban dr. Šubašić je naročil vodstvom vseh šol na teritoriju banovine Hrvatske, da morajo letos s posebno uro proslaviti 10. februar kot dan smrti ideologa hrvatskega kmetskega pokreta dr. Antona Radića. Na vseh zavodih bodo morali prvo uro pouka predavati profesorji in učitelji o življenju in delu dr. Antona Radića.

Proračun banovine Hrvatske

V Beograd je odpotoval predstojnik finančnega oddelka banske oblasti v Zagrebu dr. Vladimir Franolić, ki bo razpravljal v ministrstvu financ o financiranju banovine Hrvatske in o banovinskem proračunu za leto 1940-41. »Hrvatski dnevnik« dostavlja svojemu poročilu o potovanju dr. Franolića:

»Do sedaj še vedno ni sklenjen poleg političnega tudi finančni sporazum. Vsekakor je v škodo banovine Hrvatske, če se bo nadaljeval sedanji provizorij v vprašanju njenih financ. Ta provizorij pomeni resno oviro za širše načrtno delo banovine Hrvatske. Prav tako še ni bil sprejet noben sklep glede razpisa volitev v hrvatski sabor, čeprav je bilo prvotno določeno, da se morajo volitve izvesti še pred 1 aprilom tako da bi lahko sprejel prvi proračun za banovino Hrvatsko že hrvatski sabor. Ako se to ne bo zgodilo, bo treba poseči pri uveljavljenju prvega kroračuna za banovino Hrvatsko zopet po uredbeni poti.«

Silen razmah Zagreba v Jugoslaviji

Zagreb je po številu prebivalstva drugo največje mesto v naši državi. Šteje okoli 300.000 prebivalcev. Pred 50 leti jih je štel okoli 60.000, l. 1919 pa že okoli 100.000. Od osvobojenja do 31. decembra lanskega leta je bilo zgrajenih v Zagrebu 6150 hiš z okoli 27.000 stanovanji ter je bilo investiranja v nove zgradbe poldruga milijarda dinarjev. Med novozgrajenimi hišami je 20 petnadstropnih in okoli 260 štirinadstropnih. Ostale so nižje, med njimi izredno veliko število vil. Zagreb ima danes 15 srednjih in 35 osnovnih šol poleg univerze in cele vrste strokovnih šol.

Kontrola cen na Hrvatskem

Po poročilih zagrebških listov bo že prihodnje dni izdana posebna uredba o kontroli cen in pobijanju draginje na področju banovine Hrvatske. Ta kontrola cen bo izvedena brez ozira na ukrepe v ostalih pokrajinah države. V Zagrebu bo v ta namen imenovana posebna komisija, v kateri bodo zastopniki vseh gospodarskih odsekov banske oblasti. Poseben uradnik bo v svojstvu komisarja imel vsa potrebna pooblastila, da intervenira v vprašanjih cen in pobijanja draginje.

Okrog zbiranja radikalov

V radikalskih krogih odločno demantirajo poročilo, ki ga je objavila sarajevska »Jugoslovenska pošta« v zvezi z akcijo za zbiranje radikalov. Po njihovem mnenju ni mogoča nobena izmed kombinacij, ki jih omenja sarajevski list. Temelj za uspešna pogajanja o združitvi radikalov je priznanje in obnova Narodno radikalne stranke.

V beograjskih političnih krogih se je včeraj govorilo, da ni izključeno, da bodo morda že prav kmalu razpisane volitve. Ako pade odločitev v tej smeri, potem je računati s posebno volilno vlado, kot katere šef se imenuje dr. Maček.

Kdo bo postal generalni direktor Prizada

Kakor poročajo zagrebške »Novosti«, je najresnejši kandidat za generalnega direktorja Prizada namesto tragično umrlega dr. Ede Markovića sedanji podpredsednik in generalni direktor Gospodarske Sloge v Zagrebu dr. Dragutin Tot. O tem so včeraj razpravljali dr. Maček, trgovinski minister dr. Andres in predsednik vlade Cvetković.

Chamberlain in Churchill

V »Politiki« opisuje naš pomorski oficir Dragotin Engel, ki se je mudil nedavno v Londonu, svoje tamošnje vtise. Obiskal je tudi sejo angleškega parlamenta. Govoril je ravno minister za angleško vojno mornarico Winston Churchill, o katerem piše g. Engel:

»Je to že malce ostarel, močan človek, srednje postave, ki pa govori izredno živo in z živahnimi kretnjami. Govoril je o posledicah magnetičnih min. Omenil je tudi nesrečo jugoslovenskega parnika »Carica Milica«, ki je naletel na mino in se potopil. Churchill je govoril o resnih stvareh in navajal v govoru celo vrsto številk in statistik, vse to pa na tako drastičen način, da je zbornica ponovno prekinjala njegov govor z glasnim in veselim smehom.

O Chamberlainu beremo v istem poročilu: »Edini človek, ki se med sejo ni niti enkrat nasmejal, je bil predsednik vlade Chamberlain. Sedel je molče sredi ministrske klopi in podpiral svojo glavo z obema rokama. Izgledalo mi je, da je zelo utrujen. Videl sem mnogo njegovih slik v najrazličnejših položajih in oblekah. Nobena pa se mi ni vtisnila tako globoko v spomin kakor ta, ki sem jo videl tokrat na svoje oči sam. To je bil stari, trudni Chamberlain. Često sem tudi jaz kritiziral politiko tega starca, na katerega obrazu sem čital sledove vseh naporov polpreteklih dni, toda sedaj sem ga v mnogočem razumel in mu tudi marsikaj odpustil. Te slike Chamberlaina ne bom nikdar pozabil...«

Dve vrsti smrtnih vojnih žrtev

Bližamo se prvemu polletju druge svetovne vojne, ki postaja res »vedno bolj čudna in svojevrstna«. Po poročilih iz Nemčije, Francije in Anglije so izgube med civilnim prebivalstvom zaradi vojnih varnostnih ukrepov mnogo večje, kakor pa vse izgube na bojiščih. V prvi vrsti je pripisati te žrtve med civilnim prebivalstvom na rovaš zatemnitve in z njo zvezanih prometnih nesreč. Pred nekaj dnevi je napovedal angleški minister za promet novo uredbo, s katero bo v naseljenih krajih dovoljena maksimalna brzina za motorna vozila 40 km, to pa zaradi tega, ker so zahtevale prometne nesreče od 1. septembra do 31. decembra lanskega leta samo v Angliji 4133 smrtnih žrtev, kar je za 1639 več, kakor v istem obdobju leta 1938. Po uradnih podatkih pa je padlo kot žrtev vojnih operacij v istem razdobju na suhem, v zraku in na morju nekaj nad 2000 mož angleške oborožene moči. Francoske izgube so še manjše in znašajo okoli 1500 mož, tako da je tudi na Francoskem število smrtnih žrtev zaradi prometnih nesreč, tudi v prvi vrsti v zvezi z zatemnitvami mnogo večje od števila vojnih žrtev v ožjem smislu.

Dr. Ley v Rusiji

Kakor poročajo nemški listi, bo odpotoval prihodnje dni v sovjetsko Rusijo voditelj narodno socialistične »fronte dela«, minister dr. Ley, ki bo obiskal celo vrsto sovjetskih delavskih ustanov. Dr. Ley je bil do sklenitve prijateljske pogodbe med sovjeti in rajhom poleg ministra za propagando dr. Göbbelsa največji nasprotnik socialistov in komunistov ter je izvedel vistosmerjenje vseh socialističnih strokovnih organizacij, ki so štele mnogo milijonov članov ter razpolagale z ogromnim premoženjem.

Amerika kot dobavitelj orožja

Od začetka vojne so ameriške oblasti izdale dovoljenj za izvoz orožja v vrednosti nad 200 milijonov dolarjev (10 milijard dinarjev). Največji odjemalec je Francija, ki je naročila orožja za 122 milijonov dolarjev, nato sledi Anglija, ki je kupila za 21 milijonov dolarjev. Dobava orožja za Daljni vzhod ni posebno velika. Kitajska je za vse prošlo leto kupila orožja za 5 milijonov dolarjev, Japonska pa za prvih 11 mesecev lanskega leta le za 762.000 dolarjev. V decembru Amerika Japoncem ni več prodajala. Od manjših evropskih držav so nekatere nakupile orožja za prav znatne vsote: Nizozemska za skoro 6 milijonov dolarjev za obrambo matične države in za preko 2 milijona dolarjev za svojo kolonialno posest v Aziji, Švedska za 5.900.000 dolarjev, Finska za 4.5 milijona dolarjev, Portugalska pa za okroglo milijon dolarjev. Turčija je naročila lani v Ameriki orožja in vojnih potrebščin za 2,200.000 dolarjev, Irak za 900.000 dolarjev, deset južnoameriških držav pa skupno za preko 10 milijonov dolarjev.

Finska borba s sovjetskimi tanki

Vojaški strokovnjaki zasledujejo z velikim zanimanjem borbo finske vojske proti sovjetskim tankom. Po poročilih objektivnih nevtralnih vojnih opazovalcev, ki se nahajajo na finskem bojišču, je finska vojska uničila doslej najmanj 500 sovjetskih tankov. To število daleko presega število uničenih nemških tankov v poljski vojni, kakor tudi skupno število uničenih tankov v španski državljanski vojni.

Sovjetski tanki so tehnično dobro izdelani. Slabi so njihovi šoferji in monterji, ki si navadno ne znajo pomagati, čim nastopi kak večji defekt v stroju. Sprva so uporabljali Finci ob meji v obrambi pred napadi sovjetskih tankov tako zvane pasti za tanke. So to štiri do pet metrov globoke jame, pokrite z deskami in zemljo. Ko je nad jamo zavozil težki tank, so se deske pod njim zlomile in je tank treščil v jamo, kjer so bile na dnu nameščene zemeljske mine, ki so eksplodirale pod ponesrečenim vozilom. Sovjetski voditelji so pričeli zaradi tega pred napadi s tanki pošiljati naprej tako zvane »smrtne odrede«. Bili so to vojaki, ki so z dolgimi jeklenimi palicami preiskovali teren, ali ne krije skritih pasti za tanke in ne v zemljo zakopanih min. Z intervencijo teh odredov je znatno nazadovalo število sovjetskih tankov, ki so bili žrtve pasti za tanke.

Zato so pričeli Finci v obrambi proti tankom uporabljati predvsem protitankovske topiče, ki so se izkazali kot najbolj učinkovito orožje. Po zadnjih vesteh je bilo največ uničenih sovjetskih tankov žrtev finskih protitankovskih topov. So to topiči slovite švedske tovarne orožja »Bofors«, ki tehtajo po 370 kg in so montirani na lafetah z gumijevimi kolesi. Topiči imajo jeklen ščit. Granate so kalibra 37 mm, težke po 70 dkg in jih je mogoče streljati do 7 km daleč. Po mišljenju vojaških strokovnjakov so Boforsovi protitankovski topovi danes med najboljšimi na svetu.

V obrambi proti sovjetskim tankom uporabljajo Finci ponekod tudi velike stene, zgrajene iz granitnih skal.

Pri »Slovencu« so pozabljivi

V »Slovencu« čitamo, da so bili gospodje v Kopitarjevi ulici »vedno za samostojnost«. Odkar je zastopala Slovenijo v Beogradu Slovenska ljudska stranka je bila ta vedno za načelo samostojne Slovenije. »To svojo zahtevo je imenovala avtonomijo, pozneje pa, ko se je ta beseda napačno tolmačila, jo je večkrat zamenjala s široko samoupravo. Zastopniki SLS te svoje zahteve niso nikdar opustili. Tudi v program JRZ je bila ta glavna točka SLS po široki samoupravi ali avtonomiji sprejeta.«

Pri »Slovencu« so po stari navadi zelo pozabljivi. Predvsem so pozabili, da so bili po letu 1918 v Beogradu za najbolj radikalno jugoslovenstvo in so propovedovali stopitev vseh treh jugoslovenskih plemen v jugoslovenski narod s skupnim jezikom in skupno kulturo. Potem so bili kratek čas res za avtonomijo, a so to avtonomijo zopet vrgli čez krov, ko so se tiho znašli z vidovdansko ustavo ter v njeni senci vladali z nosilci beograjskega centralizma v vseh mogočih odtenkih in režimih. Kje so bili gospodje takrat, ko je bila borba med centralizmom in težnjami po širokih samoupravah na vrhuncu v letih 1927 in 1928? Sedeli so s protagonistom beograjskega centralizma pokojnim Veljo Vukičevićem pod isto streho in šli brez obotavljanja tudi v šestojanuarski režim, pa vztrajali v njem od l. 1929. do 1931. Prelistali smo vse liste, kar jih je izhajalo takrat v Kopitarjevi ulici in nismo našli niti besede o kaki borbi za široke samouprave, ali celo avtonomijo. Našli smo v njih samo odloke o likvidaciji oblastne samouprave, ki so jo že itak izročili l. 1927 pod kuratelo ministra financ, in o likvidaciji občinskih samouprav ter postavitvi komisarjev namesto svobodno izvoljenih ljudskih županov.

Po letu 1931 so gospodje zopet poiskali svoje avtonomistične klice, ki pa so jih zopet gojili samo toliko časa, dokler jih ni povabil dr. Milan Stojadinović v svojo barko, ki je pripeljala Jugoslavijo ne samo do viška centralizma, nego do podrobno izdelane gospodarske in finančne hegemonije.

Sedaj beremo v »Slovencu«, da je bila vnešena v program JRZ glavna točka programa bivše SLS z zahtevo po avtonomiji ali široki samoupravi na zahtevo gospode iz Kopitarjeve ulice. Tudi o tem smo čuli iz mnogo bolj avtoritativnih ust povsem druge trditve. Ob ustanovitvi JRZ je dejal g. Aca Stanojević, da je bilo sprejeto načelo o potrebi široke samouprave v program JRZ na izrecno zahtevo radikalov, ki so v začetku, kakor znano, par mesecev sodelovali v Stojadinovićevem režimu.

Kleveta ali dopustna kritika?

Ena naših mestnih občin je pri regulaciji ceste dvignila to cesto z nasipavanjem ter razširila hodnike ob njej. S tem so bili prizadeti lastniki ob cesti ležečih poslopij, ker so jim bili popolnoma spremenjeni in deloma zelo otežkočeni vhodi in uvozi v hiše in na dvorišča. Prizadet posestnik je poslal v dnevnik dopis, v katerem je med drugim navajal: »Posestnikom se brez vsake potrebe zasipljejo hiše v veliko škodo njim in olepšavi mesta, kar ni niti v privatno, niti v javno korist. Da se mora dvigati cesta, je posledica nepremišljenega dviga mostu o priliki razširitve hodnikov.«

Predstavniki občine so se čutili vsled tega članka žaljene ter so vložili po drž. tožilstvu proti piscu tožbo zaradi prestopka klevete po zakonu o tisku. Pisec se je branil, da ni imel namena žaliti, pač pa se je smatral kot eden izmed prizadetih posestnikov in kot davkoplačevalec upravičenega iznesti javno kritiko o teh regulacijskih delih. Okrožno sodišče je odločilo, da se pisec ne stavi pod obtožbo in se postopanje ustavi, ker je bilo mnenja, da je članek le kritiziral ta dela in da je za tako kritiko upravičen vsak, ki se čuti prizadetega po dotičnih delih.

Na pritožbo drž. tožilstva je apelacijsko sodišče odločilo ravno nasprotno. Bilo je mnenja, da očita članek predstovnikom in nameščencem občine neznanje, nestrokovnjaško in nepremišljeno razsipavanje javnega imetja ter oškodovanje prizadetih posestnikov in davkoplačevalcev. Zaradi te odločitve je drž. tožilstvo potem le vložilo obtožnico ter je prišlo do razprave, pri kateri pa je okrožno sodišče izreklo oprostilno sodbo. Ker je to sodbo potrdilo sedaj tudi vrhovno sodišče in gre za načelno zadevo, prinašamo glavne misli iz razlogov oprostilne sodbe:

»Po mnenju sodišča je pisan članek v povsem dostojnem tonu. Da se je cesta res zvišala in so bile zaradi tega hiše ob njej nekoliko zasute, to je notorično in je tudi jasno, da so po mnenju dotičnih hišnih posestnikov dotična poslopja morda izgubila na vrednosti, zlasti zaradi težjega dovoza oz. izvoza. *Časopisje je glasnik javnosti in dostojna kritika je tudi glede javnih del dopustna in celo v interesu javnosti.* Po mnenju sodišča gre v danem primeru samo za tako dopustno kritiko in je objavil obtoženec članek v dobri veri in mnenju, da se mu godi krivica, ker se mu dela škoda. Objavil je dotični članek zato, da opozori javnost in pristojno oblast in ev. po tej poti doseže, da bi se oblast ozirala na njegove zasebne interese. Obtoženec je za svojo osebo pač mnenja, da nekatera dela niso bila ravno potrebna, to zlasti, ker so bili s tem prizadeti interesi privatnikov. Če je trdil, da je bil dvig mosta nekaj nepremišljenega, je pač iznesel le svoje osebno mnenje, da zaščiti koristi hišnih posestnikov, ki so pri vseh takih javnih delih običajno v koliziji z javnim interesom. Ker je sodišče iz teh razlogov mnenja, da ni zakrivil obtoženec ničesar kaznjivega, je moralo obtoženca oprostiti.«

V predpustnih dneh za zabavo in smeh

Kramljanje o novi glasbeni burki „Lumpacius Vagabundus“

Ljubljana, 31. januarja.

Po vesoljni Ljubljani so že dalj časa krožile razne ne povsem kontrolirane govorice, češ, v Operi se ta-le predpust nekaj kuha, nekaj pripravlja tam na tihem a — kaj, tega nihče določno ni vedel. Gledališki člani, ki so sicer kar se tiče novih priprav običajno kaj gostobesedni, so bili tokrat nekam skrivnostno molčeči. Le tu pa tam beseda, namig: smeh, Štritof, Zupan, Nestroy, bomba... pri tem pa nihče ni vedel prav, ali naj tisto bombo spravi v zvezo s Štritofovim in Zupanovim atentatom na Nestroya ali narobe? Le to je bilo gotovo, da so se pred Štritofom, ki je zadnji čas pri svoji mizi v »Zvezdi« nekam prezagrizeno lovil »inšpiracijo«, med glajenjem brade in tobakovim dimom sumljivo množili kupi popisanega papirja, in da hodi Zupan čim dalje bolj pogosto popravljat svojo »kondicijo« na »prelepo Polževo«, kjer ga menda v njegovem prostem času že kar štejejo k hišnemu inventarju! Glede Nestroya pa si je ljubljanski, dobro poučeni javni firbec kmalu prišel na jasno, da je mož po uradnih podatkih blagopokojne avstrijske c. in kr. literarne zgodovine že zdavnaj v grobu, spričo česar se ni nadejati od njega več kaj prida. Končno je pred tednom ali kaj le privrela skrivnost na dan. Izkazalo se je, da gre v resnici za atentat, seveda Bog ne daj na katero izmed omenjenih treh, vsega spoštovanja vrednih glav, temveč za kolektivni napad ljubljanske Opere na ljubljansko puščobo in cmeriho, ki se naj jima vsaj v veselem predpustu razlezejo usta v nasmeh. V ta namen so izbrali za šefa generalnega štaba preizkušenega starega borca Nika Štritofa, ki so mu poverili sestavo podrobnih načrtov, dočim je komando na aktivnem bojnem polju prevzel, v borbah zoper omenjenega sovraga že sto in stokrat odlikovani general Drago Zupan. Kaj pa ima pri tem rajnki Nestroy boste dejali? Potrpite! Če so imeli mrtvi neštetokrat celo pri volitvah svoj glas, zakaj bi za spremembo ne imeli besede pri nič manj uvaževanja vredni akciji?

Napotil sem se torej v Opero po informacije. Z eno besedo: Štritof je iz starih zaprašenih arhivov izvlekel še bolj staro in zaprašeno Nestroyevo burko »Lumpacius Vagabundus«, ki so se ob njej že v prejšnjem stoletju menda imenitno zabavali naši dedje in pradedje. Vsi, ki poznate duhovito in originalno Štritofovo obdelavo R. Benatzkega operete »Pri belem konjičku«, ki je na našem odru do danes doživela nad 60 predstav, si kar lahko mislite, kako je v njegovih veščih rokah tudi ta častitljiva starina mahoma začela dobivati nov lesk in blesk. Hudomušna žilica mu seveda tudi tokrat ni dala miru prej, dokler ni dejanja lokalizical v našo ljubo slovensko deželo, pa tudi znamenita »inšpiracija« ga ni pustila toliko na cedilu, da bi v ta namen i zgoraj same malce po svoje ne obrnil in ji dodal še kup svojih domislekov.

Dejanje se kajpada začne, kakor se za lepozen operetni uvod spodobi, na dvoru same bajne dežele Imaginarije, kjer skleneta pred njenim cesarjem Janezom Edinim in njegovim ministrom Gustlom jezična teta Tombola in zli duh vseh krokarjev ponočnjakov in potepuhov Lumpacius Vagabundus stavo za kranjsko pojedino. Na Kranjskem žive namreč trije neugnani tički:

»Prvi je šušmarček,
drugi je žnidarček,
tretji ima pa bolno srce,«

ki naj jih teta Tombola obda z bogastvom, a bodo vsceno ostali zvesti svojemu patronu Lumpaciusu Vagabundusu. Tako se torej odpravi dolga karavana Imaginarijcev na pot v naše kraje, da se na lastne oči prepriča, ali je ta »zanikrna trojica« res tako nepobolj šljiva. Večno žejni smolec Dreta iz Ljubljane, gizdavi krojaček Nitka iz Gorice in nesrečno zaljubljeni mizar Lim iz Ljutomera, ki so poprej brez božjaka v žepu popotovali po mili domovini in brili zgolj norce iz vsega sveta, zadenejo sedaj po milosti tete Tombole v loteriji milijon, kar seveda postavi vse njihovo dosedanje življenje na novo podlago. Dreta ima odslej dovolj denarja, da zliva rujno kapljico kar v korcih po grlu, Nitka se prelevi v plemenitega gospoda Nitkovskega, ki troši kar na debelo tisočake okrog sebe, edino nesrečni Lim najde svojo... sicer pa kaj bi vse izblebetal — pridite in poglejte kdo in kako zmaga v stavi za »skledo zelja, kranjsko klobaso in liter cvička«!

Nedvomno je, da se boste morali nasmejati storji in nje nosilcem saj se vsa reč prve dni, ko je šel »Lumpacius« v delo na oder, sploh nikamor ni mogla premakniti naprej, iz preprostega razloga, ker je od scene do scene vse igralce neprestano silil smeh in krohot. Nato pa je spet scenski in režijski del bil postavljen v rekordnem času — znamenje, s kakšnim veseljem se je vsak oprijel svojega posla!

Režijo je prevzel že zgoraj inkriminirani, vsemu gledališkemu občinstvu dobro znani »individuum« Drago Zupan, ki je posamezne partije zasedel, kakor se je le najbolje dalo. V cesarju Janezu, tej po zemskem rangu najvišji instanci, kar jih »Lumpacij« premore, bomo videli našega popularnega Bojana Pečka, za njegovo cesarost budno skrbeči minister Gustel bo F. Lupša, teta Tombola Španova, Lumpacius Vagabundus pa B. Sancin. Glavne pozornosti bo kajpada deležen tercet treh potepinskih kujonov, ki jih bodo igrali v originalnih dialektih: Dreta — Zupan, Nitka — Modest Sancin in Lim — Janko. O Zupanu je vsaka beseda prav za prav odveč. Po galeriji najpopularnejših operetnih likov, ki jih je na našem odru postavil, bo Dreta vreden Kotenine iz »Konjička« in gozdarja Ščetinca iz Beneševe »Pod to goro zeleno«. Modest Sancin, ki ga poznamo iz številnih komičnih vlog v naši Drami, stoji letos prav za prav skoraj z obema nogama v Operi, kjer je beležil popoln uspeh v »Konjičku«, »Gorenjskem slavčku« in »Frasquiti«, dočim bo s šivankarjem Nitko gotovo še prekosil vse tri navedene uspele nastope. Kot tretji jima bo delal vredno druščino v letošnjem operetnem repertoarju kar nepogrešljivi V. Janko, ki je pred sezonami žel izvrstne uspehe tudi v komičnih operetnih vlogah, in velja n. pr. njegov Penižek za še danes nedoseženi vzor. Tako se bodo vsi trije kar kosali med seboj v enaki borbi za čim lepši uspeh večera. V ostalih vlogah bodo nastopili predvsem še Kogejeva kot Madame Coquay, Japljeva kot Kamila, Barbičeva kot Pepca dalje še Anžlovar, Jelnikar, Planecki, Rus, Sekula in drugi.

Štritof pa bi seveda ne bil Štritof, če ne bi vse burke bogato opremil s številnimi glasbenimi točkami, baletnimi vložki, predvsem pa z duhovitimi kupleti, v katerih je izstrelil marsikatero ostro puščico na naše in tuje prilike in razmere. Spoštovanemu firbcu bi bilo zadoščeno še v obilnejši meri, če ne bi strogi gospod cenzor bil mnenja, da ni vsaka oseba in zlasti besedo za javno uho. Pa nič ne de, tudi brez tega bo občinstvo lahko zadovoljno z novim odrskim delom — tako so mi vsaj zagotavljali vsi akterji, ko sem se poslavljal na koncu svojega obiska za kulisami, želeč jim sto repriz.

»Srečno hodi!« mi je rekel cesar, minister Gustel pa niš.

—g—

BLAGO ZA POHIŠTVO vedno najnovejši vzorci v veliki izberi kupite pri **SEVER, LJUBLJANA, MARIJIN TRG**

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3. — za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi o ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5. za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Potnik

dobro vpeljan v dravski banovini, s svojim avtomobilom, išče zaposlitve pri dobro situirani firmi. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožen in zanesljive«. 2096-5

Postrežnica

hči železničarja z Ježice naj se takoj zopet zglasi radi službe. Sv. Petra cesta 27, I. nadstropje. 2103-1

Natakarico

spretno in pošteno sprejmem takoj v dobro idočo gostilno izven Ljubljane. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Natakarica«. 2112-1

Službe išče

Perfektna

v nemški korespondenci, z znanjem francoskega jezika, iščem mesto za dopoldanske ure. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Samostojna 16«. 2107-2

Mesto hišnika

oskrbnika išče samski, sposoben vrtnarskih, hišnih in drugih del. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2029-2

INSERIRAJ V „JUTRU“!

V vseh strokovnih trgovinah gospod....

Upravnika

izkušenega vinogradnika in strokovnega sadjarja potrebuje za 1. marc t. l. vinogradništvo in industrijsko vrtnarstvo Nešić v Smederevu. Mesečna plača 1.200 din, stanovanje, luč in kurjava. V poštev pridejo dobri strokovni sadjarji breskvarji. 2114-1

Pekov. pomočnika in vajenca

išče pekarija M. Ljubno. 2122-1

Sobarica

pridna in pripravna, popolnoma samostojna moč, starost 30 do 35 let, vešča zraven slovenskega tudi nemškega jezika, dobi takoj mesto v večjem prvrazrednem hotelu. Ponudbe s prilogo slike in popisa dosedanjega službovanja je poslati na ogl. odd. Jutra pod šifro »Sposobna«. 2127-1

Vajenci(ke)

Učenko

zdravo, bolje dekle, takoj sprejme pod ugodnimi pogoji trgovska hiša na deželi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2059-44

Vajenca

do 15 let starega, sprejmem v trgovino z mešanim blagom Ciril Malavašič, trgovina z mešanim blagom, Vrhnika. 2113-44

Potniki

Nuova commerciale dolciaria, Triest

Via Torrebianca 27, Telephon 4467 išče prvovrstnega veletrgovca zaradi izvoza v Jugoslavijo biskvita, čokolade, marmelade in bonbonov znane italijanske firme. 2115-5

Prodam

Iz konkurzne mase

se proda po nizki ceni trgovski portal s šipami in rolojem. Poizve se v pisarni dr. A. Smoleta, Ljubljana, Dalmatinova ul. 5. 2128-6

Lepe maske

posodim. Cesta v Rožno dolino 9. Vila na levi strani ceste. 2123-6

Dobre smuči

kompletne, s palicami in vezavo za odrasle od din 150 do 180 in sanke dobite pri izdelovalcu Faifarju, Trnovska ul. 25. Prima skakalne smuči po naročilu. 2124-6

Polenovka

suha in namočena, odlične kakovosti, vedno v zalogi. Kovačič, Miklošičeva cesta štev. 34. 2118-6

Parkete, deske in bukova drva

ugodno proda Ivan Šiška, tovarna parketov, Metelkova 4., telefon št. 22-44 2449-6

Pohištvo

Krasna jedilnica

s kavčem, otomana, pisalna miza itd. za vsako ceno naprodaj. Cizel, Kotnikova II. 2105-12

Pohištvo

novo in že rabljeno, kupite ugodno pri Ivanu Mathian, Ljubljana Tyrševa 12. 19-12

Kapital

Knjižico

Hranilnice kmečkih občin v Ljubljani ca 70.000 din prodam po ugodni ceni. Prilika za plačanje dolga pri tej hranilnici. Rudolf Zore, Ljubljana Gledališka ulica 12. 2126-16

V najem

Vodno žago

v lesa bogatem kraju vzamem v najem, event. kupim Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »A. B.« 2081-17

Lokali

Trgovski lokal

v sredini mesta, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Maj 1920«. 2099-19

Posest

Posestvo 200 hektarjev

z gradom prodam v Sloveniji. Obvestila pod šifro »Posjed od 200 ha 1255« na Propagandu, Beograd, pošt. pretinac 409. 2058-20

Dopisi

»Amor 1940«

Pošta šifrirano odklonila. Dvignite pismo v ogl. odd. Jutra pod gornjo šifro. 2102-24

Stanovanje odda

Trisobno stanovanje

s kopalnico oddam 1. maja. Ogleda se vsak dan od 14.—16. ure. Poizve se: Vidmar, Rimska c. 6. 2098-21

Sobo odda

Oddam

opremljeno lepo sobo in malo sobico solidni osebi. Židovska ul. 3 II. 3111-23

Opremljeno sobo

popolnoma separirano oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2110-23

Sobe išče

Opremljeno sobo

solnčno, z uporabo kopalnice iščem v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Lepa«. 2104-23a

Opremljeno sobo

in kabinet, ozir. dve sobi, iščem Pisati na ogl. odd. Jutra pod »S 1. februarjem«. 2030-23a

Pridelki

Suhe gobe

zadnje rasti, nudite z vzorci in navedbo količine in cene tvrdki Artur Nachbar, Radeče. 1748-33

Fižol za kuho

dobite poceni pri **Sever & Komp.,** Gosposvetska cesta 5, 1657-33

Stroji

VSAKOVRSTNE

stroje za obdelavo lesa!

posebno 3 in 4 stranske skobelnike, najboljše kvalitete izvanredno kratkoročno dobavlja

Peter Angelo

d. z o. z.

Ljubljana, Pražakova 8.

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir

Ljubljana. Wolfova ulica

Informacije

Opozorilo

Opozarjam vsakogar, da g. Müller Josip, trg. zastopni pooblaščen prodajati za mene kakršnokoli blago. — Zalaznik Ivan, slaščičar, Ljubljana, Stari trg 21. 2109-31

Razno

Moderne kauče

in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

R. RADOVAN

tapetnik

Mestni trg 13

100 uspehov

na en oglas v »JUTRU«

SPORT

Mladina v Planico!

Jutri se začnejo tekme za drž. mladinsko prvenstvo s teki na 3, 6 in 10 km

Jutri se začnejo v Planici veliki mladinski smučarski prazniki, ki bodo trajali vse do nedelje. V teh treh dnevih bo SK Ilirija letos že drugič izvedla smučarske tekme za mladinska državna prvenstva, na katerih bo tudi letos startalo več sto mladih kandidatov za najvišje mladinske naslove v posameznih smučarskih disciplinah.

Te letošnje mladinske prireditve bodo potekle po vseh znamenjih sodeč še v prav posebno razveseljivih okoliščinah. Nad snežnimi razmerami se letos ni treba nikjer pritoževati, kaj šele visoko gori v gornjesavski dolini, toda tudi ne glede na to bodo ta mladinska prvenstva dala nekaj novih rekordov. Med temi moramo omeniti ogromno število lepih daril in pa dejstvo, da so se za letos prijavili udeleženci ne samo iz Gorenjske, temveč tudi iz območja mariborskega in zagrebškega podsaveza. Konkurenca bo torej še mnogo hujša in zanimivejša kakor je bila lani, čeprav brzkone ne bo mogla vplivati na najvidnejša mesta v posameznih disciplinah.

Spored je, kakor smo že pisali, razdeljen na tri dneve, in sicer tako, da bo jutri dopoldne tekmovanje v teku na raznih progah za razne kategorije, v soboto dopoldne slalom, v nedeljo pa bo višek prireditev s tekmami na obeh manjših skakalnicah, na katerih računajo z udeležbo 100 in še več skakačev.

Vozne ugodnosti

Vse udeležence planiških tekem za državno mladinsko prvenstvo opozarjamo ponovno, da je zanje dovoljena na železnici polovična vožnja. Na odhodni postaji je treba kupiti obrazec K 13 in celo vozovnico do postaje Rateče-Planica, ki velja poem s potrdilom o udeležbi za brezplačen povratek. Ugodnost polovične vožnje velja a potovanje v Planico do vključno 4. t. m., za povratek odtod pa do vključno 6. m.

Dodatek k razpisu. Kakor nas obvešča prireditelj drž. mladinskega prvenstva, SK Ilirija, je treba razpis tega tekmovanja izpopolniti še s tem, da je za klub, ki bo dosegel največje število točk, dodatno razpisan še krasen pokal direktorja »Politike« g. Vlade Ribnikarja. Točke za ta pokal se bodo štele za prvih 10 plasiranih tekmovalcev v vsaki disciplini in kategoriji (v razmerju 3:2:1 za mladino, naraščaj in juniorje).

★

Kaj bo še v petek in nedeljo?

Damska tekma v slalomu v žlebeh-izvede SmK Ljubljana.

Medklubska tekma v teku na Rakeku — izvede SK Javornik, Rakek.

Lenarčičev smuk pri Seniorjevem domu — izvede SPD Maribor.

Tekma za prvenstvo Samobora — izvede HPD »Japetić«, Samobor.

V nedeljo:

Savezno prvenstvo v vztrajnostnem teku na 30 km v Mojstrani — izvede SmK Dovje-Mojstrana.

Skakalne tekme seniorjev v Mojstrani — izvede SmK Dovje-Mojstrana.

Prvenstvo Ljubljan. podsaveza v alpski kombinaciji na Mrzlici.

Medklubska tekma v slalomu za seniorje na Črnem vrhu — izvede ASK Gorenjec.

Medklubska sankaška tekma pri sv. Ani — izvede SK Tržič.

Tekma za prvenstvo ZZSP v slalomu na Velikem Dolu pri Samoboru — izvede HPD »Japetić«, Samobor in tekma za prvenstvo Samoborskih gora. Start na Velikem Dolu, cilj v Samoboru — izvede HPD »Japetić« Samobor.

V nekaj vrstah

Zaradi termina za tekmo med BSK in Gradjanskim za pokal predsednika vlade Cvetkovića se oba kluba nikakor ne moreta sporazumeti dokončno. Včeraj so imeli tekmo že odloženo, danes pa zatrjujejo v Zagrebu, da bo srečanje vendarle že to nedeljo. Zadeva pa je dobila popolnoma drugačno sliko, ker hoče Gradjanski imeti za čiščenje snega na igrišču okoli 9000 din odškodnine, ki je pa seveda Beograjčani niso voljni plačati. Kako se bodo končala ta pogajanja še ni znano, vsekakor pa je ta nedelja zadnji prikladni termin za BSK.

»Vreme« poroča iz Dubrovnika, da se je našemu plavalnemu rekorderju Branku Žižku v torek primerila precej huda motociklistična nezgoda in je le po srečnem naključju ušel sigurni smrti. Žižek je začel voziti motor in se je na eni poskusnih voženj blizu Pil zaletel v težak tovorni avtomobil ter odletel v jarek. Motor se je popolnoma razbil, Žižek pa je na srečo ostal le laže poškodovan. Kakor piše list, se je Žižek vozil brez dovoljenja in ga bo zdaj poklicala predse še policija.

Število finskih sportnikov, ki so morali žrtvovati življenje za domovino, je stalno večje. Zadnja poročila imenujejo med drugimi tudi imena znanih finskih sportnikov Salminena, najboljšega skakalca v višino, Koskinena, odličnega skakalca v daljino, nogometaša Larvo ter še imena nekaterih sportnih delavcev. Žrtev ruskih krogel je postal tudi znani finski kajakaš Johanson, ki se je junaško večkrat prebil skozi ruske linije, pri enem takih podvigov pa ga je ujela svinčena smrt.

V petek zvečer bo v Zagrebu medmestno srečanje v rokoborbi med reprezentacama Zagreba in Maribora. Ker sta obe moštvi precej izenačeni, bo to zelo zanimiva borba.

Skakalna tekma v Liscah pri Celju

Za smuško skakalno tekmo za prvenstvo MZSP in prvenstvo Celja, ki bo na Svečnico 2. februarja na skakalnici v Liscah pri Celju, vlada med tekmovalci in med občinstvom živahno zanimanje. Skakalnica je v odličnem stanju. Pri treningu so bili na njej doseženi skoki nad 30 m. Kakor kažejo dosedanje prijave, bo borba za prva mesta zelo zanimiva in napeta. Tekma se bo začela točno ob 14.30. Razglasitev rezultatov bo po tekmi v dvorani restavracije Petriček v Liscah.

Razpis

skakalnih tekem za prvenstvo Maribora v Betnavi pri Mariboru

Mariborska zimskosportna podzveza razpisuje skakalne tekme za prvenstvo Maribora v Betnavi pri Mariboru. Tekmovanje bo v nedeljo 4. t. m. s pričetkom ob 14. na podzvezni skakalnici v Betnavi. Skakalnica dovoljuje skoke do 40 m. Pravico tekmovanja imajo vsi verificirani tekmovalci JZSS. Prijave je poslati najkasneje do 3. t. m. opoldne na naslov Marib. zimskosportne podzveze, Maribor, Prešernova ul. 30a. Zdravniški pregled in žrebanje številk bo 4. t. m. ob 10. v Aljaževi sobi hotela »Orel«. Pokrovitelj tekme je marib. župan dr. Juvan. Predsedstvo in vodstvo tekem: L. Zorzut preds., V. Purkeljc tehn. vodja, Voglar, Vetrih, Golubović in Aljančič sodniki. Vodja zaleta inž. Lah, napovedovalec R. Pollak, vodja doskoka V. Forstnerič, merilci skokov Čerin, Divjak, Pollak, O., Simčič. Vodja izteka J. Jenko, zdravn. služba prim. dr. S. Lutman.

Motoskijöring na Bledu odložen

Športna komisija MK Ilirije sporoča, da je motoskijöring, ki je bil napovedan za jutri, zaradi nepredvidenih tehničnih ovir odložen in bo izveden pozneje.

Izrecno želi poudariti, da motoskijöring ni odpovedan, temveč le odložen za poznejši termin.

Smučarske tekme na Kopaoniku. »Glavne smuške prireditve v Srbiji bodo v začetku februarja, in sicer na Kopaoniku, ki je znan zaradi svoje obsežnosti in lepote smuških terišč. Opozarjamo, da je ministrstvo za promet odobrilo za obisk teh prireditev polovično vožnjo, ki velja za potovanje do Raške, Rudnice in Jošaničke banje do vklj. 6. februarja, za povratek pa do vklj. 8. februarja.«

SK Ilirija. Tekmovalni tečaj za alpsko kombinacijo bo pod vodstvom g. Žvana od 8. do 18. t. m. v Planici. Za tečaj se je treba prijaviti do 7. t. m. zvečer v domu SK Ilirije.

JASO sklicuje sestanek vseh tekmovalcev (tovarišic in tovarišev) v ponedeljek 5. t. m. ob 18. v avli univerze. Vabljeni so tudi oni, ki bi radi pomagali pri organizaciji tekem za državno prvenstvo. — Na istem sestanku naj se prijavijo tudi vsi tovariši, ki bi se želeli udeležiti tečaja za tek v Ljubljani. — Konec februarja bomo priredili tečaj združen z izletom v planine. Kraj in čas bomo objavili pozneje. Tečaj bi trajal teden dni, število udeležencev bi bilo omejeno, stroški pa bi znašali okoli 180 din. Prosimo vse, ki zanj zanimajo, naj se takoj prijavijo pri vratarju g. Glinšku.

SK Ilirija (Sabljaška sekcija). Danes običajnega treninga ne bo, ker je telovadnica zasedena. Prihodnji redni trening bo v torek 6. t. m. Vsi in točno!

STK Moste vabi vse svoje člane in prijatelje na družabni večer, ki bo na Svečnico ob 18. v gostilni gosp. Bajca.

SK Ljubljana. Zaradi praznika bo seja delovnega odbora drevi ob 19.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

SOKOL

Gorenjska sokolska mladina bo tekmovala

Kranj, 30. januarja

V nedeljo bodo v Stražišču župne smučarske tekme za naraščaj in deco. Iz vseh gorenjskih sokolskih edinic bo prihitela sokolska mladina v Kranj. Te tekme nimajo namena postavljati rekordov, pač pa je njihov cilj: zdrav in smiseln razvoj telesnih in duševnih sil. Taka tekmovanja najboljše vzgoje mladino v vztrajnosti in ji dajo smisel za skupnost in tovarištvo.

Nedeljske tekme bodo v območju Šmarjetne gore in stražiške strani. Proge bodo lahke in dostopne tudi začetnikom. Zbor vseh tekmovalcev bo ob pol 8. zjutraj v Sokolskem domu v Stražišču. Naraščaj in deca se bosta lahko udeležila maše v Stražišču ob 8. uri, zato bo pričetek tekem preložen na *10. uro*. Tekmovalni red obsega za moški naraščaj v višjem oddelku izmenski tek 3 x 3 km. Moški naraščaj — nižji oddelek in ženski naraščaj — višji oddelek tekmujeta v sestavljeni tekmi (smuk, tek in tek) na 1 km. Moška deca — višji oddelek in ženski naraščaj — nižji oddelek tekmujeta v sestavljeni tekmi na 600 m. Moška deca do 12. leta pa bo preizkusila moči v smuku 300—400 m.

Vsa društvena načelništva naj vrnejo izpolnjene prijave do 1. februarja načelništvu župe Kranj. Prehrano bo poskrbelo Sokolsko društvo Stražišče pri svojih bratih gostilničarjih za minimalno ceno 5 din. Sodniški zbor je bil objavljen v zadnji okrožnici župnega načelništva in naj zato vsa društva imenovane obveste.

Ker ni treba prenočišč in se lahko vsa mladina vrne še z popoldanskimi vlaki, bodo stroški malenkostni za prehrano je treba poslati prijave do sobote Sokolskemu društvu Stražišče. Tekme bodo končane okrog 12. ure, nadaljevale pa se bodo ob 14. uri na *sokolski skakalnici* na Gorenji Savi (pod Šmarjetno goro). Sokolsko društvo Kranj je skakalnico preuredilo, da dopušča skoke do 30 m. Naraščajniki, ki bodo tekmovali v skokih morajo biti že ob pol 14. na mestu. Gledalci bodo lahko prišli na svoj račun, saj je med mladimi sokolskimi vrstami veliko število odličnih skakalcev.

★

Sokol Sv. Pavel pri Preboldu. Naše društvo je imelo v soboto 20. t. m. občni zbor, ki je potekel v najlepši harmoniji. Novo upravo vodijo skoraj sami prejšnji člani ter je bila izvoljena soglasno in ob burnem pozdravljanju vsega članstva. Nova uprava si je zastavila za novo poslovno leto spored, katerega osrednja točka je odkritje spominske plošče blagopokojnemu Viteškemu kralju. Odkrili jo bomo ob proslavi letošnjega prvega decembra in v okviru Petrove petletke. Pa tudi kino-odsek deluje z vso vnemo in po oblastnem komisijskem ogledu se bo tudi pri nas oglasil zvočni film.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 1. februarja: Na prisojni strani. Red četrtek.

Petek, 2. ob 15.: Petrčkove poslednje sanje. Mladinska predstava. Znižane cene. Ob 20.: Profesor Klepec. Izven. Znižane cene.

Sobota, 3.: Neopravičena ura. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 4. ob 15.: Princeska in pastirček. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Na prisojni strani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 5.: zaprto.

OPERA

Četrtek, 1. februarja: Lumpacij vagabund. Opereta. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 2. ob pol 11.: Pri treh mladenkah. Gostovanje Dječjega carstva iz Zagreba. Izven. Ob 15.: Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Frasquita. Gostovanje gospe Zlate Gjungjenac. Izven.

Sobota, 3.: Lumpacius vagabundus. Izven.

Nedelja, 4. ob 15.: Ero z onega sveta. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20.: Lumpacius vagabundus. Izven.

Ponedeljek, 5.: zaprto.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15

Petek, 2. februarja: Uje. (Združenje jugoslov. emancipiranih žen).

Sobota, 3.: Uježi. (Združenje emancipiranih žen).

Nedelja, 4. ob 15.15.: Uježi. (Združenje jugoslov. emancipiranih žen). Popoldanska predstava.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 1. februarja: Neopravičena ura. Znižane cene.

Petek, 2. ob 15.: Vse za šalo. Znižane cene. Zadnjič. Ob 20.: Via mala. Znižane cene.

Sobota, 3.: Othello.

Nedelja, 4. ob 15.: Prodana nevesta. Znižane cene. Zadnjič. Ob 20.: Konto X. Znižane cene.

†

Umrla nam je naša nadvse ljubljena soproga, mati, sestra, teta in svakinja, gospa

IVANKA ŠKOF

roj. Kimovec

dne 30. t. m., po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere.

Pogreb bo v četrtek, dne 1. februarja 1940, ob 4. uri popoldne izpred mrliške veže Zavetišča Sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 31. januarja 1940.

ŽALUJOČI OSTALI

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER POTUJETA

61/62

Res so kmalu dohiteli Arabca. Misleč, da je že v varni razdalji od kraja svoje tatvine je veselo jezdil okrog ter si požvižgaval in oprezoval, kje bi našel novo žrtev. Mislite si njegovo grozo, ko se je z bližnjega griča mahoma grmé usula vrsta strašnih, rogatih debelokožcev in se ustavila tik pred njim! Rjavi obraz mu je pobledel, da je bil v trenutku rumen kakor slama, in vkljub silni vročini ga je oblil po hrbtu mraz...

PREMOG

KOKS — DRVA

nudi

I. Pogačnik

BOHORIČEVA 5

Telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-6

Pralnica — Svetlobkalnica

†

V globoki žalosti javljamo tužno vest, da je danes previdena s tolažili sv. vere preminula vdano naša dobra mati, babica, prababica, svakinja, tašča in teta, gospa

IVANA REBEK roj. Ahčin

vdova po višjem davčnem inšpektorju

v 88. letu starosti.

Nepozabno pokojnico bomo položili na oder v mrtvaški veži Jožefišča na Poljanski cesti št. 16, odkoder bo v petek, dne 2. februarja 1940 ob 14. uri žalni sprevod na pokopališče pri Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v stolni cerkvi v soboto, dne 3. februarja 1940 ob 7. uri zjutraj.

Prosimo tihega sožalja in tolmačimo hkrati poslednjo željo pokojnice po kateri odklanjamo cvetje.

V Ljubljani, New Yorku, Malwaukee, Parizu, dne 31. januarja 1940.

Žalujoče rodbine:

Rebek, Krim-Shambal, Muray, Delteil in Ahčin

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

u— **»Pomladansko veselje«** bo letos že na pustno soboto dne 3. februarja na Taboru s pričetkom ob 21. uri. Vse se že pripravlja na ta večer, ko bodo taborski prostori razveseljeni v najlepšem cvetju. To bo najboljša prilika ob majhni vstopnini pozabiti na mraz in zimo. (—)

u— **Če se še niste odločili,** kam boste šli praznovat letošnjo pustno soboto, potem se odločite že sedaj za Tabor, kjer ste se dosedaj še vsako leto prav izvrstno zabavali in vsakokrat uživali drugačno okrasje, torej vedno novo. (—)

u— **V Šentjakobskem gledališču bodo** trinajstič ponovili zabavno in duhovito Nušičevo veseloigro »Uježa«. Predstave bodo na sveenico, v soboto ob 20.15 ter v nedeljo ob 15.15. Ker so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane in je prišlo mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že v naprej. Na popoldansko nedeljsko predstavo opozarjamo zlasti okoliško občinstvo. Vstopnice rezervirate lahko tudi pismeno na naslov: Šentjakobsko gledališče, Mestni dom.

u— **Največji tehnikolor film »In nastalo** je novo carstvo« se od danes dalje vrti v kinu Matici. Zopet si je svetovna filmska družba Warner Bros. izbrala za to monumentalno delo prvega ameriškega režiserja Mihaela Kerteza, stvaritelja filma »Robin Hood« in pa ljubljenca vse filmskega občinstva znanega junaka Errola Flynna. Film »In nastalo je novo carstvo« je v letošnji seziji največji in najlepši barvani film, ki je stal celo premoženje, v našem denarju 125 milijonov dinarjev. To je največja vsota, ki jo je zadnje čase zahteval kateri film. Ni čuda: dela za ta film so trajala nad leto dni. Za film so preizkusili vse dosedanje izume na področju barvanega filma ter so se odločili za najdražji, toda najdovršenejši sistem. V Ameriki se je premiera filma »In nastalo je novo carstvo« predvajala v največjem razburjenju in doživetju. V mesto je lepega jutra privozil iz Hollywooda poseben vlak, s katerim se je pripeljalo nič manj in nič več ko 200 filmskih zvezd in zvezdnikov. Hkrati je nad mesto prigrmelo 50 velikih letal, ki so ves dan krožila nad mestom, ga zavijala v besen hrušč in trušč, ter opozarjala občinstvo na premiero največjega tehnikolor-filma. Naš znani in splošno priljubljeni junak Errol Flynn se nam ponovno predstavi v svoji neprekosljivi vlogi velikega borca za pravico zaščitnika ubogih in legendarnega junaka naših sanj. Kakor je pred letom dni v kinu Matici vžigal in navduševal film »Robin Hood«, prav tako bo tudi film »In nastalo je novo carstvo« ugajal in zabaval najširšo množico občinstva. Opozarjamo torej na današnjo premiero tega filma v kinu Matici! (—)

u— **Češka opereta »Veseli bohemi« v kinu Unionu.** V tej filmski operети so nam Čehi predstavili eno svojih najboljših operetnih pevk Jarmilo Kširovo. Ta izvrstna subreta, ki je z velikim uspehom gostovala po vseh večjih evropskih operetnih odrih, ima izredno simpatičen glas, lepo postavo, odlično igro, skratka vse to, kar zahteva oder ali film od dobrega igralca! Jarmila Kširova si je še na vsakem odru pridobila naklonjenost občinstva in si jo bo tudi v filmu **»Veseli bohemi«.** Češki naziv filma je »Vesela bida« (Veselo siromaštvo) ter je prav zabavna glasbena veseloigra, ki nudi gledalcem mnogo prijetnega razvedrila. Ne samo v Pragi in na Češkem, temveč tudi v inozemstvu je imel film prav velik uspeh. Poleg Kširove igra v filmu Hana Vitova, ki jo že poznamo iz nekaterih dobrih češkin filmov (Župnikov križev pot) in simpatični A. Novotny, znan iz »Vražjih študentov«. Čehi so v to filmsko opereto vložili mnogo poštenega truda, odlično igro in režijo, mnogo razkošja, lepo glasbo, zato je tudi uspeh operete popoln ter je film vsepovsod ugajal. Za pustni čas bodo tedaj obiskovalci kina Uniona, našli pri »Veselih bohemih« dovolj prilike za smeh, zabavo in razvedrilo. (—)

BLED. Zvočni kino bo predvajal danes in jutri pevsko in plesno velefilmsko revijo z Edyjem Nelsonom »Rosalie« in običajne predigre. (—)

Gospodarstvo

Pred novimi trgovinskimi pogajanji z Nemčijo in Italijo

Iz Beograda poročajo, da se bo sredi februarja **sestal jugoslovensko-nemški stalni gospodarski odbor** k novemu zasedanju. Kakor je znano, se ta odbor sestaja vsako leto dvakrat, in to spomladi in jeseni, da razpravlja o vseh tekočih vprašanjih medsebojnega trgovinskega in plačilnega prometa in da določi tudi kontingente. Zadnje zasedanje odbora je bilo sredi lanskega oktobra v Beogradu. Letošnji pomladni sestanek se bo vršil torej prej nego običajno, in sicer predvsem zaradi tega, **ker bo s 1. aprilom vključen češko-moravski protektorat v nemško carinsko območje,** kar bo imelo za posledico, da od tega dne Češko-Moravska ne bo imela več posebnih kontingentov, niti posebnega klirinškega računa. Pred vključitvijo Češko-Moravske v nemško carinsko področje bo treba torej urediti vse formalnosti, tako da bo lahko izvršen prehod na novi režim brez zastoja v medsebojnem blagovnem prometu. Vprašanja, ki so v zvezi z vključitvijo protektorata v nemško carinsko področje, bodo glavni predmet pogajanj na novem zasedanju stalnega gospodarskega odbora. Ostale točke dnevnega reda uradno še niso znane, verjetno pa je, da se bo na zasedanju razpravljalo tudi o cenah naših izvoznih predmetov v Nemčijo in o klirinškem plačilnem prometu.

Poročali smo že, da se bo 10. februarja sestal tudi **jugoslovensko-nemški lesni odbor** in da bo sestanek najbrže na Dunaju. Po najnovejših informacijah iz Beograda, pa bo tudi sestanek lesnega odbora v Jugoslaviji, in sicer **v Zagrebu ali pa v Ljubljani.** Naloga tega odbora bo, določiti nove cene za naš izvoz lesa. Odbor pa bo razpravljal tudi o prevozu, tako o prevozu po vodni poti, to je po Savi in Dunavu, kakor tudi o prevozu po železnicah in o zavarovanju potrebnega števila vagonov ter vlačilcev.

Pred dnevi je prispela v Beograd posebna nemška delegacija, ki ji načeljuje svetnik nemškega zunanjega ministrstva dr. Schiffner. Gre za nadaljevanje decembrskih pogajanj o vprašanju ureditve naših **predvojnih dolgov v Nemčiji.** Pri pogajanjih v decembru niso bila rešena vsa vprašanja, ki se nanašajo na naše predvojne dolgove v Nemčiji in je bil določen predvsem način plačila, odnosno je bila ugotovljena višina dolga. Nemška vlada je medtem pozvala vse lastnike predvojnih obveznic, da te obveznice prijavijo. Kakor zatrjujejo v Beogradu, se bo pri novih pogajanjih razpravljalo o predvojnih posojilih nekaterih vicinalnih železnic, nadalje o obrestni meri in načinu odplačevanja odnosno o zamenjavi starih obveznic za nove. Pri pogajanjih sodeluje tudi Narodna banka, ker gre tudi za vprašanje transfera anuitet. V smislu decembrskega sporazuma bo naša država dogovorjene anuitete polagala na poseben račun nemške države pri Narodni banki. Predvideno je, da se bo transfer teh zneskov izvršil z izvozom naših proizvodov, odnosno se bodo nemška dobroimetja na tem računu porabila za poravnavo nemških obveznosti iz blagovnega prometa.

Pred sestankom jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora

Po beograjskih informacijah bo v kratkem prišlo tudi do sestanka jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora, ki bo prav tako sklican v mescu februarju in se bo vršil najbrže v Rimu. To bo izreden sestanek, na katerem se bo odbor pečal **s tehnično revizijo predvidenih kontingentov za izvoz našega blaga v Italijo in o kontingentiranju italijanskega blaga za uvoz v našo državo.** Sedanji kontingenti za izvoz našega blaga v Italijo so bili določeni v avgustu lanskega leta in so bili v oktobru še dopolnjeni. Ti kontingenti so predvideni samo po vrednosti. Glede na izredne razmere, ki so zaradi vojne nastale na svetovnem trgu, so cene mnogim izvoznim predmetom narasle. Da pa se vzdrži ravnotežje v medsebojni trgovini, bo odbor razpravljal o tem, **da se kontingenti določijo po količini in ne po vrednosti.** Predlog gre za tem, da se pretvoritev kontingentov izvrši na ta način, da se vzamejo za osnovo cene, ki so veljale lani v avgustu, in se na podlagi teh cen določijo kontingenti po količini. Isti princip bo postavljen tudi glede pretvoritev kontingentov za uvoz italijanskega blaga v našo državo. To je važno zlasti za naš uvoz bombažne preje, ki se je podražila za preko 60%. Ker pa so kontingenti določeni po vrednosti, bi se celoten uvoz občutno zmanjšal, če se ne določi nov kontingent po količini.

Končno poročajo iz Beograda, da bo še pred sestankom jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora odpotovala v Italijo **posebna delegacija zaradi pogajanj o tehničnih vprašanjih dobave nekaterih surovin,** predvsem bombažne preje. Ta delegacija se bo pogajala tudi o uvozu drugih surovin in polizdelkov, ki nam jih lahko dobavi Italija. Delegacija potuje najprej v Milan, odtod pa v Rim. Vodi jo predstavnik oddelka za zunanjo trgovino v trgovinskem ministrstvu, v delegaciji so tudi predstavniki naše industrije, zlasti tekstilne.

Povišanje minimalnih mezd v dravski banovini

V »Službenem listu dravske banovine« od 31. januarja t. l. je objavljena odredba bana dravske banovine, s katero se spreminja odredba o minimalnih mezdah v dravski banovini z dne 31. julija 1937.

Ko je leta 1937. na podlagi ministrske uredbe o določanju minimalnih mezd ban s posebno odredbo predpisal minimalne mezde za ozemlje dravske banovine, so bile s to banovo naredbo posamezne stroke razdeljene v tri skupine a, b in c. Za vsako skupino so bile določene minimalne mezde. Z novo odredbo bana se spreminja predvsem lestvica minimalnih mezd.

Po novi odredbi, ki bo stopila v veljavo 60 dni po dnevu objave v »Službenem listu«, to je s 1. aprilom, znaša odslej minimalna mezda v skupini »a« (rudarstvo, cementarne, topilnice, livarne in valjarne železa in drugih kovin, izdelovanje armatur, aparatov in strojev, kemičnih izdelkov, barv, firneža, destiliranje lesa, svečarne, plinarne, električne centrale, pivovarne, izdelovanje špirita in kvasa, tiskarne, dimnikarji itd.) **za delavce v industriji, ne glede na kraj ter v trgovini in obrti v krajih, ki imajo preko 5000 prebivalcev, 3 din na uro (doslej 3 din) v trgovini in obrti v krajih, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, 3 din (doslej 2.75 din) in za mladostne delavce izpod 18 let 3 din (doslej 2.50).**

Po novi odredbi znaša nadalje minimalna mezda v skupini «b» (klesarstvo, izdelovanje cementnih izdelkov, mlinskih kamnov, steklarne, obdelovanje stekla, obdelovanje litega, železnega in kovinskega blaga, kovačnice orodja, srpov in kos, pilarne, izdelovanje vijakov, žebljev, verig, kovači, kolarji, kotlarji, ključavničarstvo, instalaterji kurjav, sanitetnih naprav, vodovoda, plina in električnih napeljav, predelovanje pločevine, pocinkanje in emajliranje pločevine, izdelovanje elektrotehničnih instalacijskih predmetov, akumulatorjev, galvanoplastika, puškarji, mehaniki, strugarji, fini mehaniki, izdelovanje glasbil, izdelovanje prevoznih sredstev, izdelovanje farmacevtskih, kozmetičnih in podobnih izdelkov, medičarji, predilnice, tkalnice, barvarne, izdelovanje papirja in lepenke, kartonaže, knjigoveznice, izdelovanje usnja, čevljev, jermenarskih in usnjenih galanterijskih predmetov, tapetniki tesarji, izdelovanje pohištva, mizarji, izdelovanje ščetk, košar in glavnikov, pekarne, slaščičarne, izdelovanje surogatov za kavo, praženje kave, izdelovanje konzerv, predelovanje mesa, klavnice, mesarji, predelovanje mleka, izdelov. likerjev, sodavice in octa, zdravilišča, krznarji, kemično čiščenje, pralnice, gradnja cest in železnic, tlakovanje, gradnja nad zemljo, gradbeno tesarstvo, studenčarstvo, krovstvo, slikarstvo, polaganje podov in zidnih oblog, brivci, frizerji, trgovine, denarni zavodi, trgovinske pisarne, kinematografi itd.) **za delavce v industriji, ne glede na kraj, ter v trgovini in obrti v krajih, ki imajo preko 5000 prebivalcev, 3 din na uro (doslej 2.75), v trgovini in obrti v krajih, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, 3 din (doslej 2.50) in za mladostne delavce v starosti pod 18 let 2.75 din (doslej 2.25).**

V skupini »c« (vrtnarstvo, opekarne, vrvarne, izdelovanje pletenin na tvorniški način, izdelovanje čipk in vezenin, gozdna dela, žage, rezanje in cepljenje drv, sodarji, izdelovanje parketov, lesenih rolojev, palic, lesenih klincev in predmetov iz plutovine, mlini, izdelovanje testenin, biskvita, čokolade in kanditov, izdelovanje marmelade, izdelovanje perila, kravat, obleke, klobukov in slamnikov, modistke, izdelovanje rokavic itd.) **pa znaša odslej minimalna mezda za delavce v industriji, ne glede na kraj, ter v trgovini in obrti v krajih, ki imajo nad 5000 prebivalcev, 3 din (doslej 2.50 din), v trgovini in obrti v krajih, ki imajo manj kakor 5000 prebivalcev, 2.75 din (doslej 2.25) in za mladostne delavce v starosti izpod 18 let 2.50 din (doslej 2 din).**

Končno se zvišajo najnižje minimalne mezde, ki so bile posebej določene za izdelovanje pletenin na netovarniški način, za izdelovanje kopit in podpetnikov, za struženje lesa in izdelovanje drobnih in galanterijskih lesenih predmetov, za izdelovanje upognjenega pohištva, vrtnih stolov ter za izdelovanje in popravljanje dežnikov, in sicer **za delavce od 2 na 2.50 din in za mladostne delavce izpod 18 let od 1.80 na 2.25 din na uro.**

Minimalne plače za trgovsko in višje pomožno osebje

Na osnovi čl. 2. (odstavka 1. in 2.) ministrske uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu od 13. febr. 1937 je ban dravske banovine izdal odredbo, s katero se določijo **minimalne mezde za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje na ozemlju dravske banovine.** Ta odredba je objavljena v »Službenem listu« od 31. januarja in stopi v veljavo **z istim dnem.**

Določbe te odredbe veljajo za vsa **industrijska, obrtna, trgovinska, prometna, rudarska, gozdna, bančna, zavarovalna in podobna podjetja, kakor tudi za gradbene in elektrotehnične obrate;** ne veljajo pa za pomožno osebje državnih in samoupravnih podjetij, ki mu je službeno razmerje urejeno s statutom. S to odredbo določene minimalne mezde veljajo za pomožno osebje, ki opravlja pretežno trgovske ali višje netrgovske ali pisarniške posle, in mu je ta zaposlitev glavni poklic. Izvzeti pa so vajenci, volonterji, praktikanti, pomožno osebje izpod 18 let in pomožno osebje, ki se mu samo izjemno poveri opravljanje trgovskih, višjih netrgovskih ali pisarniških poslov, in ki opravljajo pretežno podrejene posle. Za volonterja se smatra oseba, ki je zaposlena pretežno zaradi izučitve, za praktikanta pa oseba, ki je zaposlena v času prvih 3 mesecev zaradi strokovne izpopolnitve in priprave za nadaljnje službovanje pri dotičnem delodajalcu. Pomožno osebje, za katerega ne veljajo določbe te odredbe, mora dobivati minimalno mezdo, kakor je določena za nekvalificirane delavce ustrezajoče stroke.

Minimalna mesečna plača 900 odn. 1000 din

Minimalna mesečna plača za trgovske pomočnike znaša 900 din, za ostalo pomožno osebje pa 1000 din. Če opravlja pomožno osebje službo preko zakonitega delovnega časa, se minimalna mezda zviša sorazmerno s številom opravljenih nadur in za 50 odstotni pribitek za nadure. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane z 240 din mesečno in vrednost stanovanja s 60 din mesečno.

Prizad naj postane uvozna centrala za surovine

Iz Beograda poročajo, da bodo v kratkem poverjene Prizadu nove naloge, med katerimi je omeniti zlasti tudi uvoz važnih surovin. Na seji koordinacijskega odbora je bilo te dni sklenjeno, da se poveri Prizadu uvoz določene količine **riža iz Italije, kakor tudi uvoz kositra,** in sicer z namenom, da se izvrši pravična razdelitev uvoza med domače interesente.

Doslej se Prizad ni bavil z uvoznimi posli. Ustanovljen je bil zaradi intervencije na žitnem trgu, pozneje pa so Prizadu poverili še nakup suhih češpelj in opija, ter izvoz suhih češpelj in opija, sodelovanje pri izvozu svežega sadja v zvezi s preferenčnimi kontingenti in končno posredovanje pri nakupu oljnatega semenja in bombaža. Sedaj naj postane Prizad državna gospodarska centrala, preko katere naj se izvrši tudi centraliziran uvoz važnih uvoznih predmetov. Prizad naj torej postane neke vrste centrala za oskrbo našega gospodarstva s surovinami.

Gospodarske vesti

= **Preseljevanje industrije v Beograd.** Iz Beograda poročajo, da je bila tam ustanovljena delniška družba za predelavo živinske dlake z glavnico 1 milijon din. Pri tem gre za pretvoritev že obstoječe družbe z omejeno zavezo za predelavo živinske dlake v Stražišču pri Kranju. Ta družba je imela doslej 400.000 din glavnice, sedaj pa se pretvori v delniško družbo s sedežem v Beogradu in se bo obenem glavnica povečala na 1 milijon din. Družba se bavi predvsem s predelovanjem žime.

= **Vizum za obiskovalce lipskega pomladnega velesejma 1940.** Za potovanje v Nemčijo bo letos potreben vizum, ki ga bodo obiskovalci lipskega velesejma dobili brezplačno. Pogoj pa je, da zastopnik lipskega velesejmskega urada stavi predlog s fotografijami za izdajo vizuma za obisk lipskega velesejma 1940 od 3 do 8 marca. Glede na pričakovano veliko število predlogov je zajamčena pravočasna izdaja vizuma za obisk velesejma le tedaj, če se interesent najkasneje do 13. februarja 1940 javi inozemskemu zastopstvu lipskega velesejmskega urada. Pri poznejših prijavah je računati z zakasnitvijo in morda tudi s posebnimi stroški. Zato naproša lipski velesejmski urad obiskovalce, da v lastnem interesu po možnosti pravočasno stopijo v stik z zastopnikom lipskega velesejmskega urada, ki je pristojen za njihov okoliš.

Borze

31. januarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 32, v Beogradu pa je bil promet po nižjem tečaju 40.50. Bolgarski klirinški čeki so bili v Beogradu zaključeni po 95. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri mlačnejši tendenci trgovala po 420 — 421 (v Beogradu je bil zabeležen tečaj 422.50 — 423.50). Promet je bil še v 8% Blairovem posojilu po 96 in v delnicah Trboveljske po 245 — 247.50.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 176.40 — 179.60, Pariz 99.70 — 102, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 751 — 763. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 217.90 — 221.10, Pariz 123.21 — 125.51, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55—2938.55, Bruselj 927.51 — 939.51.

Curih. Beograd 10, Pariz 10.0850, London 17.80, New York 446, Bruselj 75.70, Milan 22.51, Amsterdam 236.75, Berlin 178.75, Stockholm 106.1750, Oslo 101.35, Köbenhavn 86.10, Sofija 5.30, Budimpešta 87, Atene 3.30, Bukarešta 3.30.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 420 — 422.50 (420 — 421), 4% agrarne 50 — 53.50, 4% severne agrarne 50—52.50, 6% begluške 73.50 — 75.50, 6% dalm. agrarne 68 — 69, 6% šumske 66 — 68.50, 7% invest. 98.50 den., 7% Blair 87.50 den., 8% Blair 96 — 97 (96); delnice: PAB 190 den., Trboveljska 245 — 250 (245 — 247.50), Gutman 50 — 60, Šečerana Osijek 140 den., Osiječka ljevaonica 160 bl.

Beograd. Vojna škoda 422.50 — 423.50, 4% severne agrarne 50 den., 6% begluške 76.50 — 77, 6% dalm. agrarne 70.50 den., 6% šumske 67.75 — 69, 7% invest. 98.50 den., 7% Seligman 101 den., 7% Blair 88 den., 8% Blair 95.25 den., Narodna banka 7400 den. (7450), PAB 194 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago,** 31. januarja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 97, za julij 94.50, za sept. 94; **koruza:** za maj 56.375, za julij 56.25, za sept. 56.75.

+ **Winnipeg,** 31. januarja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 84.625, za julij 85.50, za okt. 86.50.

+ **Novosadska blagovna borza** (31. t. m.) Tendenca stalna. — **Pšenica:** baška okol. Novi Sad 196—198; gor b. 197—199; srem. 195—197; slavonska 195—197; ladja Tisa 200 — 202. **Rž:** baška 155 — 157.50. **Oves:** baški, sremski in slavonski 150 do 152. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 167.50 — 172.50. **Koruza:** baška nova 221 do 122; nova pariteta Indijia 120 — 121. **Moka:** baška in banatska »Og« in »Ogg« 300—310; »2« 280 do 290; »5« 260—270, »6« 250—260; »7« 210—220; »8« 135 do 140. **Fižol:** baški sremski beli brez vreč: 390—400. **Otrobi:** baški in sremski 123 do 125; ban. 120—121.

RADIO

Četrtek 1. januarja

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Veseli godci (plošče) — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.2: Mandoline in balalajke (plošče) — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 19. Napovedi, poročila — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pisan večer za »debeli četrtek«. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plesna muzika.

Beograd 18.30: Orkester. — 19.40: Havajski kvartet. — 20. Ura humorja — 21: Narodne pesmi. — 21.15: Operne arije. — **Zagreb** 17.15: Koncert orkestra. — 20. Pevski in orkestralni koncert. — 22.20: Plesna muzika — **Praga:** 19.25: Lahka glasba. — 21: Orkestralni in zborovski koncert. — 22.20: Lahka glasba. — 23: Češka glasba. — **Sofija** 18.45: Mali orkester. — 20: Instrumentalni koncert. — 20.30: Petje. — 21.30: Lahka glasba. — **22:** Plesna glasba — **Dunaj** 16: Velik orkester. — **19.15:** Petje. — 20.15: Lahka godba. — **22:** Nočni koncert.

Poročila II. izdaje

Zanimanje za Balkan

Politična stremljenja Italije, Nemčije in Turčije

Pariz, 31. jan. z. »Temps« se v daljšem članku bavi s položajem na Balkanu in naglaša, **da se je Italija znašla v tem delu Evrope med Nemčijo in Turčijo. Tako politika Nemčije, kakor tudi politika Turčije ni docela v skladu z italijanskimi interesi in cilji** ter se v Rimu zavedajo, **da bi se** mogel v gotovih okoliščinah **vpliv Italije** v tem delu Evrope oslabiti. V tem pogledu je dokaj značilno inspekcijsko potovanje maršala Balba na Dodekaneških otokih. **Nemčija si očitno prizadeva, da bi pridobila Italijo zopet popolnoma na svojo stran.** Pri tem operira zlasti z nevarnostjo boljševiškega prodiranja na Balkan, napram kateremu Italija ne more ostati ravnodušna. **Turčija si zopet nasprotno prizadeva, da bi Balkan kar najbolj ohranil svojo neodvisnost in se ne bi udinjal niti enemu niti drugemu taboru, pa tudi ne interesom Italije. Balkan si mora po turškem mnenju ohraniti svobodne roke in stremeti za tem, da z vsemi velesilami ohrani dobre odnošaje.**

Naš zunanji minister o pomenu konference

Carigrad, 31. jan. p. Današnji »Tan« je objavil naslednjo izjavo, ki jo je dal ujegovemu beograjskemu poročevalcu jugoslovenski zunanji minister dr. Cincar Marković:

Veseli me, da se bom mogel te dni sestati s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom, ki je velik državnik pa tudi z zastopniki ostalih članic Balkanske zveze. Prepričan sem, da bo na beograjskem sestanku prišlo do izraza ponovno globoko prijateljstvo ter sloga, ki vlada med članicami Balkanske zveze. **Njihove skupne naloge so, da se z vsemi napori zavzamejo za ohranitev miru na Balkanu ter obcih balkanskih interesov.** Prepričan sem, da se bodo dosedanji prisrčni odnošaji s Turčijo, pa tudi z drugimi državami na Balkanu ob tej priliki ojačili, tako da bo zajamčen njihov nadaljnji razvoj.

»Evolucija Balkana«

Berlin, 31. jan. p. V zvezi z bližnjim zasedanjem stalnega sveta Balkanske zveze je današnji »Völkischer Beobachter« objavil uvodnik, ki je bil očitno inspiriran z najvišjega mesta. Uvodnik ima naslov »Evolucija Balkana« ter podaja razvoj odnošajev med posameznimi balkanskimi državami v poslednjih letih. Posebno pozornost vzbuja dejstvo, da se v uvodniku na več krajih navaja **Jugoslavija kot prva balkanska država, ki je pravočasno spredela, kako se bo razvijal mednarodni položaj, ter je ukrenila vse, kar je bilo treba, tako da lahko služi ostalim balkanskim državam za vzor.**

Balkanski sporazum je ostal ves čas zvest svojim osnovnim načelom in je izločil iz svojega okvira vse momente in pojave, ki bi mogli postati nevarni za Balkan. Balkanska ideja se je polagoma širila in prišlo je tudi do prijateljskega sodelovanja in zbližanja med dvema bratskima slovanskima narodoma na Balkanu, kar je bilo kralju Aleksandru še prav posebno pri srcu. Balkanski sporazum je v mnogočem ugodno **vplival** tudi na notranjepolitični razvoj posameznih balkanskih držav.

Ko se **je Avstrija priključila** k Nemčiji in je bil **ustanovljen češko-moravski protektorat, se je Nemčija pojavila neposredno** v Podunavju. Jugoslavija je to sprejela z razumevanjem na znanje. Nemčija je postala največja soseda Balkana, a kmalu nato je postala še Italija največja balkanska sila. Balkan se ne sme eksponirati zaradi tujih interesov proti svojim neposrednim velikim sosedom. V tem je podana osnova prijateljskih odnošajev med Nemčijo in jugovzhodno Evropo. Sklepe, ki bodo te dni sprejeti v Beogradu, bo treba vsekakor upoštevati kot izraz notranje odločitve balkanskih narodov in zato jim bo Nemčija posvetila pozornost, kakršno zaslužijo.

Potopitev nemške podmornice

London, 31. jan. s. (Reuter.) Zvečer sta admiraliteta in letalsko ministrstvo objavila skupno poročilo o potopitvi nemške podmornice, ki jo je ministrski predsednik Chamberlain omenil v svojem današnjem govoru. Podmornica je včeraj napadla angleški konvoj in potopila angleški parnik »Waklight« (500 ton). Posadko je rešila neka italijanska ladja. Vojne ladje in letala so takoj napadli podmornico, vendar je tej najprej uspelo pobegniti. Pozneje jo je opazilo na površini neko vodno letalo in jo takoj napadlo z bombami in strojniškim ognjem. Podmornica je odgovarjala z ognjem protiletalskih topov, ni pa niti poskusila izginiti pod vodno gladino, ker je bila najbrže že od prej poškodovana. Letalu so med tem prišle na pomoč še angleške vojne ladje, vendar se je podmornica, zadeta od bombe, že itak potopila. Posadka se je deloma rešila v zložljiv čoln, deloma pa so mornarje rešile angleške vojne ladje.

Amsterdam, 31. jan. s. (Ned. tel. ag.) Ob vzhodni angleški obali je štirimotorno nemško bombno letalo potopilo angleški parnik »Higwave« (1178 ton). Posadko je rešila neka holandska ladja.

Večerno francosko vojno poročilo

Pariz, 31. jan. AA. (Havas.) Večerno poročilo francoskega vrhovnega poveljstva se glasi: Naše patrole so na več točkah prodrle na sovražno ozemlje in uspešno izvedle naložene jim naloge.

Obstreljevanje Rovanjemija

Rovanjemi, 31. jan. br. Četrtič, odkar se je pričela vojna, so sovjetska letala danes popoldne bombardirala Rovanjemi, sedež štaba severne finske armade, ki ji poveljuje general Valenius. Bombardiranje je trajalo pol ure. Sovjetska letala so vrgla na mesto večje število bomb. Zadeti sta bili neka bolnišnica in neko protiletalsko zaklonišče. Število žrtev doslej še ni bilo mogoče ugotoviti.

Stockholm, 31. jan. z. Nemški poslanik v Helsinkih je na poziv nemške vlade odpotoval v Berlin. Vesti, da se ne bo več vrnil na svoje mesto, v Berlinu demantirajo. Res je, da Nemčija kljub svojemu prijateljstvu in sodelovanju s Sovjetsko Rusijo doslej še ni priznala komunistične vlade v Teriokiju in še vedno vzdržuje normalna diplomatske stike s finsko vlado v **Helsinkih.**

Oborožena trgovinska mornarica

Anglija se je odločila, da bo vse svoje trgovinske ladje oborožila s topovi, da se bodo lahko same branile napadov nemških podmornic in letal. Admiraliteta je v ta namen osnovala organizacijo, ki naj to oborožitev izvede. Slika nam kaže pravkar montirani 12-centimetrski top na krovu britskega trgovinskega parnika. Moštvo se vežba v ravnanju s tem topom

Brez strupov ni življenja

Bor, živo srebro, baker, arzen in drugi strupi so življenju prav tako neobhodno potrebni kakor vitamini

Neki stari zdravnik je dejal, da strupov samih na sebi ni in moderna znanost mu je dala prav.

Bor je po splošnem mnenju n. pr. strupena prvina. Zdravniki svarijo ljudi, da bi ga jemali notranje, in v ognjeniških ozemljih, kjer se usedajo večje količine bora z vodnimi parami in pepelom na tla, se rastlinska rast uničuje.

Nasprotno pa pravi gojitelj rastlin, da prične pesa v zemljah, ki imajo nezadostno količino ali sploh nič bora, gniti, a krompirjevi listi se zavijajo in venejo. Nasprotno pospešuje dodatek bora kalitev, cvetenje in razmnožitev mnogih rastlin.

Ta dejstva potrjujejo stavek, da strupov samih na sebi ni. Napravili so poskuse z rdečo deteljo in so ugotovili, da je zanjo najbolje, če rase v zemlji, ki vsebuje na vsakih 57 milijonov kilogramov kilogram čistega bora ali ustrezajočo količino borove kisline. Pri globini 40 cm mora biti na hektar zemlje razdeljenih 175 g bora.

Takšne neznatne količine določenih prvin pospešujejo v zemlji življenje in so mu neobhodno potrebne. Res pa je, da pričenjajo strupeno učinkovati, če njih količine presežejo določene meje. Kar velja za bor, velja isto tako za živo srebro, baker ali arzen, a z organskimi spojinami ni nič drugače. Strup naprstca uporablja zdravnik, da odpravi določene srčne slabosti. Strup rešuje tu bolniku življenje, zdravemu človeku pa bi škodoval.

Tudi težki strupi iz vrste naprstčevega strupa nam pokažejo v skladu s stavkom, da strupov samih na sebi ni, prijaznejši obraz, če jim spremenimo koncentracijo. Naravni digitalini, kakor se imenujejo, učinkujejo zelo razredčeni podobno kakor vitamini v primerih bolezni, ki izvirajo iz pomanjkanja vitaminov. Človek z oslabelim srcem si krije tako rekoč s temi izredno razredčinimi snovmi neko pomanjkanje. Kemična sorodnost med vitamini, hormoni, in digitalnimi snovmi samo potrjujejo domnevo, da imajo šibke količine teh snovi vitaminom podoben učinek na človeka in tudi na — rastlino, kakor se je izkazalo. Rastline, ki so jih obravnavali z zelo razredčenimi raztopinami digitalnih snovi, so postale krepkejše in pogostoma višje ter so dajale več sadu nego kontrolne rastline, ki jih niso obravnavali na isti način.

Takšni poskusi in spoznanja so dala znanosti povod za trditev, da bi življenja brez snovi, ki se jih bojimo kot strupene, sploh ne bilo. Vsaka teh snovi mu je potrebna v določenih koncentracijah, a v prevelikih dozah škoduje življenju lahko vsaka snov, ki je niti v sanjah ne smatramo za strup.

Požar v francoski tovarni čevljev

Na Francoskem so v zadnjem času pogosti požari v velikih tovarnah, ki proizvajajo za vojsko. Tako je sedaj v Rochochouartu iz doslej neznanega vzroka v tamkajšnji tovarni čevljev nastal požar, ki ga je vihar v nekoliko trenutkih prenesel na vse tovarniške zgradbe. Gasilci so bili brez moči, ogenj je vso tovarno uničil v manj nego pol ure. Zgorele so ogromne zaloge čevljev, ki so jih pripravili za vojsko, škoda znaša mnogo milijonov frankov, 500 delavcev je ostalo na cesti.

Železniška proga iz Karagande v Magnitogorsk

Te dni je odšel na poskusno vožnjo prvi vlak na novi, 800 km dolgi progi, ki vodi iz Karagande v Kazakstanu do Magnitogorska. S tem so otvorili prvo neposredno zvezo med pomembnimi premogovnimi ležišči okrog Karagande in enim najvažnejših sovjetskih revirjev za železno in drugo kovinsko rudo okrog Magnitogorska.

Ogromno žrelo smrti

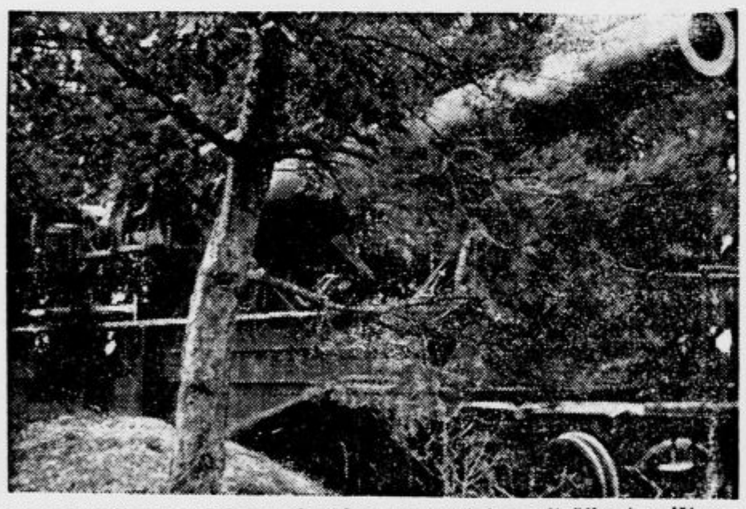

Ne samo Nemci, tudi zavezniki razpolagajo s prvovrstnim najtežjim topništvom, ki ga s posebnimi vlaki lahko hitro prevažajo v frontne odseke, kjer ga trenutno potrebujejo. Na sliki 400-milimetrski francoski železniški top

»Potresni žarki« v Italiji

Nekaj časa sem opazujejo v Faenzi v Italiji nenavadne naravne pojave, zaradi katerih si učenjaki zaman belijo glave. Nekoliko ur pred sončnim vzhodom se zasveti nebo mahoma v neobičajnem soju, potem pa svetloba izgine in nebo je temno kakor prej. Tega svita ne spremljajo nobeni drugi pojavi in šumi. Znani italijanski seizmolog Bendandi poroča, da se je čudni svit pokazal prvič v jutru 14. januarja. Po njegovem mnenju gre bržkone za učinek zemeljsko električnih tokov, ki se pogostoma pojavljajo v dobi potresov.

Nenavadni avtomobilski tatovi

V Budimpešti je bilo v zadnjih časih nenavadno mnogo primerov, da so izginjali avtomobili tipa »Fiat 1500«. V vsakem takšnem primeru so ukradeni avto nekoliko dni pozneje našli dobro ohranjen na kakšni oddaljeni cesti, a na njegovem hladilniku je bil vedno napis: »Pozor! Vodo smo zaradi nevarnosti mraza izpustili!« Policija se je zelo trudila, da bi ujela te čudne, tako uvidevne tatove in končno ji je uspelo, da je prijela tri fante v starosti 15 do 16 let. Priznali so, da so kradli avtomobile. Njih vodja je 15letni avtomobilski monter, ki ima ključ od avtomobilov omenjenega tipa. Mladi zlikovci so se z ukradenimi avtomobili in s svojimi »flirti« vozili na izlete.

Pariška modna kreacija za čas med zimo in pomladjo

Kroj iz črne volne, obšit z astrahanom, ter kroju primerna čepica

Velblodi z mamili

Iz Egipta poročajo o novi metodi tihotapstva mamil. Trgovci polnijo strup v majhne cinaste cevke in prisilijo velblode, da jih požrejo. Te velblode prejemniki potem zakoljejo in jim cevke poberejo iz želodca. Ob neki priliki je egiptska policija v zadnjih tednih odkrila znatne količine mamilnega strupa. V devetih velblodih je bilo 248 cevk z več nego 44 kg opija, v želodcih treh živali pa je bilo 75 cevk z več nego 15 kg hašiša.

Poletni čas — že v zimskem času

Britski notranji minister je sporočil, da se bo poletni čas uvedel na Angleškem že 25 februarja. Tega dne bodo ure pomaknili za eno uro naprej. Po vsej priliki bo tudi Francija istega dne uvedla poletni čas.

Mož, ki je 400 krat preplezal Mount Everest"

Pol stoletja je stari amsterdamski pismonoša Jan Gulden dostavljal strankam pošto, sedaj ko je stopil v zasluženi pokoj, je izračunal, da je s svojimi potmi preplezal okroglo 400-krat najvišji vrh na zemlji. Če računamo, da je dostavljal pošto samo 300 dni na leto in je vsak dan opravil najmanj 250 m stopnic, pridemo do višine 3750 km v 50 letih. Ni nič čudnega, da se je pri tem delu tako utrdil, da stanuje lahko še danes v četrtem nadstropju in igraje zmaguje po večkrat na dan to višino.

V odmorih med zračnimi bitkami

Letala imajo doslej še največ dela na zapadni fronti. V odmorih med zračnimi bitkami in izvidniškimi poleti se zbirajo francoski letalci v posebnih domovih blizu fronte, vsak čas pripravljeni, da jim nove naloge prekinejo te trenutke odpočitka. Slika nam kaže notranjost takšnega letalskega doma

Francoske ženske v moških poklicih

Nad dva milijona žensk v oboroževalni industriji Kakšne bodo po vojni posledice množestvene uporabe žensk v doslej izključno moških strokah?

Ko so na Francoskem moške vpoklicali, so jih ženske nadomestile v delu in poklicu. Tu je n. pr. ena izmed novih državnih letalskih tovarn, daleč od ogroženih ozemelj v notranjosti Francije. V svetlih, modernih dvoranah delajo ženske v belih plaščih, montirajo kovinske plošče na napol izgotovljena letalska ogrodja, privijajo propelerje, pritrjujejo krila in krmila, opravljajo svoje delo z izvijači, pilami in kladivi, spajalnimi svetilkami in lonci z barvo. Tu pa tam je med njimi kakšen moški, bodisi kakšen starejši delavec za težja dela, ali vodilni inženjer ali risar iz laboratorija. Vse drugo so ženske, inženjerke, strojnice, strugarke, kovačice, monterke, mehaničarke, električarke do neizšolanih pomožnih delavk. Tisoč osem sto jih je.

Potem je tovarna za strelivo v okolici Pariza, kjer izdelujejo možnarje in granate raznih kalibrov. Delavstva je 3000 oseb, znatno več nego pred vojno, a tretjino predstavljajo ženske, med tem ko jih je bilo pred šestimi meseci komaj nekoliko tucatov. Čeprav so morali moške nadomestiti z neizšolanimi ženskami, ki jih je bilo treba najprvo še izvežbati, se je proizvodnja v tej tovarni v primeri z lanskim letom podvojila, in sicer brez vsakih težav. Vodstvo tovarne izjavlja navdušeno, da so se ženske presenetljivo hitro uživele v svoje nove uloge in da je njih zmogljivost nepričakovana.

In tretji primer: velika delavnica, isto tako v nekem pariškem predmestju, ki izdeluje radijske cevi. Pred tremi meseci je iz nje odšel zadnji moški delavec in od tedaj opravljajo vsa dela ženske, večinoma mlada dekleta. Odtlej proizvodnja tega predmeta, ki je tako važen za vojsko in njeno poročevalsko službo, neprestano narašča.

Ko so možje na dan mobilizacije odložili svoje orodje, je stala vlada pred dvojnim vprašanjem: kako naj v delavnicah oboroževalne industrije v najširšem pomenu te besede, ki so jih moški razen redkih specialistov zapustili, obdrži proizvodnjo in jo celo še poveča, in drugič, kako naj sto tisoče žensk, ki so delale v luksuzni industriji, modi, konfekciji, hotelski in gostilniški obrti, in so postale nenadno nezaposlene, pritegne v produkcijski proces. Več milijonov žensk se je javilo novemu uradu, ki naj bi izvedel prilagoditev k novim prilikam. Zdravniški pregled je poskrbel za prvi izbor. Izmed sto kandidatk so našli 35, ki so bile telesno sposobne za delo v kovinski industriji, druge so odvedli v neštete stranske veje oboroževalne industrije: v konfekcijo uniform, v sedlarske delavnice, v delavnice za fino mehaniko in elektrotehniko. V vseh tovarnah Francije in celo v nekaterih kolonijah so se pojavile ženske v belih delovnih plaščih, le najtežja dela so pridržali kakor prej moškim: dela v rudnikih, v plavžih, livarnah itd.

Povsod so pripravili za zaščito žensk posebne ukrepe socialno političnega in higienskega značaja. Kjer so bili nočni posadi neizogibni, so uredili kuhinje za kavo, toda te nočne posade so med tem na intervencijo socialnega ministrstva za ženske kolikor mogoče odpravili. Kjer so moški stoje opravljali svoje delo, so dali ženskam možnost za sedenje. Kjer so moške roke dvigale tovore, so postavili majhne žerjave ali nosilne trake. Storili so vse, kar je bilo mogoče, da bi olajšali spremembo, ki jo je bilo treba izvršiti. Ženske so se prilagodile v nekoliko tednih. Odtlej jih dela že več nego milijon v tovarnah za orožje, strelivo, letala, tanke, drug milijon ali pa še več jih dela v stranskih panogah oboroževalne industrije.

Med svetovno vojno je znašalo število žensk v službi deželne obrambe komaj pol milijona in se te je bila le manjšina zaposlena v tovarnah. Večina jih je bila v prometni stroki, pisarnah, delavnicah za popravila, bolnišnicah i. t. d. Danes je samo v oboroževalni industriji ženska delavska armada štirikrat večja. Francozinje so vsekako podale dokaz, da so sposobne za vsako delo in na poti do socialne in gospodarske enakopravnosti z moškimi so napravile velikanski korak naprej. Treba se je pa zavedati, da ta korak ni posledica zdravega, naravnega razvoja, temveč le posledica vojne. Ko bo vojne konec, bodo nastali kot nadaljnja posledica siloviti pretresi, to si lahko vsak trezen človek izračuna na prste.

Kolajne za pomoč Finski

Znani danski fizik Nie's Bohr je izročil danski zbirki za pomoč Finski veliko zlato kolajno, ki jo je prejel l. 1922. obenem z Nobelovo nagrado.

Tudi danski nagrajenec z Nobelovo nagrado prof. Krogh je tej zbirki izročil svojo kolajno s prošnjo, da bi jo prodali na javni dražbi in izkupiček poslali Finski.

Smrt italijanskega mojstra v sabljanju

V Rimu je nenadno umrl večkratni italijanski prvak v sabljanju Nedo Nadi. Učakal je komaj 45 let. Nadi je dosegel prvenstvo v sabljanju pri olimpijskih igrah v Stockholmu in v Antwerpnu.

ANEKDOTA

Neka dama je sedela po prvih Napoleonovih zmagovitih pohodih v Italiji s Korzom v neki družbi in ga je nadlegovala s svojim pretiranim hvalisavim tonom. »Kaj bi mogel biti še človek, da bi lahko prekosil Napoleona!« je vzkliknila med drugim. »Dobra gospodinja!« je odvrnil Napoleon suho.

VSAK DAN ENA

»Tako je dobro, Peter! Le pihaj krepko, potem se bodo moji lasje kmalu posušili!«
(Judge)

MICHEL ZEVACO: 26

Don Juan

ROMAN.

»Ne,« je rekel don Juan. »Častno sobo. Tisto, ki ima balkon na ulico.«

»Namreč... prosim za zamero... sobe v prvem nadstropju je treba plačati naprej!«

»Viš ga!« je mrmral Corentin. »Ali mu nisem rekel?... Kaj le misli!...«

Don Juan je ta čas prijel gostilničarja za uho ter ga smehljaje se uščenil do krvi. Mojster Fairéol se je naglo izmaknil, odskočil in od ogorčenja prebledel.

Vrli gostilničar je lagal: perigordski namestnik ni bil še nikoli prestopil njegovega praga. Ustil se je le tako, da bi pripravil objestnega plemiča v beg.

»Gospod,« je rekel »takšnih navad pri nas ne trpimo! Izginite odtod, ali pa pokličem hlapce, da vas vržejo iz hiše... se pravi, ne! Nikamor ne pojdete! Še ta mah stopim in se pritožim gospodu de Montpezanu, da, namestniku, ki me skoraj sleherni dan počasti s svojim obiskom!«

»Jakomin,« je milo velel Tenorio, »skoči k mojemu prijateliu Montpezanu, naznani mu moj prihod, ki ga vsako uro pričakuje, in povej, da ne sedem za mizo, dokler njega ne bo. Reci, da prinašam novice o tisti zadevi, že ve, o čem.«

»Grem,« je dejal osupli Corentin. »Svet ne pomni takega lažnivca,« je dodal sam pri sebi.

Preden pa je storil tri korake navzdol, je mojster Fairéol planil za njim in ga prijel za komolec:

»Ne trudite se, prijatelj: gospod de Montpezan je na uradnem potovanju! Mar bi mi bili takoj povedali, da ste prijatelj gospoda de Montepezana! Ali mu bo žal, da ga niste našli doma!«

Spet je lagal: namestnik je bil v Perigueuxu. Don Juan se je muzal...

»Izvolite vstopiti,« je končal gostilničar.

In je odprl vrata v častno sobo, ki je bila zelo lepa in nič podobna gostilniški.

»Ni napačna!« je ponovil don Juan. »Nekaj ur se bo že prebilo v nji.«

Spet je buhnil v smeh.

»Ta smeh!« je pomislil Corentin. »Smeh je pri njem najhujše. Ko bi se samo lagal — ne, pa se mora še rezgetati po vrhu!.. Vsemu se smeje: Bogu, vragu, svojim ljubicam, sebi in meni!«

»Ali smem zdaj vprašati vašo svetlost, kaj želi za večerjo?« je nadaljeval mojster Fairéol.

Don Juan ga je krivo pogledal.

»Pošljite mi kletarja in višjega kuharja,« je dejal nato. »Pa hitro; lačen sem in žejen.«

Mojster Fairéol se je skrivil do tal. Bil je ugnan.

»Kako se človek zmoti!« je osuplo in poparjeno mrmral, ko je odhajal. »Prisegel bi bil, da je kakšno piče pičasto, pa mi zasoli, da pogajanje o večerji ni moj posel! In mi navije uro kakor vojvoda Onegá in knez Tistitaki... Vrag naj vzame njihova žlahtna imena, ki mi uhlji zarde od njih, samo da jih slišim!«

»Gospod,« je ta čas govoril Corentin, »rad bi vedel..«

»Molči, ako nočeš, da ti izrujem jezik in ga vržem psom!«

»Seveda!« je dejal Corentin. »Če jaz ne bom imel jezika, kdo vam bo še kdaj povedal resnico?«

Nato je strahovito zaškilil po svojem nosu in se globoko zamislil.

Posvet z važnima osebama, ki ju je bil dal poklicati don Juan, je trajal deset minut in je očitno zalegel, kajti v kuhinji je nastal silen trušč in glasno rožljanje s kozicami in lonci; kuharski vajenci še niso pomnili takega poplaha zaradi dveh ljudi in ene večerje.

»Zdaj smeš govoriti,« je reekl don Juan. »Trdnjava je zavzeta.«

»Gospod,« je neutegoma začel Corentin, »en srebrnjak je vse najino premoženje. Sama soba bo stala tri. Kakor da niste mogli večerjati v izbi! Knežje večerje, ki ste si jo naročili, niti ne štejem, in konj in sebe takisto ne. Kurja polt me obliva... Marsikatero nespametno ste že ugnali, a nocojšnja je vrhunec! Kako mislite plačati?«

»Kaj vem kako...«

»Torej jo kanite popihati, ne da bi poravnali račun?«

»Jaz? Za koga me imaš?... Da bi ociganil gostilničarja?... Fej, Corentino!«

»Aha! To se pravi, da imate skrito zalogo, ki mi je niste nikoli omenili?... Ali nemara kak demant?...«

»Ti hraniš vse, kar imam, verjemi mi!«

»Torej... s čim...«

»Saj pravim, da ne vem!«

»Če je tako, vas bo dal gostilničar zapreti. Sveta nebesa! Ko bi don Luis Tenorio...«

»Gostilničar mi bo osebno prinesel požirek za slovo.«

»Znorel bi, gospod! Zbesnel bi!«

»O! Kaj se bojiš, da te ne bi zaprli?«

»Ne, gospod! Bojim se sramote, ki čaka vas. Bog nebeški! Sin Luisa Tenoria v ječi! Oh, ko bi se mogel dati zapreti namesto vas! Smejete se? Mar ne verjamete?«

Don Juan se je vrgel v naslanjač in rekel:

»Zakaj naj bi ti verjel, človek božji?«

»Če ne verjamete vdanosti Jakomina Corentina, gospod, potem mi, prosim, razložite, zakaj vztrajam pri vas? Zakaj vam služim, ko vem, da bo to moja poguba?«

»Prvič zato, ker te dobro plačujem; drugič zato, ker sem do tebe prizanesljivejši kakor ti do mene in gledam skozi prste, kadar mi kradeš iz desnega in levega žepa; in končno zato, ker trpim, da si nad menoj otresaš jezik, kolikor te je volja... Nehaj že, nehaj! Mar stopi pogledat, kdaj bo kaj z večerjo!«

»Gospod,« je vprašal Jakomin Corentin, »ali poznate Pariz?«